

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ»

Δανάη Σιόγια

Επιβλέπων: Κωνσταντίνος Κυρίτσης

Αναπληρωτής Καθηγητής

Πρέβεζα, Οκτώβριος, 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**ΠΜΣ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΣΕ
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ**

Δανάη Σιόγια

Επιβλέπων: Κωνσταντίνος Κυρίτσης
Αναπληρωτής Καθηγητής

Πρέβεζα, Οκτώβριος, 2019

**ALTERNATIVE LOCAL AND ELECTRONIC COIN IN
COMPARISON TO THE CURRENT BANKING MONETARY
SYSTEM**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 25 Οκτωβρίου 2019

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής
Κωνσταντίνος Κυρίτσης,
Αναπληρωτής Καθηγητής
2. Μέλος επιτροπής
Κωνσταντίνος Καραμάνης,
Αναπληρωτής Καθηγητής
3. Μέλος επιτροπής
Στέργιος Τάσιος,
Ακαδημαϊκός Υπότροφος

© Σιόγια, Δανάη, 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Σιόγια, Δανάη

Υπογραφή

Αφιερώνεται στη μητέρα μου
για την συνεχή συμπαράστασή της
και τις χρήσιμες συμβουλές της

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Λογιστική-Χρηματοοικονομική και Διοικητική Επιστήμη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Κωνσταντίνου Κυρίτση.

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στον καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Κυρίτση για την πολύτιμη καθοδήγηση και τα εποικοδομητικά σχόλια καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας μου.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν καθώς και την υπέροχη συνεργασία κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την απέραντη υποστήριξη και βοήθεια στην ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού προγράμματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών έχει οδηγήσει στη δημιουργία και κυκλοφορία εναλλακτικών νομισμάτων σε όλο τον κόσμο συμπληρωματικά και παράλληλα με τα εθνικά νομίσματα δημιουργώντας μία νομισματική ποικιλότητα. Το 2008 σηματοδότησε την αρχή της ανταλλακτικής οικονομίας και πολλών παρόμοιων πρωτοβουλιών σε όλη την Ελλάδα. Εναλλακτικά νομίσματα δημιουργήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν τοπικά από ομάδες ατόμων, ανταλλακτικά δίκτυα, χαριστικά παζάρια τα οποία προσέλκυαν άτομα στην προσπάθεια τους να βρουν λύση στην οικονομική κρίση. Η εξέλιξη της τεχνολογίας βοήθησε στην αλλαγή του τρόπου χρησιμοποίησης του χρήματος με την εμφάνιση των ψηφιακών νομισμάτων τα οποία στην αρχή εμφάνισής τους είχαν γοητέψει πολύ κόσμο. Η διπλωματική εργασία συνδυάζει θεωρητικό και ερευνητικό μέρος και εστιάζει στη χρήση εναλλακτικών νομισμάτων και τη γνωριμία τους από τον κόσμο, καθώς και αν είναι ευχαριστημένοι από το τρέχων τραπεζικό σύστημα. Εστιάζει στην άποψη 115 Ελλήνων διαφόρων ηλικιών για τα τοπικά και ψηφιακά νομίσματα σε σύγκριση με το τρέχων τραπεζικό νομισματικό σύστημα.

Λέξεις-κλειδιά: Εναλλακτικά Νομίσματα, Τοπικά, Ψηφιακά, Τραπεζικό Σύστημα, Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

ABSTRACT

The economic crisis of recent years has led to the creation and circulation of alternative currencies around the world complementary and parallel to national currencies, creating a monetary diversity. 2008 marked the beginning of the exchange economy and many similar initiatives throughout Greece. Alternative currencies were created and used locally by groups of individuals, exchange networks, gift markets that attracted individuals in their quest for a solution to the financial crisis. The evolution of technology has helped to change the way money is used with the advent of digital currencies that had fascinated many at the beginning. The bachelor's thesis combines theoretical and research work and focuses on the use of alternative currencies and their acquaintance with the world, as well as whether they are happy with the current banking system. It focuses on the view of 115 Greeks of different ages on local and digital currencies compared to the current banking system.

Keywords: Alternative coins, Local, Electronic, Banking System, Social and Solidarity Economy.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ABSTRACT	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ	9
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	11
ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ / ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ.....	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
1.ΧΡΗΜΑ.....	15
1.1 Η έννοια του χρήματος	15
1.2 Λειτουργίες του χρήματος	16
1.2.1 Μέσο συναλλαγών.....	16
1.2.2 Μέτρο μέτρησης της αξίας των αγαθών.....	17
1.2.3 Μέσο αποθεματοποίησης του πλούτου	17
1.3 Μορφές χρήματος	17
1.4 Η Υιοθέτηση του ευρώ και η επίδρασή του στην ελληνική οικονομία.....	19
1.5 Το Χρήμα στη σύγχρονη οικονομία	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	24
2.ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.....	24
2.1 Ιστορική αναδρομή	24
2.2 Ορισμός κοινωνικής οικονομίας.....	25
2.3 Χαρακτηριστικά της Κοινωνικής Οικονομίας.....	25
2.4 Ο Τρίτος Τομέας	26
2.5 Λόγοι επιστροφής στην ανταλλακτική οικονομία	27
2.6 Εναλλακτικά Ανταλλακτικά Δίκτυα (ΕΑΔ)	28
2.6.1 Ορισμός και ιστορική εξέλιξη	28
2.6.2 Κατηγορίες των ΕΑΔ	29
2.7 Εναλλακτικά τοπικά νομίσματα στην Ελλάδα	31
2.7.1 Ιστορία και προοπτικές.....	31
2.7.2 Τοπικά εναλλακτικά νομίσματα	31
2.7.2.1 ΦΑΣΟΥΛΙ.....	34
2.7.2.2 Εναλλακτικό νόμισμα Βότσαλο	35
2.7.2.3 Λαυρεωτικό Ανταλλακτικό νόμισμα ΛΑΝ.....	36
2.7.2.4 Το Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας.....	36
2.7.2.5 Ο «Οβολός» η κοινωνική τράπεζα της Πάτρας	37
2.7.2.6 Δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών και προϊόντων Θεσσαλονίκης (Καλαμαριά).....	38
2.7.2.7 Εναλλακτική κοινότητα "Πελίτι"	39
2.7.2.8 Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων.....	40
2.7.2.9 Δίκτυο Ανταλλαγών «το Κουκί».....	40
2.7.2.10 Εναλλακτική μονάδα Ροδόπης (ΕΜΡΟ)	41
2.7.2.11 Δίκτυο Ανταλλαγών Πιερίας.....	42
2.7.3 Τράπεζες χρόνου	42

2.7.3.1	Τράπεζα χρόνου Αθήνας	44
2.7.3.2	Τράπεζα χρόνου Μοσχάτου (Μεσοποταμία)	45
2.7.4	Χαριστικά δίκτυα	45
2.7.4.1	Χάρισε το	46
2.7.5	Λοιπά δίκτυα αλληλεγγύης.....	46
2.8	Γιατί απέτυχαν τα συστήματα ανταλλακτικής οικονομίας.....	46
2.9	Εναλλακτικά τοπικά νομίσματα παγκοσμίως.....	47
2.9.1	Το πείραμα του Worgl.....	47
2.9.2	Ithaca HOURS Νέας Υόρκης ΗΠΑ	48
2.9.3	Berkshare Μασαχουσέτης ΗΠΑ.....	48
2.9.4	Regiogeld Γερμανία.....	49
2.9.4.1	Gradido.....	50
2.9.5	Banco Palmas Λατινική Αμερική.....	51
2.9.6	Πεσέτες Ισπανία	51
2.9.7	Ηνωμένο Βασίλειο.....	51
2.9.7.1	Brixton Pound	51
2.9.7.2	Bristol Pound.....	52
2.9.7.3	Echo (Economy of Hours).....	53
2.9.8	Sardex στη Σαρδηνία της Ιταλίας.....	53
2.9.9	Τράπεζες χρόνου παγκοσμίως.....	53
2.9.9.1	Γαλλία.....	53
2.9.9.1.1	The SEL Project	53
2.9.9.1.2	L' Accorderie	54
2.9.9.1.3	The SOL Violette	54
2.9.9.2	Fureai Kirpu Ιαπωνία.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	55
3.ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ BITCOIN	55
3.1	Η ιστορία του Bitcoin	55
3.2	Λειτουργία του Bitcoin.....	61
3.2.1	Τι είναι το Bitcoin;	61
3.2.2	Πώς λειτουργεί το Bitcoin.....	61
3.3	Πλεονεκτήματα του Bitcoin	62
3.4	Μειονεκτήματα του Bitcoin.....	63
3.5	Εναλλακτικά ψηφιακά νομίσματα	64
3.5.1	Ethereum.....	65
3.5.2	Ripple	65
3.5.2.1	Πλεονεκτήματα Ripple.....	66
3.5.2.2	Μειονεκτήματα Ripple.....	66
3.5.3	Litecoin.....	66
3.5.3.1	Διαφορές Litecoin με Bitcoin.....	67
3.5.4	Gene το ελληνικό κρυπτονόμισμα.....	67
3.6	Τεχνολογία Blockchain.....	69
3.6.1	Λειτουργία του Blockchain	70
4	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	71
4.1	Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	71
4.2	Προσδιορισμός της προσφοράς χρήματος.....	72
4.2.1	Κεντρική Τράπεζα	72
4.2.2	Πιστωτικά ιδρύματα (Τράπεζες)	73

4.2.3	Το κοινό.....	73
4.3	Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	74
4.4	Τρόποι διεκπεραίωσης συναλλαγών.....	75
4.5	Διαφορές νομισμάτων: τραπεζικά, εναλλακτικά τοπικά και ψηφιακά.....	77
4.6	Στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής λόγω capital controls.....	79
4.7	Το μέλλον του τραπεζικού τομέα.....	80
5	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	81
5.1	Σκοπός της έρευνας.....	81
5.2	Δείγμα και δειγματοληψία.....	81
5.3	Δομή του ερωτηματολογίου.....	82
5.4	Ερευνητικές υποθέσεις.....	82
5.5	Περιορισμοί.....	84
5.6	Στατιστική ανάλυση των ερωτηματολογίων και συλλογή δεδομένων.....	84
5.7	Αποτελέσματα έρευνας.....	85
5.7.1	Περιγραφική στατιστική.....	85
5.7.1.1	Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων.....	85
5.7.1.2	Ανάλυση ερωτήσεων.....	90
5.7.2	Έλεγχος ανεξαρτησίας Chi-Square Tests και έλεγχος υποθέσεων.....	127
5.7.3	Ανάλυση απλής παλινδρόμησης.....	146
6	Συμπεράσματα.....	150
7	Προτάσεις.....	154
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	155
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	162

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 5.1 Μορφωτικό επίπεδο	86
Πίνακας 5.2 Ηλικία.....	87
Πίνακας 5.3 Οικογενειακή κατάσταση	88
Πίνακας 5.4 Φύλο.....	89
Πίνακας 5.5 Απασχόληση	89
Πίνακας 5.6 Πώς θα χαρακτηρίζατε την ικανότητα σας στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή;	90
Πίνακας 5.7 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο ανταλλαγής στην οικονομία).....	92
Πίνακας 5.8 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο αποθήκευσης αξίας)	93
Πίνακας 5.9 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέτρο της ανθρώπινης εργασίας)	94
Πίνακας 5.10 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο)...	95
Πίνακας 5.11 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών)....	96
Πίνακας 5.12 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων).97	
Πίνακας 5.13 Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;	98
Πίνακας 5.14 Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;.....	99
Πίνακας 5.15 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;.....	101
Πίνακας 5.16 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;.....	102
Πίνακας 5.17 Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;.....	103
Πίνακας 5.18 Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin).....	104
Πίνακας 5.19 Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυνε στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;	105
Πίνακας 5.20 Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;	107
Πίνακας 5.21 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;.....	109
Πίνακας 5.22 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα;	110
Πίνακας 5.23 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;.....	111
Πίνακας 5.24 Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ;	112
Πίνακας 5.25 Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;.....	113
Πίνακας 5.26 Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτιώνει την οικονομική σας κατάσταση;	115
Πίνακας 5.27 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό είναι:	117
Πίνακας 5.28 Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λ.π.)	118

Πίνακας 5.29 Θεωρείτε ασφαλή τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;	119
Πίνακας 5.30 Όταν κάνετε αγορές στο διαδίκτυο ποιον τρόπο πληρωμής προτιμάτε;	121
Πίνακας 5.31 Είστε ικανοποιημένος από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;	122
Πίνακας 5.32 Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'επέκταση στα capital controls;.....	123
Πίνακας 5.33 Πιστεύετε πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;	125
Πίνακας 5.34 Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;	126
Πίνακας 5.35 Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;	127
Πίνακας 5.36 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*19.....	128
Πίνακας 5.37 Πίνακας συνάφειας ερωτήσεων 17*25	130
Πίνακας 5.38 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*25.....	130
Πίνακας 5.39 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*3 (Οικογενειακή κατάσταση).....	131
Πίνακας 5.40 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*4 (Φύλο)	132
Πίνακας 5.41 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 20*19.....	133
Πίνακας 5.42 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 25*4 (Φύλο).....	135
Πίνακας 5.43 Πίνακας συνάφειας ερωτήσεων 26*1 (Μορφωτικό επίπεδο).....	136
Πίνακας 5.44 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 26*1 (Μορφωτικό επίπεδο)	137
Πίνακας 5.45 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 27*1 (Μορφωτικό επίπεδο)	138
Πίνακας 5.46 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 7*2 (Ηλικία).....	139
Πίνακας 5.47 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 8*2 (Ηλικία).....	140
Πίνακας 5.48 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 11*2 (Ηλικία).....	141
Πίνακας 5.49 Πίνακας συνάφειας ερώτησης 20*2 (Ηλικία).....	142
Πίνακας 5.50 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 20*2 (Ηλικία).....	142
Πίνακας 5.51 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 24*2 (Ηλικία).....	143
Πίνακας 5.52 Πίνακας συνάφειας ερώτησης 7*1 (Μορφωτικό επίπεδο)	144
Πίνακας 5.53 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 7*1 (Μορφωτικό επίπεδο)	145
Πίνακας 5.54 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 8*1 (Μορφωτικό επίπεδο)	146
Πίνακας 5.55 Model Summary 26*2 (Ηλικία).....	147
Πίνακας 5.56 ANOVA Analysis 26*2 (Ηλικία)	147
Πίνακας 5.57 Model Summary 27*2 (Ηλικία).....	148
Πίνακας 5.58 ANOVA Analysis 27*2 (Ηλικία)	149
Πίνακας 5.59 Coefficients 27*2 (Ηλικία)	149

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1 Το χρήμα στη σύγχρονη οικονομία.....	22
Εικόνα 2.1 Δίκτυο Ανταλλαγής Φασούλι	35
Εικόνα 2.2 Δίκτυο Αλληλέγγυας Οικονομίας Κορυδαλλού	35
Εικόνα 2.3 Λαυρεωτικό Ανταλλακτικό νόμισμα	36
Εικόνα 2.4 Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας	36
Εικόνα 2.5 «Οβολός» Κοινωνικό νόμισμα Πάτρας	37
Εικόνα 2.6 «Οβολός» Κοινωνικό κρυπτονόμισμα Πάτρας.....	38
Εικόνα 2.7 Τοπικό εναλλακτικό νόμισμα Καλαμαριάς ΚΟΙΝΟ.....	38
Εικόνα 2.8 Εναλλακτική κοινότητα "Πελίτι"	39
Εικόνα 2.9 Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων.....	40
Εικόνα 2.10 Δίκτυο Ανταλλαγών το Κουκί	40
Εικόνα 2.11 Εναλλακτική μονάδα Ροδόπης.....	41
Εικόνα 2.12 Mother Earth	42
Εικόνα 2.13 Μεσοποταμία	45
Εικόνα 2.14 Χαριστικό δίκτυο Χάρισέ το.....	46
Εικόνα 2.16 Berkshares Μασαχουσέτης ΗΠΑ.....	49
Εικόνα 2.17 Brixton Pound	51
Εικόνα 2.18 Bristol Pound.....	52
Διάγραμμα 5.1 Μορφωτικό επίπεδο.....	85
Διάγραμμα 5.2 Ηλικία	86
Διάγραμμα 5.3 Οικογενειακή κατάσταση	87
Διάγραμμα 5.4 Φύλο	88
Διάγραμμα 5.5 Απασχόληση	89
Διάγραμμα 5.6 Πώς θα χαρακτηρίζατε την ικανότητά σας στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή;	90
Διάγραμμα 5.7 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο ανταλλαγής στην οικονομία)	91
Διάγραμμα 5.8 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο αποθήκευσης αξίας).....	92
Διάγραμμα 5.9 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέτρο της ανθρώπινης εργασίας)	93
Διάγραμμα 5.10 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο)	94
Διάγραμμα 5.11 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών).....	95
Διάγραμμα 5.12 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων)	97
Διάγραμμα 5.13 Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;	98
Διάγραμμα 5.14 Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;	99
Διάγραμμα 5.15 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;.....	100

Διάγραμμα 5.16 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;.....	101
Διάγραμμα 5.17 Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;.....	103
Διάγραμμα 5.18 Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin).....	103
Διάγραμμα 5.19 Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυνε στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;.....	104
Διάγραμμα 5.20 Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο βασικός λόγος που χρησιμοποιείται το Bitcoin;.....	106
Διάγραμμα 5.21 Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;.....	107
Διάγραμμα 5.22 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;.....	108
Διάγραμμα 5.23 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα;.....	109
Διάγραμμα 5.24 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;.....	110
Διάγραμμα 5.25 Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ;.....	112
Διάγραμμα 5.26 Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;.....	113
Διάγραμμα 5.27 Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση;.....	114
Διάγραμμα 5.28 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό.	115
Διάγραμμα 5.29 Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνεται τις συναλλαγές σας;.....	117
Διάγραμμα 5.30 Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λ.π.).....	118
Διάγραμμα 5.31 Θεωρείτε ασφαλής τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;.....	119
Διάγραμμα 5.32 Όταν κάνετε αγορές στο διαδίκτυο ποιον τρόπο πληρωμής προτιμάτε;.....	120
Διάγραμμα 5.33 Είστε ικανοποιημένος από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;.....	121
Διάγραμμα 5.34 Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'επέκταση στα capital controls;.....	122
Διάγραμμα 5.35 Πιστεύετε πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;.....	124
Διάγραμμα 5.36 Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;.....	125
Διάγραμμα 5.37 Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;.....	126

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ελληνόγλωσσες συντομογραφίες

ΜΣΙ.....	Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών
ΟΝΕ.....	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΕΟΚ.....	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΚΤ.....	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΑΔ.....	Εναλλακτικά Ανταλλακτικά Δίκτυα
ΤΕΜ.....	Τοπική Εναλλακτική Μονάδα
ΔΑΧ.....	Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων
ΜΜΕ.....	Μικρομεσαία Επιχείρηση

Ξενόγλωσσες συντομογραφίες

ΙΟΥ.....	I Owe You
LETS.....	Local Exchange Trading Scheme
CES.....	Community Exchange Systems
CCS.....	Complementary Currency Systems
CCIA.....	Community currencies in action
BTC.....	Bitcoin
ETH.....	Ethereum
XRP.....	Ripple
ICO.....	Initial Coin Offering

ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ / ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Αντιπραγματισμός

Η ανταλλαγή αγαθών/υπηρεσιών με άλλα αγαθά/υπηρεσίες χωρίς την χρησιμοποίηση του χρήματος.

Ζώνη του ευρώ

Τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν εισέλθει στη ζώνη έχουν ως κοινό τους νόμισμα το ευρώ.

Πληθωρισμός

Η άνοδος του γενικού επιπέδου των τιμών.

Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Το λεγόμενο «καλάθι της νοικοκυράς»

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1998 και αποτελεί τον πυρήνα του Ευρωσυστήματος.

Εναλλακτικά Ανταλλακτικά Δίκτυα

Η χρήση μέσων συναλλαγής διαφορετικών από το επίσημο νόμισμα για την διεκπεραίωση συναλλαγών μεταξύ των μελών μιας κοινότητας.

Κρυπτονομίσματα

Είναι ψηφιακά νομίσματα τα οποία βασίζονται σε ένα αποκεντρωμένο λογιστικό σύστημα, η λεγόμενη αλυσίδα μπλοκ η οποία αποθηκεύει συναλλαγές με αποκεντρωτικό τρόπο και κρυπτογραφημένες μέσω της κρυπτογράφησης.

Capital controls (έλεγχοι κεφαλαίων)

Κεφαλαιακοί περιορισμοί είναι ένα οικονομικό μέτρο που λαμβάνεται από την κυβέρνηση ή την κεντρική τράπεζα της χώρας με σκοπό να περιορίσει τις εισροές και εκροές κεφαλαίων μέσα, από και προς την εγχώρια οικονομία όπως αυτές καταγράφονται στους εθνικούς λογαριασμούς.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του 3^{ου} εξαμήνου φοίτησης μου στην κατεύθυνση "Λογιστική-Ελεγκτική και Χρηματοοικονομική" του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών "Λογιστική-Χρηματοοικονομική και Διοικητική Επιστήμη" στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σημαντικό κίνητρο για την επιλογή του θέματος αποτέλεσε η ενασχόληση μου στον τομέα του τραπεζικού συστήματος καθώς η επιρροή της τεχνολογίας των ψηφιακών νομισμάτων αποτελεί βασικό παράγοντα στην εξέλιξη των διαδικασιών ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, και την διερεύνηση των τρόπων που οι πολίτες ανακαλύπτουν σε περιόδους ύφεσης της οικονομίας για την επιβίωσή τους.

Με την οικονομική κρίση του 2008 αναδύθηκαν οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η δημιουργία των ποικίλων προβλημάτων λόγω αδυναμίας των κοινωνιών να ανταπεξέλθουν στην οικονομική κρίση έδωσε ώθηση στην ανάπτυξη εγχειρημάτων με πρωτοβουλία των πολιτών στην οργάνωση και διαχείριση διαφόρων συστημάτων ανταλλαγής προϊόντων και υπηρεσιών χωρίς χρήματα. Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί έντονα η εναλλακτική οικονομία σε όλη την Ελλάδα. Διάφορα νομίσματα έχουν δημιουργηθεί τοπικά από ομάδες ατόμων, τοπικά συστήματα εμπορικών ανταλλαγών, πανελλαδικό δίκτυο ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών. Η εξέλιξη της τεχνολογίας τις τελευταίες δεκαετίες έχει συμβάλει καθοριστικά στον τρόπο ζωής των ανθρώπων με αποτέλεσμα την δημιουργία εναλλακτικών ψηφιακών νομισμάτων τόσο εγχώρια όσο και παγκοσμίως.

Η δομή της εργασίας περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια γενική αναφορά στις βασικές έννοιες του χρήματος καθώς και στην εξέλιξη της μορφής του χρήματος και την επίδρασή του στην ελληνική οικονομία και τέλος ποια είναι η χρήση του στην σύγχρονη οικονομία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα και πιο συγκεκριμένα αναλύονται εκτενώς τα τοπικά νομίσματα που έχουν κάνει την εμφάνισή τους στην Ελλάδα και παγκοσμίως. Γίνεται αναφορά σε πολλά «παράλληλα νομίσματα» και τη διαφορετικότητα στην χρήση τους και δημιουργία τους με την πάροδο των ετών.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται τα εναλλακτικά ψηφιακά νομίσματα. Γίνεται αναφορά στη δημιουργία τους και τη λειτουργία τους, στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του πρώτου ψηφιακού νομίσματος και στις διαφορές των υπολοίπων από αυτό και τέλος στην τεχνολογία που υποστηρίζει τη χρήση των ψηφιακών νομισμάτων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται το τραπεζικό σύστημα, η εξέλιξη του, η προσφορά του στην οικονομία, ποιοι είναι οι τρόποι διεκπεραίωσης των συναλλαγών που υποστηρίζει σήμερα η τράπεζα, η διαφορά του από τα εναλλακτικά νομίσματα και πως κάποιοι βλέπουν το μέλλον του τραπεζικού τομέα.

Το πέμπτο κεφάλαιο αποτελεί το ερευνητικό μέρος της εργασίας και το ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιείται για την διεξαγωγή της έρευνας σχετικά με τη διερεύνηση των γνώσεων που έχει το κοινωνικό σύνολο για τα εναλλακτικά νομίσματα και την χρήση τους καθώς και το αν τα εμπιστεύονται στην καθημερινότητα τους.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα συμπεράσματα του ερευνητικού μέρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.ΧΡΗΜΑ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται εισαγωγή στις βασικές έννοιες σχετικά με το χρήμα ακολουθεί μια σύντομη αναφορά στις λειτουργίες του χρήματος και τις μορφές που έχει πάρει έως και την σημερινή εποχή το χρήμα, επιπλέον γίνεται αναφορά στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της υιοθέτησης του ευρώ και την επίδρασή του στην ελληνική οικονομία, και τέλος ποια είναι η μορφή του χρήματος στη σύγχρονη οικονομία.

1.1 Η έννοια του χρήματος

Από την εποχή που οι άνθρωποι ανακάλυψαν το ρόλο του χρήματος ξεπερνώντας το στάδιο της αυτοπαραγωγής και αυτοκατανάλωσης δημιουργήθηκαν οι βάσεις για μια εγχρήματη οικονομία. Σήμερα το χρήμα αποτελεί την κινητήρια δύναμη ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών. (Ζαχαριάδη-Σούρα, 1993)

Το χρήμα αποτελεί το κεντρικό θέμα που μελετάται στην οικονομία, το σύνολο των χρημάτων σε μια οικονομία έχει επιπτώσεις στον πληθωρισμό και τα επιτόκια και κατ'επέκταση επηρεάζει. Αρχικά η πρώτη μορφή χρήματος που εμφανίστηκε ήταν τα προϊόντα (κοινωνία του αντιπραγματισμού) «δίνω αγαθό και παίρνω αγαθό». Με την μεσολάβηση του χρήματος (εγχρήματη οικονομία) οι συναλλαγές απλοποιούνται και ο άνθρωπος μπορεί να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη του όποτε αυτός επιλέγει. (Από τη Βικιπαίδεια)

Χρήμα λοιπόν θεωρείται οτιδήποτε χρησιμοποιείται από τις κοινωνίες (για την πληρωμή των αγαθών και υπηρεσιών ή την εξόφληση των χρεών) ως μέσο ανταλλαγής, ως μονάδα μέτρησης της αξίας της ανταλλαγής και ως μέσο αποθεματοποίησης πλούτου. Οποιαδήποτε αξία που οι άνθρωποι χρησιμοποιούν καθημερινά για την αποπεράτωση των συναλλαγών τους. (Χυζ, 2016)

1.2 Λειτουργίες του χρήματος

Στην έννοια του χρήματος αποδίδεται ένα πλήθος λειτουργιών, ως μέτρο αξιών, ως μέσο συναλλαγών, ως μέσο αποταμίευσης, ως μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων, ως μέσο διαφύλαξης της αγοραστικής δύναμης κ.α. Όμως όλες οι λειτουργίες που προσφέρει το χρήμα συνοψίζονται στις παρακάτω βασικές. Το χρήμα επιτελεί τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Μέσο συναλλαγών
- Μέτρο μέτρησης της αξίας των αγαθών
- Μέσο αποθεματοποίησης του πλούτου (Χυζ, 2016)

1.2.1 Μέσο συναλλαγών

Αποτελεί τη σημαντικότερη λειτουργία του χρήματος καθώς με την λειτουργία αυτή επιτράπη η μεταλλαγή της κοινωνίας αντιπραγματισμού σε εγχρήματη κοινωνία. Ο αντιπραγματισμός βασιζόταν κατά κύριο λόγο στην ανταλλαγή αγαθών ή υπηρεσιών που επιθυμούσαμε με το αγαθό ή υπηρεσία που παραγάγαμε. Στην εγχρήματη οικονομία εισήλθε το χρήμα επομένως για την αγορά και την πώληση αγαθών χρησιμοποιείται το χρήμα. (Χυζ, 2016)

Επιτρέπει τον καταμερισμό της εργασίας ο οποίος συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας της οικονομίας. Ο άνθρωπος με τον καταμερισμό της εργασίας ασχολείται σε μια συγκεκριμένη εργασία στην οποία αποκτά εμπειρία και με την πάροδο του χρόνου γίνεται πιο παραγωγικός και αποτελεσματικός. Χωρίς την μεσολάβηση του χρήματος όλα επιτυγχάνονται δύσκολα, οι συναλλαγές είναι πιο χρονοβόρες και επιπλέον πρέπει η ικανοποίηση που θέλουν να καλύψουν τα άτομα που θα πραγματοποιήσουν την ανταλλαγή να είναι την ίδια χρονική περίοδο πράγμα αδύνατο με αποτέλεσμα να χάνεται πολύτιμος χρόνος.

Το χρήμα ως μέσο συναλλαγής οδηγεί:

- Στον καταμερισμό της εργασίας
- Σε ποιο παραγωγική και αποτελεσματική οικονομία
- Στην αύξηση του πλούτου και της ευημερίας των ανθρώπων (Νούλας, 2000)

1.2.2 Μέτρο μέτρησης της αξίας των αγαθών

Στην οικονομία το κάθε αγαθό έχει αξία η οποία εκφράζεται με τον αριθμό των χρηματικών μονάδων που αντιστοιχούν στο κάθε ένα. Το χρήμα ως κοινό μέτρο μέτρησης αξιών είναι η βάση με την οποία αξιολογούνται όλα τα αγαθά που υπάρχουν στην οικονομία και είναι μέρος της ανταλλαγής. Με την μεσολάβηση του χρήματος ανόμοια προϊόντα μπορούν να αναχθούν σε ένα κοινό παρονομαστή, με αποτέλεσμα να βελτιώνεται η απόδοση της οικονομίας αφού με την χρησιμοποίηση του χρήματος ως κοινού μέτρου αξιών ο αριθμός των τιμών μειώνεται. (Νούλας, 2000)

1.2.3 Μέσο αποθεματοποίησης του πλούτου

Το Χρήμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αγορά αγαθών ή να αποταμιευθεί για να χρησιμοποιηθεί στο μέλλον, η αξία του όμως μειώνεται λόγω πληθωρισμού με το πέρασ του χρόνου. Ως μέσο αποταμίευσης και διαφύλαξης αγοραστικής δύναμης υστερεί των άλλων επενδυτικών προϊόντων αλλά έχει την υψηλότερη ρευστότητα δηλαδή ένα αγαθό γίνεται εύκολα χρήμα χωρίς να χάσει μέρος της αξίας του. Όσο περισσότερα χρήματα έχει στην κατοχή του ο άνθρωπος έχει μικρότερο κίνδυνο και απόδοση όμως μπορεί να αποβεί μη ζημιόγONO, διότι η μεγιστοποίηση του πλούτου είναι πιο δαπανηρή χωρίς την διακράτηση ρευστών δηλαδή σε περίπτωση που θα χρειαστεί να ικανοποίηση μίας ανάγκη του χωρίς ρευστά θα αναγκαστεί να δανειστεί με κάποιο επιτόκιο ή να πουλήσει κάποιο περιουσιακό στοιχείο σε χαμηλότερη τιμή επομένως θα υποστεί ζημία.

1.3 Μορφές χρήματος

Το Χρήμα αποτελεί τη βασικότερη αιτία μετάβασης από την οικονομία του αντιπραγματισμού στην εγχρήματη. Σήμερα υπάρχουν διάφορες μορφές χρήματος στην οικονομία, οι αυξημένες ανάγκες των ατόμων, η συνεχόμενη και ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας οδήγησαν στην δημιουργία μορφών χρήματος για την διεκπεραίωση των συναλλαγών. Οι βασικές μορφές χρήματος είναι:

Περιεκτικό χρήμα: ανταλλακτική αξία ίση με εμπορευματική, δηλαδή όλα τα προϊόντα και είδη που έχουν χρησιμοποιηθεί ως χρήμα αλλά έχουν διαφορετική χρήση από εκείνη του χρήματος. Με την πάροδο του χρόνου οι άνθρωποι αναγκάστηκαν να

χρησιμοποιήσουν διάφορα είδη προϊόντων ως χρήμα για να διεκπεραιώσουν τις συναλλαγές τους.

Παραστατικό χρήμα: αποτελούν τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα, στοιχείο του νεότερου πολιτισμού στο οποίο ο εκδότης εγγυάται για την αναγραφόμενη αξία. Επί σειρά ετών ένα πολύτιμο μέταλλο χρυσό ή αργυρό το οποίο ήταν μη φθαρτό, μη αλλοιώσιμο και είχε τη δυνατότητα εξυπηρέτησης μεγάλης ποικιλίας συναλλαγών αποτελούσε το περιεκτικό χρήμα, με την εξάπλωση όμως των εμπορικών σχέσεων δημιουργήθηκε το ψεύδοπεριεκτικό χρήμα. Χρεόγραφα που εξέδιδαν ιδιώτες τραπεζίτες με την εγγύηση ότι ο κάτοχος του θα πληρωνόταν σε χρυσό, το ίδιο έκανε και το κράτος είχε την αποκλειστικότητα της μετατροπής των τραπεζογραμματίων της χώρας σε χρυσό στη σταθερή ισοτιμία (κανόνας χρυσού). Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο εκδίδεται το δολάριο των Ηνωμένων Πολιτειών όπου κυβέρνηση και Κεντρική Τράπεζα Ηνωμένων Πολιτειών εγγυώνται τη μετατροπή του σε χρυσό, όμως η κρίση τέλη της δεκαετίας του '60 οδήγησε στην επικράτηση του παραστατικού χρήματος. (sch.gr)

Τραπεζικό χρήμα: κύριος ρόλος της Τράπεζας είναι η διαχείριση του χρήματος που κυκλοφορεί, δέχεται καταθέσεις και δίνει δάνεια και η διαφορά στον τόκο που δίνει για τις καταθέσεις και τον τόκο που εισπράττει από τα δάνεια αποτελεί το κέρδος της. Οι τράπεζες έχουν την δυνατότητα δημιουργίας λογιστικού χρήματος λόγω της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών πέρα του ορίου τους σε καταθέσεις και ίδια κεφάλαια, ρόλος της κεντρικής τράπεζας είναι η διατήρηση εντός ορίων της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών για την αποφυγή πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομία και αύξηση του κινδύνου μιας τραπεζικής κρίσης. (Καρανικόλας)

Ηλεκτρονικό χρήμα: αποτελεί οποιοδήποτε μέσο συναλλαγής που πραγματοποιείται ηλεκτρονικά για παράδειγμα μέσω μιας προπληρωμένης ή πιστωτικής κάρτας. Είναι η σύγχρονη μορφή χρήματος της χώρας τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα έντονη μετά την επιβολή των capital controls τον Ιούνιο του 2015. Επομένως ηλεκτρονικό χρήμα είναι οποιαδήποτε μεταφορά νομισματικής αξίας μεταξύ δύο μερών ψηφιακά χωρίς την παρεμβολή υλικού μέσου. Εκτός από την χρήση των καρτών ηλεκτρονικό χρήμα θεωρείται και η μεταφορά κεφαλαίων μέσω της χορήγησης κωδικών πρόσβασης (Internet banking) του Πιστωτικού Ιδρύματος που το φυσικό πρόσωπο έχει λογαριασμούς

καταθέσεων και την εκτέλεση συναλλαγών σύμφωνα με τους όρους που επιβάλλει το αντίστοιχο Ίδρυμα.

Ψηφιακό χρήμα: το 2009 έκανε την εμφάνιση του το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin στο διαδίκτυο από τον Satoshi Nakamoto, δεν αποτελεί χρήμα και χρησιμοποιείται το σύστημα peer to peer για την δημιουργία συναλλαγών από τον ένα συναλλασσόμενο στον άλλο χωρίς την παρεμβολή ενδιάμεσου πιστοποιητή. Τα εικονικά νομίσματα χρησιμοποιούν κρυπτογραφία, οι συναλλαγές είναι αποθηκευμένες σε μια αλυσίδα από blocks το λεγόμενο (blockchain). Οι miners έχουν γνώση όλων των συναλλαγών του δικτύου έχοντας ο καθένας ένα αντίγραφο του blockchain, αν κάποιος προσπαθήσει να διεκπεραιώσει συναλλαγή η οποία δεν εγκρίνεται από την πλειοψηφία των μελών του δικτύου τότε απορρίπτεται, στην ουσία δεν υπάρχει πιστοποίηση της συναλλαγής από Τράπεζα, επομένως όσο πιο πολλοί χρήστες χρησιμοποιούν το δίκτυο των εικονικών νομισμάτων τόσο πιο δύσκολη είναι η πλαστογράφηση των συναλλαγών. (Σπαθάς, 2017)

1.4 Η Υιοθέτηση του ευρώ και η επίδρασή του στην ελληνική οικονομία

Η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος για την οικονομία ενός κράτους – μέλους αποτελεί σημαντικό βήμα. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει στα χέρια της τη νομισματική πολιτική για ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ καθώς καθορίζει και τη συναλλαγματική ισοτιμία του κράτους – μέλους. Για την είσοδο ενός κράτους στη ζώνη του ευρώ υπάρχουν τα κριτήρια οικονομικής εισόδου γνωστά ως «κριτήρια σύγκλισης» (ή «κριτήρια του Μάαστριχτ») έτσι ώστε να μπορεί να ενσωματωθεί ομαλά το κράτος στη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ. (Commission) Τα πέντε βασικά κριτήρια σύγκλισης ορίζονται ως μακροοικονομικοί δείκτες οι οποίοι μετράνε: τη σταθερότητα των τιμών (μέτρηση του πληθωρισμού χρησιμοποιώντας το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή), υγιή δημόσια οικονομικά (περιορισμός στο δημόσιο δανεισμό για την αποφυγή ελλείματος), βιωσιμότητα δημόσιων οικονομικών (περιορισμός στο δημόσιο χρέος για την αποφυγή ελλείματος), σταθερότητα συναλλαγματικών ισοτιμιών (συμμετοχή τουλάχιστον δύο έτη στο ΜΣΙ χωρίς απόκλιση από την κεντρική ισοτιμία), διατήρηση της σύγκλισης (μακροπρόθεσμα επιτόκια) (Commission, Κριτήρια σύγκλισης για την ένταξη)

Τα Ευρωπαϊκά έθνη έχουν συνάψει μία συμφωνία τη λεγόμενη Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) να υιοθετήσουν ένα κοινό νόμισμα, το ευρώ. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) τα μέλη που χρησιμοποιούν το ευρώ είναι 19: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Φιλανδία. (Τράπεζα)

Η ιδέα ενός κοινού νομίσματος ξεκίνησε το 1969 με την αναφορά Barre από την τότε εξαμελή Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), δεν πραγματοποιήθηκε λόγω του Bretton Woods το 1971 και μετέπειτα επήλθε και η πετρελαική κρίση το 1972. Με την πάροδο των ετών η ΕΟΚ αποκτούσε περισσότερα κράτη, 31 Δεκεμβρίου 1998 καθορίστηκαν οι ισοτιμίες του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών – μελών της ευρωζώνης και 1 Ιανουαρίου 1999 εισήχθει το ευρώ με μια τριετή μεταβατική περίοδο. Το 2000 η Ελλάδα πληρούσε τις προϋποθέσεις για την ένταξη της χώρας στη ζώνη του ευρώ και εισήλθε στις 1 Ιανουαρίου 2001.

Δέκα επτά χρόνια μετά την κυκλοφορία του ευρώ η Ευρώπη έχει βιώσει μεγάλες αλλαγές στην οικονομία και κατ'επέκταση η Ελλάδα, η επίδραση του ευρώ έχει εισβάλει σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων της κοινωνικο-οικονομικής ζωής της κάθε χώρας. Η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος λόγω της έλλειψης συναλλαγματικών ισοτιμιών δίνει ώθηση στις συναλλαγές εντός ευρωζώνης με αποτέλεσμα την αύξηση των επενδύσεων και τελικά την αύξηση του ΑΕΠ. Η διακίνηση των εμπορευμάτων και υπηρεσιών γίνεται ευκολότερα και με χαμηλότερο κόστος, ο ανταγωνισμός εντείνεται λόγω της διαφάνειας των τιμών καθώς όλα είναι πλέον συγκρίσιμα. Επιπλέον υπάρχει το αίσθημα της ενότητας μεταξύ των κρατών – μελών και επίσης η δυνατότητα ανταγωνισμού με το δολάριο και το γιεν. Από την άλλη πλευρά τα ευρωπαϊκά κράτη δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να ασκήσουν την δική τους νομισματική πολιτική, ο έλεγχος καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα η οποία διαχειρίζεται τη προσφορά χρήματος και τα επιτόκια με αποτέλεσμα η κοινή νομισματική πολιτική να μην μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα ταυτόχρονα που θα επέλθουν στις χώρες της ζώνης. (Καφιδάς, 2008)

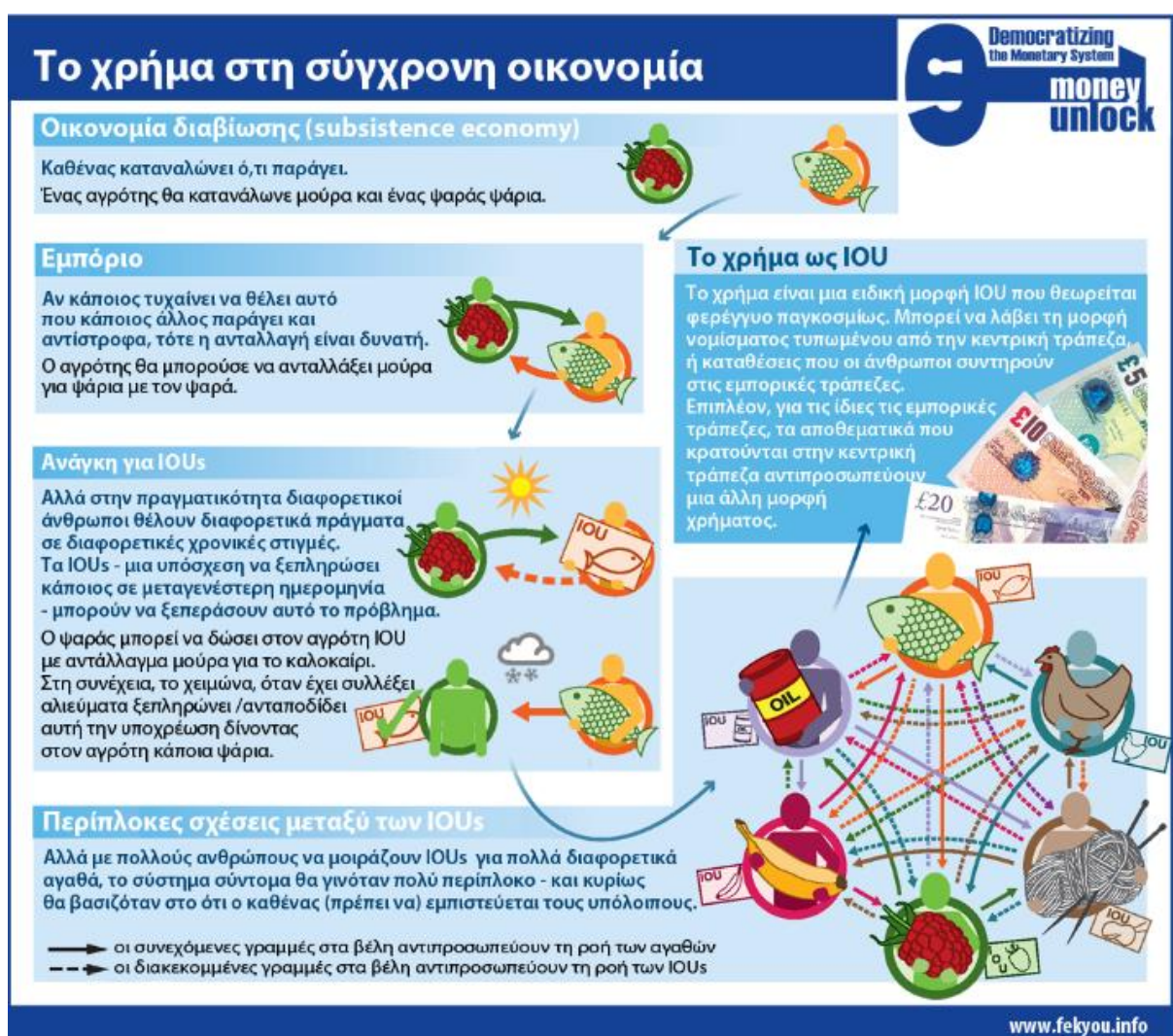
Το όφελος της Ελλάδας από την δημιουργία της Ευρωζώνης είναι σημαντικό, η χρήση κοινής νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής και το αίσθημα εμπιστοσύνης συνέβαλλαν

στην αρχή στην επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης εξαιτίας του περιορισμού των επιτοκίων και στον περιορισμό του κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους. Η ιδιωτική κατανάλωση έκανε την εμφάνιση με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης καθώς και οι επενδύσεις, ο πληθωρισμός υποχώρησε και η απασχόληση δεν ήταν και ιδιαίτερα αυξημένη. Τα νοικοκυριά λόγω βελτίωσης της οικονομίας αύξησαν τις δαπάνες τους καθώς και η χρήση καταναλωτικών ή στεγαστικών δανείων, δημιουργήθηκε θετικό κλίμα για την αύξηση των εξαγωγών και ενίσχυση των επενδύσεων. Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2008 επηρέασε και την Ελλάδα, πολλοί κλάδοι της οικονομίας επλήγησαν με αποτέλεσμα να σημειωθεί αύξηση της ανεργίας, πληθωριστικές πιέσεις κ.α. Στα μέσα του 2010 η ελληνική κρίση του χρέους έκανε την εμφάνισή της, το δημόσιο χρέος με την έλευση του 2009 δεν ήταν βιώσιμο, η Ελλάδα δεν ήταν σε θέση να δανειστεί με λογικά επιτόκια έτσι ώστε να καλύψει το δημοσιονομικό έλλειμμα και την αναχρηματοδότηση του χρέους με κίνδυνο στάσης πληρωμών του Ελληνικού Δημοσίου. Η προσπάθεια μείωσης των επιτοκίων δανεισμού για να καταστεί το χρέος βιώσιμο οδήγησε στην επιβολή μέτρων μείωσης των δαπανών τα οποία δεν έχουν έως και σήμερα θετική έκβαση. Συγκροτήθηκε μηχανισμός στήριξης της Ελλάδας από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με τον όρο ότι η Ελλάδα θα ακολουθήσει μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής, η χρηματοδότηση απέτρεψε την στάση πληρωμών και η κυβέρνηση συμφώνησε στην ψήφιση μεσοπρόθεσμου προγράμματος με την επιβολή νέων μέτρων λιτότητας και περικοπών. Η χρηματοδότηση από το μηχανισμό στήριξης έχει πραγματοποιηθεί με την επιβολή τριών πακέτων μέτρων λιτότητας, η έξοδος από τα προγράμματα στήριξης (Μνημόνια) έγινε στις 21 Αυγούστου 2018 και σηματοδοτεί μια νέα αρχή.

1.5 Το Χρήμα στη σύγχρονη οικονομία

Ο «χρυσός κανόνας» εγκαταλείφθηκε το 1931 με αποτέλεσμα οι Χώρες να έχουν μεγαλύτερο έλεγχο στην ποσότητα του χρήματος που διατίθεται στην οικονομία. Την περίοδο εφαρμογής του «χρυσού κανόνα» το χρήμα που κυκλοφορούσε στην οικονομία συνδεόταν με το χρυσό, ο οποίος έθετε όριο στην ποσότητα της κυκλοφορίας του χρήματος καθώς υπάρχει όριο στην ποσότητα του χρυσού που μπορεί να εξορυχθεί. (Ορων)

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αγγλίας το χρήμα αποτελεί ένα είδος εγγράφου με τη μορφή χρέους «Σου χρωστάω» το οποίο είναι αποδεκτό στη σύγχρονη οικονομία ως μέσο ανταλλαγής. Σήμερα στην οικονομία υπάρχουν τρεις τύποι χρήματος, τα νομίσματα, τα αποθεματικά της κεντρικής τράπεζας και οι τραπεζικές καταθέσεις. Το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων το δημιουργούν οι εμπορικές τράπεζες με τη μορφή καταθέσεων, σήμερα το χρήμα είναι μία *υπόσχεση μελλοντικής πληρωμής* "I Owe You" (IOU). Και οι τρεις τύποι χρήματος αντιπροσωπεύουν ένα IOU στους τομείς της οικονομίας από τον έναν στον άλλον. (Michael McLeay, 2014)

Εικόνα 1.0.1 Το χρήμα στη σύγχρονη οικονομία

Πηγή: <http://fekyou.info/post/2284>

Τη σημερινή εποχή οι άνθρωποι για την αγορά κατοικίας δανείζονται, ξοδεύουν σταδιακά το μισθό τους και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αποταμιεύουν δημιουργώντας στην ουσία ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. (Ορών) Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είναι απαιτήσεις στην ουσία μια υπόσχεση μελλοντικής πληρωμής επί κάποιου άλλου στην οικονομία, έναντι άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Δηλαδή τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει στην κατοχή του ένα άτομο αποτελεί το χρέος κάποιου άλλου, είναι οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις των ατόμων. Από την άλλη υπάρχουν και τα μη-χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία δεν αποτελούν απαιτήσεις σε κάποιον άλλον επομένως δεν υπάρχουν μη-χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. (Michael McLeay A. R., 2014)

Σε κάθε χώρα η ποσότητα του χρήματος που είναι σε κυκλοφορία θα πρέπει να είναι όση της χρειάζεται, εάν είναι μικρότερη προκαλεί ύφεση, ανεργία και υποαπασχόληση ενώ μεγαλύτερη προκαλούνται πληθωριστικές πιέσεις. Η ομαλή λειτουργία του χρήματος συμβάλει στην μεγέθυνση και σταθερότητα της οικονομίας, και αύξηση της αποτελεσματικότητας. Η ραγδαία αύξηση της τεχνολογίας συνέβαλε στην δημιουργία συστημάτων πληρωμών καλύτερων και ο έλεγχος της ροής του χρήματος βοήθησαν στην οργάνωση της αγοράς, η εξοικονόμηση πλεονάζων παραγωγικών συντελεστών στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών και η διοχέτευσή τους στην παραγωγή άλλων συντελεί στην αύξηση του συνολικού προϊόντος της οικονομίας. Η αποτελεσματικότητα της οικονομίας μπορεί να επιτευχθεί με την οργάνωση του νομισματικού συστήματος όσο πιο εύκολη και απλούστερη είναι η ρύθμιση και η παρακολούθηση του σε όλη την οικονομία τόσο πιο ομαλά λειτουργεί. Οι διακυμάνσεις του επιπέδου των τιμών της παραγωγής και της απασχόλησης συμβάλουν στην οικονομική σταθερότητα όταν δεν εμποδίζουν την μεγέθυνση της οικονομίας. Βέβαια η ιστορία έχει πολλά παραδείγματα δημιουργίας πληθωριστικών πιέσεων, ύφεσης και ανεργίας από δυσλειτουργία του νομισματικού συστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα, πότε έκαναν την εμφάνιση τους στην Ελλάδα, την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, τί υπάρχει στη σημερινή εποχή και κατά πόσο η χρήση των εναλλακτικών νομισμάτων στην καθημερινότητα μας είναι εύκολη και τί ανάγκες μπορούν να ικανοποιήσουν. Επιπλέον γιατί απέτυχαν τα συστήματα ανταλλακτικής οικονομίας που λειτούργησαν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

2.1 Ιστορική αναδρομή

Ο Silvio Gesell είναι από τους πρωτοπόρους που πρότεινε την επιτάχυνση της νομισματικής κυκλοφορίας με την ελευθέρωση χρημάτων από τόκους με ένα σύστημα σφραγισμένων χρημάτων. Ο Gesell ήταν υποστηρικτής της θεωρίας ότι ο άνθρωπος πρέπει να βασίζεται στις ατομικές του ικανότητες για την επιβίωσή του, πίστευε ότι το ταλέντο και ο εγωισμός των ατόμων αποτελεί ιδιαίζουσα σημασία στη λειτουργία ενός οικονομικού συστήματος με ίσες ευκαιρίες για όλους. Σύμφωνα με το Gesell οι πιο ταλαντούχοι άνθρωποι θα είχαν μεγαλύτερη οικονομική ευρωστία και οι λιγότερο ταλαντούχοι δεν θα πλήρωναν τέλη με αποτέλεσμα την βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης, κάτι τέτοιο θα μείωνε την διαφορά μεταξύ φτωχών και πλουσίων και επιπλέον το διαθέσιμο εισόδημα που θα είχαν στη διάθεση τους οι φτωχοί θα τους έδινε την δυνατότητα να το δαπανήσουν και να ξεφύγουν από τη φτώχεια. (Από την Βικιπαίδεια)

Έως το 1929 η κοινωνική οικονομία υπήρχε με την μορφή αγροτικών συνεταιρισμών και αποταμιεύσεων από αγρότες κυρίως για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού που είχε δημιουργήσει η οικονομική κρίση 1873-1895. Μετά το 1929 υπήρξε έντονη δραστηριότητα στον τομέα της αλληλέγγυας οικονομίας, τη δεκαετία του '80 και του '90 η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας είναι εμφανής λόγω της αδυναμίας του κράτους στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. (Νικολάου)

2.2 Ορισμός κοινωνικής οικονομίας

Η έννοια της κοινωνικής οικονομίας αλλάζει περιεχόμενο και περνάει από διάφορα στάδια με το πέρασ του χρόνου. Ως κοινωνική ή αλληλέγγυα οικονομία μπορούμε να ορίσουμε την δημιουργία συνεταιριστικών επιχειρήσεων, αλληλοβοηθητικών φορέων, συλλογικές επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικές ενώσεις που έχουν κάνει την εμφάνισή τους ανάμεσα στο Κράτος (δημόσιο τομέα) και στην αγορά (ιδιωτικό τομέα) με ιδιαίτερη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους σε κοινωνικούς σκοπούς και στόχους. Η κοινωνική οικονομία πρόκειται για την Οικονομία των Αναγκών, οι κινήσεις των ατόμων σε εναλλακτικά δίκτυα. Κύριο μέλημα της οικονομίας αυτής είναι η εξυπηρέτηση των μελών της και το συλλογικό όφελος, πρωταρχικός σκοπός είναι η ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων, η απασχόληση και οι δημοκρατικές διαδικασίες. Η αύξηση της ανεργίας τα τελευταία χρόνια έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση κοινωνικών επιχειρήσεων και την ανάπτυξη τοπικών εναλλακτικών τρόπων ενίσχυσης της οικονομίας για την καταπολέμηση της ανεργίας. Η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας δημιουργείται από την έλλειψη του ιδιωτικού τομέα να καλύψει της ανάγκες της κοινωνίας λόγω της απουσίας υψηλού κέρδους και από τη μη δυνατότητα συμβολής του κρατικού τομέα λόγω απουσίας δημοσιοοικονομικών και χρηματοοικονομικών πόρων. Σύμφωνα με διάφορους οικονομολόγους δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός της κοινωνικής οικονομίας αλλά μια σειρά εναλλακτικών εννοιών όπως αλληλέγγυα οικονομία, τρίτος τομέας, εναλλακτική οικονομία, μη κερδοσκοπικός τομέας. (ΚΑΠΑ) Η κοινωνική οικονομία έχει ως βάση τη συνεργασία, τη δημοκρατική δέσμευση των εργαζομένων και τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος, και αποτελεί μέρος της οικονομίας της αγοράς η οποία δεν την προκαλεί με μετασχηματιστικό τρόπο.

2.3 Χαρακτηριστικά της Κοινωνικής Οικονομίας

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει κύριο μέλημα της κοινωνικής οικονομίας είναι η εξυπηρέτηση των μελών της και το συλλογικό όφελος, κυρίως βασίζεται στις ανάγκες των ατόμων και καλύπτει διάφορες υπηρεσίες όπως στέγαση, εκπαίδευση, καταναλωτικές υπηρεσίες, εργασιακή εμπειρία κλπ. Στόχος της είναι η δημιουργία νέων μορφών εργασίας, η ικανοποίηση αναγκών των αδύναμων κοινωνικών τάξεων, γενικά η ανάπτυξη κοινωνικής συνείδησης και φυσικά πρωταρχικός της ρόλος δεν είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους.

Ως χαρακτηριστικά της θα τα συνοψίσουμε στα ακόλουθα:

- Προτεραιότητα έχει ο άνθρωπος
- Καθορισμός προτεραιοτήτων από τις τοπικές κοινότητες
- Αντιμετώπιση των ανισοτήτων στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ευπαθών ομάδων
- Στη δημιουργία νέων μορφών εργασίας
- Ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου που δεν ικανοποιούνται ούτε από το Κράτος ούτε από την Αγορά όπως η προστασία του περιβάλλοντος
- Ανάπτυξη με συμμετοχή όλων των μελών της κοινότητας με βάση τις ανάγκες και τις δυνατότητές της
- Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων
- Ενδυνάμωση της συμμετοχικής οικονομίας, η οποία βασίζεται σε κοινές ανάγκες και κάλυψή τους με ευρύτερες συνεργασίες
- Διεύρυνση εθελοντικών δραστηριοτήτων και ανάπτυξη αλληλέγγυων σχέσεων μεταξύ των μελών (Ντούλια, 2015)

Η κοινωνική οικονομία θεωρείται άκρως σημαντική για το μέλλον της οικονομίας διότι δίνει την δυνατότητα ανάληψης νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, ενεργοποιεί τους πολίτες και τον εθελοντισμό, αυξάνει την αλληλεγγύη, αποσκοπεί στην ευημερία με γνώμονα την ποιότητα ζωής, τις ανθρώπινες σχέσεις, την αξιοποίηση του κεφαλαίου και όχι μόνο τη δημιουργία πλούτου.

2.4 Ο Τρίτος Τομέας

Σύμφωνα με οικονομολόγους ο τρίτος τομέας εστιάζεται ανάμεσα στο κράτος και την αγορά και αφορά Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις ή εθελοντισμό. Η αποτυχία της αγοράς στη συλλογική παροχή αγαθών και ο προσανατολισμός του κράτους στην ικανοποίηση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων της χώρας δίνουν το έναυσμα στη δημιουργία του τρίτου τομέα από ομάδες ατόμων ειδικών κοινωνικών ομάδων ή από άτομα που θέλουν ή θεωρούν ότι πρέπει να ικανοποιούνται όλες οι κοινωνικές ομάδες. (Αδαμ, 2010)

Διεθνώς και Ευρωπαϊκά περίπου το 14% του ανθρώπινου δυναμικού εργάζεται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τρίτο τομέα, στην Ελλάδα το ποσοστό απασχόλησης καταλαμβάνει μόνο το 2% του ΑΕΠ. Αναμφισβήτητα η ανάπτυξη του τομέα συνδυάζοντας την κερδοφορία και κοινωνική αποδοχή και η παράλληλη συνεργασία με το

δημόσιο και ιδιωτικό τομέα μπορεί να αποτελέσει την ικανοποίηση των αναγκών και υπηρεσιών. Η ανάπτυξη του τρίτου τομέα συμβάλει στην οικονομική ευμάρεια σε όλα τα επίπεδα της οικονομίας, αποτελεί εναλλακτικό μοντέλο για την καταπολέμηση της ανεργίας δημιουργώντας θέσεις εργασίας και ένταξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων ως ενεργά μέλη της κοινωνίας. (Κόλλια, 2016)

2.5 Λόγοι επιστροφής στην ανταλλακτική οικονομία

Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης έχει διαπιστωθεί ότι η κοινωνία στρέφεται σε εναλλακτικούς τρόπους κάλυψής των αναγκών της με αποτέλεσμα την υιοθέτηση της ανταλλακτικής οικονομίας. Σε περιόδους οικονομικής ευημερίας η ύπαρξη πλεονάζων χρήματος οδήγησε στην αύξηση των καταναλωτικών αναγκών των κοινωνιών. Η διαρκής καινοτομία, ανακάλυψη και εμφάνιση στην αγορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών και η βελτίωση των υφιστάμενων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και αποτελεσματικότερος τρόπος παραγωγής τους αποτελεί μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης και της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης. Για την κάλυψη των αναγκών που δημιουργήθηκαν απαιτείται αύξηση της απασχόλησης των ατόμων που έχει ως συνέπεια την απομόνωση των ατόμων λόγω της έλλειψης χρόνου κοινωνικοποίησης, ενισχύθηκε ο ατομικισμός και ο εγωκεντρισμός. Με την πάροδο του χρόνου το αίσθημα του νεοπλουτισμού ενισχύθηκε και στους ανθρώπους δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι δεν έχουν την ανάγκη κανενός και η ευημερία που έχει δημιουργηθεί δεν θα ελαττωθεί, αποτέλεσμα της οικονομικής ευρωστίας που αποτέλεσε και την αρχή της οικονομικής κρίσης για την Ελλάδα είναι ο παραγκωνισμός αρχών και αξιών όπως η συνεργασία, ο ανθρωπισμός και η κοινωνική αλληλεγγύη που επικρατούσαν για χρόνια ανάμεσα στις κοινωνίες. Με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης το 2008 αποκαλύπτεται ότι η καταναλωτική μανία που έχει κυριεύσει τα άτομα έχει ξεπεράσει τα όρια, και ότι όλες οι καταναλωτικές ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί στην πραγματικότητα είναι εικονικές. Με την εισχώρηση της χώρας σε οικονομική ύφεση και την έλλειψη ρευστότητας δημιουργήθηκε κλίμα αβεβαιότητας και περιθωριοποίησης ανθρώπων, οι επιχειρήσεις άρχισαν να κλείνουν η μία πίσω από την άλλη, χάθηκαν θέσεις εργασίας, περιουσίες και εξαφανίστηκε το αίσθημα της δύναμης και της εξέλιξης. Μέσα στην δίνη της οικονομικής εξαθλίωσης πολλές χώρες του πλανήτη στρέφονται σε εναλλακτικούς τρόπους κάλυψης των αναγκών τους για την καταπολέμηση της κρίσης ρευστότητας στη χώρα τους, δραστηριοποιούνται στον τομέα της

ανταλλακτικής οικονομίας ομάδες νέων ανθρώπων οι οποίοι δημιουργούν συστήματα ανταλλαγής προϊόντων καθώς και στην ανάδυση αξιών που έχουν παραμεριστεί. Καιρός είναι για επαναπροσδιορισμό των αξιών και τι αποτελεί σημαντικό για τη ζωή και την ευτυχία των ανθρώπων.

2.6 Εναλλακτικά Ανταλλακτικά Δίκτυα (ΕΑΔ)

2.6.1 Ορισμός και ιστορική εξέλιξη

Η εμφάνιση των εναλλακτικών ανταλλακτικών δικτύων χρονολογείται από την εποχή των ουτοπικών σοσιαλιστών, οικονομικής ύφεσης. Στην σύγχρονη οικονομία εμφανίστηκαν τη δεκαετία του 1960, κατά κύριο λόγο αναπτύσσονται μεταξύ των μελών μιας κοινότητας στη προσπάθειά τους να διεκπεραιώσουν συναλλαγές με τη χρήση διαφορετικών μέσων συναλλαγής από το νόμισμα που χρησιμοποιεί η χώρα τους, η μορφή των μέσων συναλλαγής μπορεί να έχει την μορφή όπως ένα κουπόνι ή οι συναλλαγές γίνονται ηλεκτρονικά καταγράφονται σε συγκεκριμένο πρόγραμμα στον υπολογιστή και κάθε μέλος μπορεί να καταχωρήσει τη συναλλαγή που θέλει να πραγματοποιήσει. Τα εναλλακτικά ανταλλακτικά δίκτυα έχουν ως κύριο στόχο την αντιμετώπιση της ανεργίας, τη βελτίωση της τοπικής κοινότητας, την ενεργή συμμετοχή όλων των πολιτών της κοινότητας, αποτελούν μέσα εναντίωσης της πολιτικής που υιοθετεί η κάθε χώρα, και τέλος αποτελεί ένα είδος καινοτομίας και δημιουργίας νέων τρόπων λειτουργίας της κοινωνίας. (Από τη Βικιπαίδεια, Εναλλακτικά Ανταλλακτικά Δίκτυα)

Διάφοροι οικονομολόγοι στην προσπάθειά τους να διατυπώσουν έναν ορισμό θεωρούν πως τα εναλλακτικά δίκτυα που χρησιμοποιούν εναλλακτικά νομίσματα κυρίως σε κοινοτικό επίπεδο για την τόνωση της τοπικής οικονομίας έχει ως χαρακτηριστικά τα παρακάτω:

- Η κυκλοφορία πραγματοποιείται σε μικρές περιοχές
- Υπάρχει ανεξαρτησία από την κυβέρνηση
- Απαγόρευση ή περιορισμός μετατροπής
- Μη ύπαρξη επιτοκίου

Ωστόσο τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά δεν αρκούν για όλους και για προσδιορισμό της τυπολογίας των ΕΑΔ προσφεύγουν σε διάφορες κατηγοριοποίησης της οικονομίας.

Σύμφωνα με τους Seyfang και Longhurst το 2012 εντόπισαν 3.418 δίκτυα τα οποία δραστηροποιούνται σε έξι ηπείρους και 23 χώρες, η Ευρώπη κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό (68,3%), Ασία (16,6%) και ακολουθούν Β. Αμερική με (9,8%), Ν. Αμερική με (2,7%), Αυστραλία και Ν.Ζηλανδία με (1,7%), και Αφρική με (0,9%). Στην Ελλάδα δραστηροποιούνται 834 δίκτυα σε πολλές πόλεις. (enallaktikos) Οι τέσσερις κατηγορίες που συνιστούν οι συγγραφείς για την τυπολογία των ΕΑΔ είναι:

- Πιστωτικές μονάδες υπηρεσιών
- Αμοιβαία ανταλλαγή
- Τοπικά νομίσματα (παραλληλα)
- Αγορές αντιπραγματισμού (Κάρολος-Ιωσήφ Καβουλάκος, 2015)

Το ενδιαφέρον της μεταπτυχιακής εργασίας εστιάζεται στα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα (local currencies) τα οποία κυκλοφορούν παράλληλα και συμπληρωματικά με τα εθνικά νομίσματα, οι χώρες που έχουν τα μεγαλύτερα εναλλακτικά νομίσματα είναι ο Καναδάς, οι Ηνωμένες Πολιτίες της Αμερικής, η Αυστραλία, η Βραζιλία, η Γερμανία, η Κίνα, η Βρετανία και η Νότια Αφρική.

2.6.2 Κατηγορίες των ΕΑΔ

Πιστωτικές μονάδες υπηρεσιών (service credits): τα περισσότερα εναλλακτικά ανταλλακτικά δίκτυα ανήκουν σε αυτή την κατηγορία η οποία έχει ως πρωταρχικό στόχο το κοινωνικό όφελος βάσει διαφόρων αμοιβαίων συστημάτων εθελοντισμού που αναπτύσσονται εντός της κοινότητας. Η πιο γνωστή μορφή αυτής της κατηγορίας είναι οι τράπεζες χρόνου, κριτήριο είναι ο χρόνος που απαιτείται για κάθε υπηρεσία, τα μέλη κερδίζουν ώρες προσφέροντας υπηρεσίες και χρεώνονται όταν παίρνουν υπηρεσίες από άλλους, δεν παίζει ρόλο το είδος της υπηρεσίας και ο χρόνος του κάθε ανθρώπου αποτιμάται το ίδιο. Στην Ελλάδα υπάρχουν 57 δίκτυα. Το 1973 δημιουργήθηκε στην Ιαπωνία το Fureai Kippu παρόμοιο με αυτό που αναπτύχθηκε στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1980 από τον Edgar Cahn το οποίο εξαπλώθηκε σε ολόκληρη την Ήπειρο και πέρασε το 1997 στο Ηνωμένο Βασίλειο από τον David Boyle όπου και εξαπλώθηκε σε πολλές χώρες.

Αμοιβαίας ανταλλαγής (mutual exchange): δραστηριοποιείται σε τοπικό επίπεδο και στην ουσία είναι σύστημα δανεισμού χωρίς τόκο, υπάρχουν εγχειρήματα που ως βάση έχουν το επίσημο νόμισμα καθώς και αυτά που στηρίζονται στο χρόνο. Σήμερα το πιο

γνωστό σύστημα αυτής της μορφής είναι το «Τοπικό Σύστημα Εμπορικών Ανταλλαγών» (LETS) το οποίο εμφανίστηκε το 1983 στον Καναδά από τον Michael Linton, η διάδοσή του ήταν ραγδαία σε Καναδά, Ηνωμένο Βασίλειο, Ν. Ζηλανδία και Αυστραλία και έπειτα από λίγα χρόνια και η Ευρώπη. Στη Ν. Αφρική ένα παρόμοιο σύστημα τα «Ανταλλακτικά Συστήματα της Κοινότητας» (CES) δημιουργήθηκε το 2003 με σταθερή ανάπτυξη και η υιοθέτηση του συστήματος έγινε και από τα LETS.

Τοπικά νομίσματα (local currencies): στην κατηγορία αυτή δεν υπάρχουν πολλά εναλλακτικά ανταλλακτικά δίκτυα, κύριος σκοπός είναι η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, δεν γίνεται αντικατάσταση του εθνικού νομίσματος αλλά υπάρχει παράλληλο νόμισμα για την διευκόλυνση των τοπικών ανταλλαγών. Το 2015 είχε προταθεί από τον τότε Υπουργό Οικονομικών Γιάνη Βαρουφάκη σχέδιο για παράλληλο νόμισμα το οποίο αρχικά θα εφαρμοζόταν στους δημοσίους υπαλλήλους και αν πετύχαινε θα επεκτεινόταν και σε άλλους τομείς. Το 10% του μισθού τους που θα είχε την μορφή κουπονιών θα χρησιμοποιούνταν για την αποπληρωμή φορολογικών οφειλών με διάρκεια ισχύος, σκοπό δημιουργίας και αντιπροσωπευτική αξία, σε περίπτωση λήξης των κουπονιών η επανέκδοση θα γινόταν με χαμηλότερη αξία για το επόμενο φορολογικό έτος. Βέβαια υπήρξε πληθώρα αντιδράσεων στην ιδέα ενός τέτοιου εγχειρήματος και η υιοθέτησή παράλληλου νομίσματος το ονομαζόμενο «δημοσιονομικό νόμισμα» δεν εφαρμόστηκε. (Βαρβιτσιώτη, 2017) Τα πρώτα τοπικά νομίσματα διαμορφώθηκαν το 1991 στις ΗΠΑ στην Ιθάκη της Νέας Υόρκης, έπειτα υπήρξε το γερμανικό Regiogeld και στο Ηνωμένο Βασίλειο πρωτοεμφανίστηκαν το 2007 η λίρα του Μπρίστολ για ενίσχυση των τοπικών επιχειρήσεων.

Αγορές αντιπραγματισμού (barter markets): είναι ελάχιστα τα δίκτυα και αποτελούν συνδυασμό αμοιβαίων ανταλλαγών και τοπικού νομίσματος. Το τοπικό νόμισμα είναι δάνειο χωρίς τόκο και χρησιμοποιείται για ανταλλαγές που πραγματοποιούνται σε περιορισμένο χώρο ή σε ειδικές αγορές. Στο Μπουένος Άιρες της Αργεντινής το 1995 λειτούργησε και διευρύνθηκε την περίοδο της οικονομικής ύφεσης (1999-2002), η άνοδος ενός τέτοιου εγχειρήματος έδωσε ένταση στον ανταγωνισμό μεταξύ των συλλόγων με αποτέλεσμα την κατάρρευσή του. Παρόλα αυτά η Βενεζουέλα και το Μεξικό αναλαμβάνουν αγορές αντιπραγματισμού σε συνδυασμό με την αλληλέγγυα οικονομία

καθώς και το Κεμπέκ του Καναδά που δραστηριοποιείται έντονα στην κοινωνική οικονομία. (Κάρολος-Ιωσήφ Καβουλάκος, 2015)

2.7 Εναλλακτικά τοπικά νομίσματα στην Ελλάδα

2.7.1 Ιστορία και προοπτικές

Το κράτος έχει την αποκλειστικότητα έκδοσης χρήματος, όμως υπάρχουν πολλά παραδείγματα στην ελληνική ιστορία από φυσικά ή νομικά πρόσωπα να εκδίδουν δικό τους νόμισμα το οποίο χρησιμοποιείται σε μικρότερη έκταση. Από την εποχή της τουρκοκρατίας υπάρχουν ενδείξεις για την δημιουργία νομισμάτων από την εκκλησία τα οποία χρησιμοποιείτο εντός της ενορίας, τα πιο γνωστά είναι οι «καημέδες» ή «μάρκες» ή «μπιλιέτα» εμφανίστηκαν στο Νυμφαίο, τη Δράμα, τη Καστοριά, τη Σαμοθράκη, Μυτιλήνη κ.α. Οι Σύριοι το 1880 εξέδωσαν νομίσματα με άτυπη μορφή, το 1933 στη Λέσβο εκδόθηκαν μάρκες με σκοπό την πληρωμή των μισθών για την ολοκλήρωση του Ναού και στην Πέτρα Σάμου ο ιερέας κυκλοφόρησε κέρματα 5,10,20 δραχμών μόνο για την εκκλησία. Χρήμα επίσης κυκλοφόρησε και το ΚΚΕ σε μορφή κουπονιών σε δραχμές ή σε οκάδες σταριού, ήταν ανώνυμα και είχαν το χαρακτηριστικό της μεταφέρσιμης κατάθεσης. Στη σημερινή εποχή και ιδιαίτερα μετά την οικονομική κρίση του 2008 έκαναν την εμφάνισή τους διάφορα εναλλακτικά δίκτυα ή «κοινωνικά νομίσματα» τα οποία συνέβαλαν στην ανάπτυξη της ανταλλακτικής οικονομίας και της τράπεζας χρόνου, στις περισσότερες περιπτώσεις κυκλοφορίας τοπικών νομισμάτων την πρωτοβουλία την έχουν πολίτες σε στενή γεωγραφική έκταση. Τοπικά νομίσματα σύμφωνα με την ιστορία μπορούν να υπάρξουν, φυσικά αναβιώνουν σε περιόδους οικονομικής στενότητας των πολιτών για την διευκόλυνσή τους, συνήθως αποτελούν λύση για συγκεκριμένο πρόβλημα που απασχολεί μια συγκεκριμένη περιοχή όμως δεν μπορούν μακροπρόθεσμα να σταθούν μόνα τους, η λύση του προβλήματος της οικονομίας σε μεγάλο βαθμό βασίζεται στις σωστές αποφάσεις που θα πρέπει να πάρουν τα άτομα που βρίσκονται στην διοίκηση της κάθε χώρας.

2.7.2 Τοπικά εναλλακτικά νομίσματα

Ήδη από τον προηγούμενο αιώνα υπάρχουν αναφορές για την δημιουργία εναλλακτικών τοπικών νομισμάτων σε όλο τον κόσμο, στην Ελλάδα άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή

τους διάφορα projects εναλλακτικών νομισμάτων έντονα το 2009 τη χρονιά που το έλλειμμα του προϋπολογισμού της Ελλάδας έφτασε στο 15%.

Στην Ελλάδα η κυκλοφορία τοπικών εναλλακτικών νομισμάτων αριθμούν ήδη τα 49 και 48 Τράπεζες χρόνου, υπάρχουν οι υποδομές, η εμπειρία και το δυναμικό για την δημιουργία κινημάτων κοινωνικής αλληλεγγύης στην σημερινή εποχή πλέον. Η αρχή έγινε με τον ΟΒΟΛΟ της Πάτρας και της Τοπικής Εναλλακτικής Μονάδας (ΤΕΜ) του Βόλου και συνεχίστηκε σε πολλές πόλεις.

Παρακάτω παραθέτονται τα δίκτυα που λειτουργούν στην Ελλάδα:

Στο Δήμο Αθηναίων: το Φασούλι (<http://fasouli.wordpress.com/>
<https://www.facebook.com/pages/Φασούλι/166721640047036?fref=ts>), το Δίκτυο ανταλλαγών Κουκιά (<https://el-gr.facebook.com/pages/Κουκιά-Δίκτυο-ανταλλαγών-αλληλεγγύης/304949546290163>), Art Bank (<http://trapezatehnis.blogspot.gr/> <http://www.facebook.com/group.php?gid=122685814410030&ref=ss>), Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Ορίζοντας των Γεγονότων (<http://blog.orizontasgegonoton.gr/>
<https://www.facebook.com/orizontasgegonotwn>)

Στο Δήμο Κορυδαλλού: Δίκτυο Αλληλέγγυας Οικονομίας Κορυδαλλού-Εναλλακτικό Νόμισμα Βότσαλο (<http://votsalo.org/>)

Στο Δήμο Λαυρεωτικής: Λαυρεωτικό Ανταλλακτικό νόμισμα (<http://ska-lan.blogspot.gr/>)

Στο Δήμο Λυκόβρυσης-Πεύκης: Δίκτυο Κοινωνικής Ανταλλαγής Δήμου Πεύκης & Λυκόβρυση – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Πε. Λυ. Κοι. Α (pelykoia@gmail.com
<http://pelykoia.wordpress.com/>)

Στο Δήμο Κηφισιάς: Τράπεζα Χρόνου – Εναλλακτικό Νόμισμα Ερμής (<https://sites.google.com/site/trapezaermis/>)

Στο Δήμο Φυλής: Τράπεζα Χρόνου – Εναλλακτικό Νόμισμα Δήμου Αχαρνών (<http://www.nostos.org.gr/tbacharnes/Register.aspx>)

Στο Δήμο Πόρου: Πρωτοβουλία Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης – Εναλλακτικό Νόμισμα Καλαύριο

Στο Δήμο Γλυφάδας: Τράπεζα Χρόνου Δήμου Γλυφάδας (<http://trapezaxronouglyfadas.epeksa.gr/>)

Στο Δήμο Κατερίνης: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Πιερίας – Μητέρα Γη (<http://motherearth.gr/>)

Στο Δήμο Θερμαϊκού: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης – Εναλλακτικό Νόμισμα Θερμαϊκού "ΘΕΡΜΟ" (<http://e-thermo.blogspot.gr/>)

Στο Δήμο Καλαμαριάς: Δίκτυο Ανταλλαγής Υπηρεσιών και Προϊόντων Θεσσαλονίκης – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Καλαμαριάς ΚΟΙΝΟ (<http://koino.com.gr/index.php>)

Στο Δήμο Νεάπολης-Συκεών: Τράπεζα Χρόνου Δήμου Νεάπολης-Συκεών (<http://www.koinonixronou.gr/>)

Στο Δήμο Κορδελιού-Ευόσμου: Δίκτυο Ανταλλαγής Υπηρεσιών και Προϊόντων Θεσσαλονίκης – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Καλαμαριάς ΚΟΙΝΟ (<http://koino.com.gr/index.php>)

Στο Δήμο Βέροιας: Ανταλλακτικό Δίκτυο Βέροιας Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Τ.Ε.Μ Βέροιας (<http://antalaktikoveria.blogspot.gr/>)

Στο Δήμο Τρικαίων: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Τρικάλων ANTOI (<https://www.facebook.com/antallaswtrikala>), Ανταλλάζω Δίκτυο Ανταλλαγών Τρικάλων (<https://www.facebook.com/antallazo>)

Στο Δήμο Καρδίτσας: Οικόσφαιρα – Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Καρδίτσας (<http://www.oikosfaira.gr/>)

Στο Δήμο Βόλου: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας, Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Τ.Ε.Μ Μαγνησίας (<http://www.tem-magnisia.gr/>, <https://www.facebook.com/TEM.MAGNISIAS> <https://www.facebook.com/pages/Αγορά-TEM/244994268951738>)

Στο Δήμο Σκιάθου: Εναλλακτικό Νόμισμα Ανταλλαγής Σκιάθου (Ε.Ν.Α.Σ) (<https://www.facebook.com/pages/Εναλλακτικό-Νόμισμα-Ανταλλαγής-Σκιάθου-ΕΝΑΣ/167277160065932>)

Στο Δήμο Λαρισαίων: Τράπεζα Χρόνου – Εναλλακτικό Νόμισμα Λάρισα (<http://xronos.anthropomania.gr/>)

Στο Δήμο Δελφών: Δίκτυο Αλληλεγγύης & Ανταλλαγής – Εναλλακτικό Νόμισμα Φωκίδας (temfokidas@yahoo.com, <http://temfokidas.wordpress.com/>)

Στο Δήμο Λαμιέων: Δίκτυο Αλληλεγγύης και αχρήματης ανταλλακτικής οικονομίας Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Τ.Ε.Μ Φθιώτιδας (<http://www.tem-fthiotidas.gr/>)

Στο Δήμο Καρπενησίου: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Ευρυτανίας – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα LETS Ευρυτανίας (<http://www.diktyo.evrytania.eu/>)

Στο Δήμο Πατρέων: Δίκτυο Αχαϊκής Αλληλεγγύας Οικονομίας ΣΤΑΚΡΑΕΛΙ (<http://www.stakraeli.gr/>, <https://el-gr.facebook.com/Stakraeli>)

Στο Δήμο Αγρινίου: Τράπεζα Χρόνου Δήμου Αγρινίου (<http://trapezaxronou.ngodiastasi.gr/>)

Στο Δήμο Ναυπλιέων: Δίκτυο Ανταλλαγής – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Αργολίδας ΗΛΙΑΝΘΟΣ (<http://ilianthos.wordpress.com/>, <https://www.facebook.com/Ilianthos>)

Στο Δήμο Σάμου: Δίκτυο Αλληλεγγύης και Ανταλλαγών – Εναλλακτικό Νόμισμα ΜΟΝΟ Σάμου (<http://www.dialas.gr/>)

Στο Δήμο Λέσβου: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης – Εναλλακτικό Νόμισμα Λέσβου ΗΛΕΚΤΡΟ (<http://diktyolesvou.wordpress.com/>)

Στο Δήμο Ηρακλείου: Δίκτυο Τοπικών Ανταλλαγών Ηρακλείου Κρήτης – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Πόντος (<http://www.lets.net.gr/>)
Δίκτυο Ανταλλαγών και Αντιπραγματισμού Ηρακλείου- Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Τ.Ε.Μ Ηρακλείου (<http://diktyoantallagisirakleiou.espiv.net/>)

Στο Δήμο Μαλεβιζίου: Εδώ Μετόχι- Κρητικός Οβολός (<http://www.edometoxi.webs.com>, <http://www.madeincretta.gr/el/article/αντιμνημονιακή-δράση-από-τα-...όρη>)

Στο Δήμο Αγίου Νικολάου: Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών Λασιθίου Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Καερέτι (<http://kaereti.gr/>, <http://kaereti.gr/forum>, <https://www.facebook.com/groups/162408757162395/>)

Στο Δήμο Ιεράπετρας: Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών Λασιθίου Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Καερέτι
ΙΣΤΟΣ Σύλλογος Αλληλεγγύης και Προώθησης Κοινωνικής Οικονομίας Ιεράπετρας Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Καερέτι

Στο Δήμο Σητείας: Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών Λασιθίου Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Καερέτι

Στο Δήμο Ρεθύμνης: Αλληλέγγυο ανταλλακτικό δίκτυο Ροδιά – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Ρεθύμνου Ροδιά, Στέκι Πολιτιστικών Ομάδων Ρεθύμνου (<http://politistikes.blogspot.gr/>)

Στο Δήμο Χανίων: Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων, Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα – Χανιώτικη Εναλλακτική Μονάδα (<http://diktyoantallagonxanion.net/>, <https://www.facebook.com/diktyo.antallagonxanion>)

Στο Δήμο Ιωαννιτών: Εναλλακτικό Συναλλαγών και Αλληλεγγύης Ιωαννίνων Τ.Ε.Μ – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα (<http://tem-ioannina.gr>)

Στο Δήμο Ρόδου: Δίκτυο Ανταλλαγών Ρόδου – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Ρόδου Μελεκούνη (<https://www.facebook.com/melekounia> <http://melekounia.gr/contact>, <http://melekounia.gr/>)

Στο Δήμο Σύρου – Ερμούπολης: Συριανό Δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών και προϊόντων – Συριανό Ανταλλακτικό Νόμισμα (Σ. Α. Νο) (<http://sanosyros.wordpress.com>)

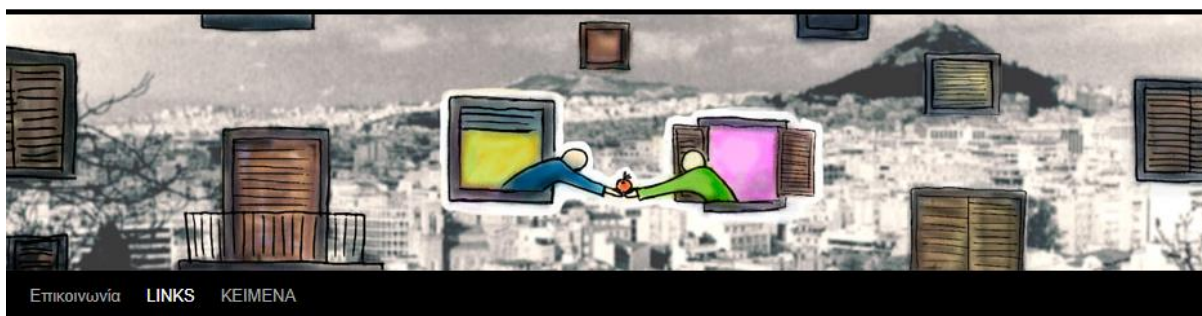
Στο Δήμο Πάρου: Κουρσέβα – Δίκτυο Αλληλεγγύης και Ανταλλακτικής Οικονομίας Πάρου Αντιπάρου – Παριανό Ανταλλακτικό Νόμισμα Κουρσέβα (<http://kourseva.gr/>, <https://www.facebook.com/solidarityparos>)

Στο Δήμο Κέρκυρας: Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Κέρκυρας – Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Τ.Ε.Μ Κέρκυρας Μπουτσούνι (<http://boutsouni.blogspot.gr/>), Δίκτυο Ανταλλαγής Εργασίας & Προϊόντων Κέρκυρας (<http://diktyodaep.wordpress.com/>)

Στο Δήμο Κεφαλλονιάς: Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εναλλακτικής Οικονομίας Κεφαλλονιάς Ελάτη- Τοπικό Εναλλακτικό Νόμισμα Τ.Ε.Μ Έλατο (<http://www.diktioelati.gr/>) (Τοπικά εναλλακτικά νομίσματα)

Τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα τα οποία στην ουσία είναι «παράλληλα νομίσματα» καθώς χρησιμοποιούνται παράλληλα με το εθνικό νόμισμα, δημιουργούνται από μέλη μιας κοινωνίας με σκοπό την διεκπεραίωση των συναλλαγών τους χωρίς την παρέμβαση κρατικής αρχής, παίρνουν την μορφή μονάδων σε μια πλατφόρμα του υπολογιστή όπου τα μέλη χρεώνονται ή πιστώνονται ανάλογα με την προσφορά τους, και επιπλέον μπορεί να είναι και χειροπιαστή η μορφή τους. Παρακάτω παραθέτω μερικά από αυτά που λειτουργούν στην Ελλάδα ή τουλάχιστον λειτουργούσαν με μια έντονη δραστηριότητα στα πρώτα χρόνια δημιουργίας των δικτύων, πολλά δίκτυα με την πάροδο του χρόνου έγιναν ανενεργά και κάποια έχουν ακόμη ενεργό δραστηριότητα.

2.7.2.1 ΦΑΣΟΥΛΙ

Εικόνα 2.0.1 Δίκτυο Ανταλλαγής Φασούλι

Πηγή: <https://fasouli.wordpress.com>

Το δίκτυο Φασούλι δημιουργήθηκε από νέους ανθρώπους που θέλουν να αγωνιστούν για μια οικονομία πιο δίκαιη και αλληλέγγυα, κάθε μέλος προσφέρει και δέχεται προϊόντα και υπηρεσίες και πληρώνεται σε Φασούλια νόμισμα χρήσης εντός του δικτύου. Σκοπός του δικτύου είναι να μαζέψεις όσα Φασούλια έχεις δώσει. (<https://fasouli.wordpress.com/>)

2.7.2.2 Εναλλακτικό νόμισμα Βότσαλο

Εικόνα 2.0.2 Δίκτυο Αλληλέγγυας Οικονομίας Κορυδαλλού

Πηγή: http://www.enallaktikos.gr/kg15el_diktyo-allileggyas-oikonomias-korydalloy-enallaktiko-nomisma-votsalo_a22.html

Το εναλλακτικό νόμισμα Βότσαλο αποτελεί δίκτυο της Αθήνας «Κοινωνική Αλληλέγγυα και Συνεργατική Οικονομία». Ως μέσο ανταλλαγής των προϊόντων και υπηρεσιών χρησιμοποιείται η μονάδα το 'Βότσαλο'. Το δίκτυο δημιουργήθηκε από άτομα που συνειδητοποίησαν ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας οδηγεί σε αδιέξοδο, ο άνθρωπος αποξενώνεται από τον ίδιο του τον εαυτό και ταυτίζεται με την υλική πραγματικότητα καθώς και της απόλυτης εξάρτησης από αυτή, επικρατεί ο *άκρατος καταναλωτισμός*. Στο εναλλακτικό δίκτυο δίνεται η δυνατότητα στα μέλη να ανταλλάξουν προϊόντα και υπηρεσίες για τις καθημερινές τους ανάγκες, στόχος του δικτύου είναι η δημιουργία μίας κοινωνίας χωρίς εκμετάλλευση και αδικία αλλά ως βάση να έχει τη συνεργασία, την εμπιστοσύνη, την ανταλλαγή και την ισότητα, μια κοινωνία ανθρώπινη.

2.7.2.3 Λαυρεωτικό Ανταλλακτικό νόμισμα LAN

Εικόνα 2.0.3 Λαυρεωτικό Ανταλλακτικό νόμισμα

Πηγή: http://www.enallaktikos.gr/kg15el_layrewtiko-antallaktiko-nomisma- a168.html

Αποτελεί δίκτυο της Κοινωνικής αλληλεγγυας και συνεργατικής οικονομίας στην ανατολική Αττική. Το Λαυρεωτικό δίκτυο έχει ως βάση το νόμισμα LAN, το οποίο στηρίζεται στο σύστημα ανταλλαγής προϊόντων το πιο διαδεδομένο το LETS (Σύστημα Τοπικών Ανταλλαγών), είναι ένα σύστημα συναλλαγών χωρίς τόκο και κέρδος που αναπτύσσεται κατά κύριο λόγο σε τοπικές κοινωνίες με απώτερο στόχο τη βοήθεια ανάπτυξης και ευημερίας σε δύσκολες οικονομικά εποχές. Στο τοπικό δίκτυο υπάρχει προσφορά και ζήτηση σε αγαθά και υπηρεσίες ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε μέλους, η διαμόρφωση των τιμών είναι ελεύθερη και ως μέσο συναλλαγής χρησιμοποιείται μία συμβολική μονάδα στο Λαυρεωτικό δίκτυο το νόμισμα LAN.

2.7.2.4 Το Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας

Εικόνα 2.4 Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας

Πηγή: <https://www.tem-magnisia.gr>

Η πιο γνωστή μορφή εναλλακτικού τοπικού νομίσματος στην Ελλάδα είναι το Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας στο οποίο μέσο συναλλαγής είναι η Τοπική Εναλλακτική Μονάδα (TEM), το σύστημα έχει υιοθετηθεί από το εξωτερικό όπου έχει εφαρμοσθεί με επιτυχία. Τρεις είναι οι βασικές αρχές του δικτύου: συμμετοχή και αλληλεγγύη, ισότητα και ισοτιμία, διαφάνεια και ανοιχτή διαδικασία. Στο Δίκτυο TEM

συμμετέχουν φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, υπάρχει προσφορά και ζήτηση ανάμεσα στα μέλη του δικτύου σε προϊόντα ή υπηρεσίες, για παράδειγμα αν μέλος του δικτύου είναι ένας εκπαιδευτικός στην ανάρτηση του στο σύστημα δηλώνει τις διαθέσιμες ώρες του καθώς και τις μονάδες TEM που ζητάει για υπηρεσίες του, επομένως κάποιο άλλο μέλος που ενδιαφέρεται θα επικοινωνήσει και θα του προσφέρει τις μονάδες TEM είτε με πίστωση στο διαδίκτυο ή εάν δεν έχει πρόσβαση σε υπολογιστή κυκλοφορούν ειδικά κουπόνια, υπογράφοντας την λεγόμενη «Εντολή πληρωμής TEM» στην οποία αναγράφεται η αξία της ανταλλαγής. Επίσης οι επιχειρήσεις συμβάλουν ενεργά στην ανάπτυξη του τζίρου τους προσφέροντας προϊόντα σε μέλη του δικτύου. Νομική μορφή το δίκτυο δεν έχει καθώς είναι μία συλλογική ένωση φυσικών και νομικών προσώπων τα οποία μέλη συντονίζονται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και αποφασίζουν για την πορεία του δικτύου. Το δίκτυο TEM είναι ένα παράλληλο νόμισμα δεν εξασφαλίζει την επιβίωση καθώς υπάρχουν αγαθά και υπηρεσίες που για την αγορά και την πώληση τους χρησιμοποιείται το ευρώ, αλλά για να βοηθήσει τα μέλη να μειώσουν τα έξοδά τους. (Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας)

2.7.2.5 Ο «Οβολός» η κοινωνική τράπεζα της Πάτρας

Εικόνα 2.5 «Οβολός» Κοινωνικό νόμισμα Πάτρας

Πηγή: www.ovolos.gr

Εμπνευστής του «Οβολού» είναι ο Νίκος Μπογιόπουλος επιχειρηματίας. Ο «Οβολός» δημιουργήθηκε το 2009, αποτελεί σύστημα μέτρησης της ανταλλακτικής αξίας προϊόντων και υπηρεσιών, ένας οβολός ισοδυναμεί με ένα ευρώ. Στους δύο μήνες λειτουργίας του ο «Οβολός» αριθμούσε ήδη 4.000 μέλη, καλύπτει όλη την χώρα ως οικονομικός συνεταιρισμός που τα μέλη του διενεργούν αγοραπωλησίες, έχει το δικό του «κοινωνικό νόμισμα» όπου τα μέλη του μέσω της δημιουργίας λογαριασμού μπορούν να διεκπεραιώνουν συναλλαγές. Στόχος των εμπνευστών του εναλλακτικού συστήματος

πληρωμής δεν είναι η κατάργηση του ευρώ αλλά η βελτίωση της ποιότητας ζωής των μελών του δικτύου. (Ανδρέας, 2012)

Το Σεπτέμβριο του 2018 ο Οβολός στην επίσημη σελίδα του στο Facebook ανάρτησε την εξέλιξη του «Οβολού» σε κοινωνικό κρυπτονόμισμα το οποίο θα ακολουθήσει την ίδια πορεία όπως και το κοινωνικό νόμισμα, θα συνεχίσει την συμβολή του στην κοινωνική οικονομία τοπικά αλλά θα αναπτυχθεί και διεθνώς. (www.ovolos.gr)

Εικόνα 2.6 «Οβολός» Κοινωνικό κρυπτονόμισμα Πάτρας

Πηγή: www.ovolos.gr

2.7.2.6 Δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών και προϊόντων Θεσσαλονίκης (Καλαμαριά)

Εικόνα 2.7 Τοπικό εναλλακτικό νόμισμα Καλαμαριάς ΚΟΙΝΟ

Πηγή: www.enallaktikos.gr

Ως μέσο συναλλαγής τα μέλη του δικτύου χρησιμοποιούν τη μονάδα ΚοιΝο, οι συναλλαγές πραγματοποιούνται στον ειδικό ιστοχώρο ηλεκτρονικά. Τα μέλη ξεκινούν τις

συναλλαγές με μηδέν μονάδες στο λογαριασμό τους, ως αρχή χρήσης του δικτύου δίνεται η δυνατότητα της δημιουργίας 100 μονάδων ΚοιΝο ως χρεωστικό υπόλοιπο οι οποίες μονάδες θα καλυφθούν με την παροχή υπηρεσιών και προϊόντων από το μέλος. Σε περίπτωση αποχώρησης από το δίκτυο το μέλος είναι υποχρεωμένο να επαναφέρει το λογαριασμό του στο μηδέν. Το κάθε μέλος είναι υπεύθυνο για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρει καθώς γίνεται αξιολόγηση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών από τα συναλλασσόμενα μέλη προς ενημέρωση των υπολοίπων.

2.7.2.7 Εναλλακτική κοινότητα "Πελίτι"

Εικόνα 2.8 Εναλλακτική κοινότητα "Πελίτι"

Πηγή: www.peliti.gr

Ιδρυτής της εναλλακτικής κοινότητας Πελίτι είναι ο Παναγιώτης Σαΐνατουόδης, το 1995 ξεκίνησε αρχικά ως προσωπική ανάγκη, είναι μία αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία. Σήμερα αποτελείται από τοπικές ομάδες σε πολλές πόλεις της χώρας όπως: Έβρος, Κομοτηνή, Δράμα, Θεσσαλονίκη, Κοζάνη, Καστοριά, Ιωάννινα (11/3/2017 έκλεισε το Πελίτι Ιωαννίνων), Αλμυρός, Εύβοια, Αθήνα, Αίγινα, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου καθώς και στη Βουλγαρία και μία εκπρόσωπό του στη Γουατεμάλα. Βασικός σκοπός της ομάδας του Πελίτι είναι «Από χέρι σε χέρι και από γενιά σε γενιά για να έχουμε αύριο αυτά που έχουμε σήμερα» και στόχος της είναι η διατήρηση, συλλογή, διάδοση και διάσωση των παραδοσιακών ποικιλιών καθώς και η ανταλλαγή χωρίς χρήματα προϊόντων και υπηρεσιών, αποτελείται στην ουσία από δύο δίκτυα. (www.peliti.gr)

2.7.2.8 Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων

Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων

Εικόνα 2.9 Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων

Πηγή: <http://diktyoantallagonxanion.net/>

Το δίκτυο ανταλλαγών Χανίων δημιουργήθηκε το φθινόπωρο του 2011, διατηρεί ένα ανοιχτό παζάρι κάθε δεύτερη Κυριακή και τα μέλη ανταλλάσσουν προϊόντα και υπηρεσίες. Τα μέλη έχουν την ελευθερία να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε όποια τιμή αυτοί θεωρούν ότι είναι κατάλληλη για το κάθε προϊόν που διαθέτουν προς ανταλλαγή. Το ΔΑΧ χρησιμοποιεί ως εναλλακτικό τοπικό νόμισμα τη «Μονάδα» που έχει ενδεικτική ισοτιμία με το ευρώ, δεν φορολογείται και δεν τοκίζεται, δημιουργήθηκε ως μέσο επιβίωσης που έχει ως σημείο αναφοράς την ανταλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών. Επιπλέον το δίκτυο δίνει τη δυνατότητα για συνεύρεσή των μελών και δίνει έμφαση στη συλλογική εργασία των μελών. Κάθε μέλος με την εγγραφή του στην πλατφόρμα αποκτά μία «κάρτα μέλους» και έναν κωδικό, ο λογαριασμός ξεκινάει από το μηδέν κινείται με μέγιστο πιστωτικό όριο +250 και μέγιστο χρωστικό υπόλοιπο -150, όλοι οι λογαριασμοί είναι ορατοί στα μέλη. Κάθε μέλος έχει την ευθύνη για την ποιότητα των προϊόντων που προσφέρει και σε περίπτωση αποχώρησης πρέπει ο λογαριασμός να επανέλθει στο μηδέν. (Sotiropoulou, 2015)

2.7.2.9 Δίκτυο Ανταλλαγών «το Κουκί»

Εικόνα 2.10 Δίκτυο Ανταλλαγών το Κουκί

Πηγή: <https://heraklion.cooperativas.gr/el/content/kouki-local-exchange-network>

Το δίκτυο «το Κουκί» δημιουργήθηκε από τον Ολοκληρωμένο Συνεταιρισμό Ηρακλείου με στόχο την ενίσχυση της τοπικής παραγωγής, την αναβίωση της συνεργασίας, της αλληλεγγύης και τη δημιουργία μίας οικονομίας αποκεντρωμένης, με διαφάνεια για όλους. Το δίκτυο βασίζεται στη σχέση καταναλωτή-παραγωγού χωρίς μεσάζοντες, το εναλλακτικό τοπικό νόμισμα διακινείται μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας που υιοθετήθηκε από το σύστημα τοπικών ανταλλαγών Community Exchange System (CES) που με επιτυχία χρησιμοποιεί ο Καταλανικός Ολοκληρωμένος Συνεταιρισμός, μεταφράστηκε στα ελληνικά και εντάχθηκε το δίκτυο ανταλλαγών. Το δίκτυο επεκτείνει της δραστηριότητες του και προχωράει στη συνεργασία με το ψηφιακό νόμισμα FairCoin για μια πιο συντονισμένη προσπάθεια προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών με όνειρο την ευημερία των μελών και για μια ποιότητα ζωής που δεν θα καθορίζεται από το κέρδος, τον ανταγωνισμό και τον ατομικισμό. (Δίκτυο Ανταλλαγών <το Κουκί>)

2.7.2.10 Εναλλακτική μονάδα Ροδόπης (EMPO)

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΡΟΔΟΠΗΣ

Κοινωνική Οικονομία Συνεργασίας & Αλληλεγγύης

Εικόνα 2.11 Εναλλακτική μονάδα Ροδόπης

Πηγή: www.solidarity4all.gr

Η εναλλακτική μονάδα Ροδόπης αναπτύχθηκε ως μέσο αντιμετώπισης της οικονομικής ύφεσης καθώς και άμυνα στην επέκταση των πολυεθνικών. Σκοπός της δημιουργίας του δικτύου EMPO είναι η απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών σε μικρότερο ή και καθόλου κόστος σε πραγματικό χρήμα και αντίστοιχη προσφορά από τα μέλη, ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας με στόχο η απώλεια ρευστότητας ευρώ να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη για την οικονομική ευημερία των μελών και τέλος δίνει έμφαση στην κοινωνική αλληλεγγύη και στη συνεργασία μεταξύ των μελών έτσι να αξιοποιήσουν τις ικανότητες τους και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Οι συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω της δημιουργίας λογαριασμού σε μία ηλεκτρονική βάση δεδομένων, το κάθε μέλος δηλώνει τι προσφέρει

και με βάση τη μονάδα EMPO διαμορφώνει την τιμή του προϊόντος ή της υπηρεσίας, ο λογαριασμός αρχικά είναι μηδενικός.

2.7.2.11 Δίκτυο Ανταλλαγών Πιερίας

Εικόνα 2.12 Mother Earth

Πηγή: <http://motherearth.gr>

Το δίκτυο ανταλλαγών του νομού Πιερίας έχει ως εναλλακτική μονάδα το νόμισμα "Ήλιος", όλες οι συναλλαγές καταγράφονται σε ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης και κάθε μέλος μπορεί να δει ανά πάσα στιγμή τις κινήσεις του λογαριασμού του και να προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες και να αναζητήσει αντίστοιχα. Το δίκτυο δημιουργήθηκε από πρωτοβουλία των μελών της οικολογικής ομάδας Μητέρα Γη (www.motherearth.gr), με σκοπό την ανάπτυξη ενός συστήματος ανταλλαγής προϊόντων και υπηρεσιών που έχει ως πρότυπο το LETS (Local Exchange Trading Systems). Κύριος στόχος είναι παροχή βοήθειας σε άτομα και επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

2.7.3 Τράπεζες χρόνου

Οι Τράπεζες χρόνου στην Ελλάδα είναι:

Στο Δήμο Κορυδαλλού: Δίκτυο αλληλέγγυας οικονομίας Κορυδαλλού – Εναλλακτικό νόμισμα Βότσαλο (<http://votsalo.org/>)

Στο Δήμο Κερατσινίου – Δραπετσώνας: Τράπεζα χρόνου Δήμου Κερατσινίου-Δραπετσώνας (http://domikeratsini.unescopireas.gr/trapeza_xrounou/)

Στο Δήμο Χαλανδρίου: Δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών – Τράπεζα χρόνου λαϊκής συνέλευσης Χαλανδρίου (<http://laikisyneleysihalandri.wordpress.com/>)

Δίκτυο Πολιτών – Τράπεζα χρόνου Χολαργού – Παπάγου κοινωνικό Στέκι (<http://www.dipoxo.gr/>)

Λαϊκή συνέλευση Χαλανδρίου (<http://laikisyneleysihalandri.wordpress.com/>)

Στο Δήμο Αγίας Παρασκευής: Δίκτυο Ανταλλαγής και Αλληλεγγύης Αγίας Παρασκευής (<http://www.diktioagiasparaskevis.gr/>)

Στο Δήμο Κηφισιάς: Δίκτυο Αλληλεγγύης ΑΝΑΣΑ, Αυτοδιαχειριζόμενος κοινωνικός χώρος ΣΤΕΚΙ ΑΝ.Α.Σ.Α., Τράπεζα χρόνου ΕΡΜΗΣ (<http://www.anasakifissias.gr/>)

Τράπεζα χρόνου – Εναλλακτικό νόμισμα Ερμής (<https://sites.google.com/site/trapezaermis/>)

Στο Δήμο Αμαρουσίου: Τράπεζα χρόνου Δήμου Αμαρουσίου (<http://www.maroussi.gr/>)

Στο Δήμο Μεταμορφώσεως: Τράπεζα χρόνου Δήμου Μεταμόρφωσης (<http://trapezaxronoumetamorfosis.epeksa.gr/>)

Στο Δήμο Παλλήνης: Τράπεζα χρόνου Δήμου Παλλήνης (<http://www.diktiopallinis.gr/>)

Στο Δήμο Διονύσου: Τράπεζα χρόνου Δήμου Διονύσου (<http://trapeza-xronou.gr/>)

Στο Δήμο Μαρκοπούλου Μεσογαίας: Τράπεζα χρόνου Δήμου Μαρκόπουλου Μεσογαίας (<http://programa-agelos.gr/trapeza-xronou/>)

Στο Δήμο Αθηναίων: Τράπεζα χρόνου Αθήνας – Πλατεία Συντάγματος (<http://www.time-exchange.gr/>)

Art Bank (<http://trapezatehnis.blogspot.gr/>), Τράπεζα χρόνου Εξαρχείων Συν χρόνω (<http://exarchia.pblogs.gr/>), Τράπεζα χρόνου Αττικής (<http://time-banksgr.weebly.com/>), Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων Εξαρχείων (<http://exarchia.pblogs.gr/>), Τράπεζα χρόνου – Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, Γέφυρες Φιλίας Ινστιτούτο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (<http://www.friendship.gr/>), Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης (<http://www.grenow.gr/>)

Στο Δήμο Ηλιουπόλεως: Τράπεζα χρόνου Δήμου Ηλιουπόλεως (<http://www.ilioupoli.gr/>)

Στο Δήμο Δάφνης – Υμηττού: Τράπεζα χρόνου Δήμου Δάφνης – Υμηττού (<http://www.swaptime.gr/>), Άνοδος ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ (<http://www.anodos.org.gr/>)

Στο Δήμο Γαλατσίου: Κοινωνικές Δομές Αντιμετώπισης της φτώχειας Δήμου Γαλατσίου (<http://www.koinoniasos.gr/>)

Στο Δήμο Περιστερίου: Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΕΠΑΜ Περιστερίου (<http://kanenas-monos-epam.gr/bank-of-time.html>), Συν Άνθρωποι (<http://synanthropoi.blogspot.gr/>)

Στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας: Τράπεζα χρόνου Δήμων Αγίας Βαρβάρας – Κορυδαλλού (<https://www.facebook.com/trapezaxronou.agvk>)

Στο Δήμο Ιλίου: Τράπεζα χρόνου Δήμου Ιλίου (<http://www.txilion.gr>)

Στο Δήμο Μοσχάτου – Ταύρου: Τράπεζα χρόνου και αλληλεγγύης Μοσχάτου (<http://www.mesopotamia.gr/>), Κίνηση Πολιτών Μοσχάτου Μεσοποταμία (<http://www.mesopotamia.gr/>)

Στο Δήμο Αγίου Δημητρίου: Τράπεζα χρόνου Δήμων Αγίου Δημητρίου – Αλίμου (<http://www.timeswap.gr/>), Άνοδος ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ (<http://www.anodos.org.gr/>), Δίκτυο Αλληλεγγύης Αγίου Δημητρίου Η Πράξη (<http://praxiallilegiis.blogspot.gr/>)

Στο Δήμο Γλυφάδας: Τράπεζα χρόνου Δήμου Γλυφάδας (<http://trapezaxronouglyfadas.epeksa.gr/>)

Στο Δήμο Φυλής: Τράπεζα χρόνου – Εναλλακτικό νόμισμα Δήμου Αχαρνών (<http://www.nostos.org.gr/tbacharnes/Register.aspx>)

Στο Δήμο Ασπροπύργου: Τράπεζα χρόνου Δήμου Ασπροπύργου

Στο Δήμο Σερρών: Τράπεζα χρόνου Σερρών (<http://xronos.sofpsi-ser.gr/>)

Στο Δήμο Θεσσαλονίκης: Τράπεζα χρόνου 60' (<http://60lepta.gr/>), Τράπεζα χρόνου στο Δήμο Θεσσαλονίκης (<http://xronos.diktyodomwnthess.gr/>)

Στο Δήμο Νεάπολης – Συκεών: Τράπεζα χρόνου Δήμου Νεάπολης – Συκεών (<http://www.koinonixronou.gr/>)

Στο Δήμο Κορδελιού – Ευόσμου: Τράπεζα χρόνου Κορδελιού – Ευόσμου (https://www.facebook.com/pages/Τράπεζα-Χρόνου-Κορδελιού-Ευόσμου/310655985731234?fref=pb&hc_location=profile_browser)

Στο Δήμο Παύλου Μελά: Τράπεζα χρόνου Δήμου Παύλου Μελά (<http://xronos.koinwnikesdomes.gr/>)

Στο Δήμο Κορινθίων: Τράπεζα χρόνου Κορίνθου (<http://www.txkorinthou.gr/>)

Στο Δήμο Άργους – Μυκηνών: Αργολική Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης (<https://www.facebook.com/ArgolikiProtobouliaAllilegiis?filter=3>)

Στο Δήμο Λαρισαίων: Τράπεζα χρόνου – Εναλλακτικό νόμισμα Λάρισας (<http://xronos.anthropomania.gr/>)

Στο Δήμο Ηρακλείου: Τράπεζα χρόνου Δήμου Ηρακλείου (<http://koinonikesdomes.gr/trapezachronou/>)

Στο Δήμο Αγρινίου: Τράπεζα χρόνου Δήμου Αγρινίου (<http://trapezaxronou.ngodiastasi.gr/>)

Στο Δήμο Πατρέων: Δομές Άμεσης αντιμετώπισης της φτώχειας του Δήμου Πατρέων (<http://www.patrasos.gr>, <http://www.stirixiamke.gr>, <http://www.trapezahronou.gr>), Τράπεζα χρόνου Δήμου Πατρέων

Στο Δήμο Πάρου: Κουρσέβα – Δίκτυο Αλληλεγγύης και Ανταλλακτικής οικονομίας Πάρου – Αντιπάρου – Παριανό ανταλλακτικό νόμισμα Κουρσέβα (<http://kourseva.gr/>)

Στο Δήμο Θηβαίων: Τράπεζα χρόνου Θήβας (https://www.facebook.com/TrapezaChronouThebas?fref=pb&hc_location=profile_browser)

Στο Δήμο Χαλκιδέων: Τράπεζα χρόνου Χαλκίδας (<http://sinergia.ergkev.gr>) (Τράπεζες χρόνου)

Η Τράπεζα χρόνου είναι δίκτυο αλληλέγγυας οικονομίας χωρίς τη μεσολάβηση χρήματος με ιδιαίτερη κοινωνική χρησιμότητα διότι καλύπτει μερικές από τις βασικές ανάγκες του νοικοκυριού και επιπλέον ενισχύει δεσμούς αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της περιοχής. Στην τράπεζα χρόνου η ανταλλαγή γίνεται σε υπηρεσίες, έχουν ίση αξία ανεξάρτητα από το είδος της εργασίας (πνευματική ή χειρωνακτική) και ως μονάδα συναλλαγής χρησιμοποιείται η ΩΡΑ. (όλους)

2.7.3.1 Τράπεζα χρόνου Αθήνας

Είναι ένα δίκτυο ανταλλαγής, ως μέσο συναλλαγής έχει τη δική του μονάδα το χρόνο για παράδειγμα μία ώρα μαθήματος Ιταλικών ισοδυναμεί με μία ώρα καθαρίσματος του σπιτιού, μία ώρα μαθήματος μουσικού οργάνου με μία ώρα μαθήματος yoga. Η τράπεζα έχει ως στόχο το όφελος των συνανθρώπων μας, επικρατεί ο σεβασμός και η θέληση για κοινωνική προσφορά, συνεργασία και ισότητα ανάμεσα στα μέλη. Οι συναλλαγές είναι αχρήματες, όλα τα μέλη μέσω της εγγραφής τους στο δίκτυο ξεκινούν με μηδέν μονάδες χρόνου και το μικρότερο χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού είναι -30 ώρες και το υψηλότερο πιστωτικό +200 ώρες. Με την συμπλήρωσή των -30 ωρών το μέλος μόνο προσφέρει ενώ αντίστροφα στις +200 ώρες μόνο ζητάει υπηρεσίες.

2.7.3.2 Τράπεζα χρόνου Μοσχάτου (Μεσοποταμία)

Εικόνα 2.13 Μεσοποταμία

Πηγή: <http://www.mesopotamia.gr>

Η Τράπεζα χρόνου Μοσχάτου έχει ως βάση την αυτοοργάνωση και την αλληλεγγύη, το κάθε μέλος δηλώνει τι μπορεί να προσφέρει καθώς και τι έχει ανάγκη, η ανταλλαγή αφορά μόνο υπηρεσίες οι οποίες καλύπτουν ανάγκες της καθημερινότητας των μελών χωρίς την μεσολάβηση χρήματος λειτουργώντας παράλληλα για την ενίσχυση της ευημερίας της ζωής των μελών της τράπεζας χρόνου.

2.7.4 Χαριστικά δίκτυα

Τα χαριστικά δίκτυα αποτελούν μέρος της κοινωνικής αλληλεγγύης και συνεργατικής οικονομίας, είναι δίκτυα δωρεάν προσφοράς και ζήτησης αντικειμένων και ανταλλαγής υπηρεσιών και προϊόντων χωρίς ευρώ. Τα αντικείμενα ανταλλαγής προσφέρονται από ανθρώπους που δεν τα χρειάζονται ή δεν τα χρησιμοποιούν πλέον, βρίσκονται σε καλή κατάσταση και είναι δωρεάν. Η ανάπτυξη τέτοιων δικτύων έγκειται στην προσπάθεια μείωσης της καταναλωτικής μανίας των ατόμων που έχει κάνει την εμφάνισή της τα τελευταία χρόνια, σκοπός των δικτύων είναι η προώθηση οικολογικής και οικονομικής συνείδησης καθώς και η παροχή βοήθειας σε άτομα με χαμηλό εισόδημα. Παρακάτω αναφέρεται ένα ενεργό και πλέον δραστήριο δίκτυο στην Ελλάδα.

2.7.4.1 Χάρισέ το

Εικόνα 2.14 Χαριστικό δίκτυο Χάρισέ το

Πηγή: <https://xariseto.gr/>

Το δίκτυο Χάρισέ το έχει εγγεγραμμένα μέλη 59669 σε όλη την Ελλάδα, απαγορεύεται ρητά η οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή στις αγγελίες χαρίσματος ή ζήτησης μεταξύ των μελών.

2.7.5 Λοιπά δίκτυα αλληλεγγύης

Σε όλη την Ελλάδα δραστηριοποιούνται δίκτυα με κοινωνικό χαρακτήρα που έχουν ως κύριο στόχο την βελτίωση της οικονομικής ευημερίας των ανθρώπων. Σε όλες τις πόλεις της Ελλάδος η δημιουργία δικτύων με τη μορφή τοπικών εναλλακτικών νομισμάτων, τραπεζών χρόνου, χαριστικών παζαριών είναι εμφανής και επιπλέον εκτός αυτών υπάρχει και η εμφάνιση κοινωνικών παντοπωλείων, κοινωνικά φαρμακεία και ιατρεία, αστικοί λαχανόκηποι, γυναικείοι συνεταιρισμοί, αγροτικοί συνεταιρισμοί, αλληλέγγυα παιδεία, χωρίς μεσάζοντες κλπ.

2.8 Γιατί απέτυχαν τα συστήματα ανταλλακτικής οικονομίας

Όλα ξεκίνησαν το 2008 από την Πάτρα και σε μικρό χρονικό διάστημα τα συστήματα ανταλλακτικής οικονομίας εξαπλώθηκαν σε όλη την Ελλάδα, στόχος των περισσότερων ήταν να κινηθεί το νόμισμα για να μειωθεί η ανεργία, στην αρχή το εγχείρημα είχε επιτυχία όμως με τον καιρό αν και τα περισσότερα ήταν οργανωμένα δεν μπόρεσαν να προχωρήσουν. Βασικό πρόβλημα στα συστήματα είναι ότι το νόμισμα της χώρας συνδέεται με κάποιες αξίες όπως η παραγωγή της χώρας ή τα αποθέματα σε χρυσό σε αντίθεση με τα ανταλλακτικά νομίσματα που οι αξίες των προϊόντων ήταν στην ευχέρεια του κάθε ατόμου με σημαντικούς κινδύνους και σαφώς αναξιόπιστα σε σχέση με το παραδοσιακό νόμισμα. Επιπλέον τα νομίσματα δεν υποστηρίζονταν από πραγματική αξία και το γεγονός ότι πολλοί οργανισμοί δεν έκαναν δεκτά τα νομίσματα αυτά για

συναλλαγές έκανε πιο δύσκολη τη διακίνηση και την κυκλοφορία των νομισμάτων της ανταλλακτικής οικονομίας. (Λαμπίρης, 2015)

2.9 Εναλλακτικά τοπικά νομίσματα παγκοσμίως

2.9.1 Το πείραμα του Wörgl

Στην Αυστρία το 1932-33 ο δήμαρχος της μικρής πόλης Wörgl προέβη στην έκδοση και κυκλοφορία ενός τοπικού νομίσματος που ο αντίκτυπος του ακούστηκε σε όλο τον κόσμο και είναι γνωστό ως και σήμερα. Όταν ο Michael Unterguggenberger εκλέχθηκε δήμαρχος η πόλη είχε 500 άνεργους και 200 οικογένειες σε κατάσταση φτώχειας έτσι αποφάσισε να εφαρμόσει το έργο του Silvio Gesell. Έχοντας έναν μακρύ κατάλογο έργων να υλοποιήσει όπως δημοτικό φωτισμό, δίκτυο ύδρευσης, ασφαλτόστρωση δρόμων και φύτευση δέντρων σε μια πόλη με 4.500 κατοίκους ο δήμαρχος πρότεινε ένα «πρόγραμμα αρωγής» με την έκδοση «Γραμμάτια Πιστοποίησης Εργασίας», τα γραμμάτια είχαν ονομαστική αξία 1, 5 και 10 σελίνια. Τυπώθηκαν 32.000 γραμμάτια και ξεκίνησαν οι εργασίες, όμως ο δήμαρχος για να εξασφαλίσει την ταχύτερη κυκλοφορία του χρήματος ανέφερε ότι τα γραμμάτια θα έχαναν κάθε μήνα το 1% της ονομαστικής τους αξίας. Οι κάτοχοι για να μην υποστούν την υποτίμηση τα ξόδευαν το συντομότερο αλλιώς κάθε μήνα έπρεπε να αγοράσουν ένα είδος γραμματοσήμου αξίας 1% του γραμματίου και να το κολλήσουν στο γραμμάτιο. Μέσα στους 13 μήνες που διήρκησε το πείραμα υλοποιήθηκαν όλα τα έργα που είχε σχεδιάσει ο δήμαρχος και η ανεργία μηδενίστηκε. Σε μικρό χρονικό διάστημα οι 200 δήμοι της Αυστρίας ήθελαν να υιοθετήσουν το σύστημα όμως η Κεντρική Τράπεζα ένιωθε να απειλείται και αποφάσισε να ασκήσει το δικαίωμα του μονοπωλίου, ο λαός μήνυσε την τράπεζα αλλά έχασε την υπόθεση, η υπόθεση πήγε στο αυστριακό Ανώτατο δικαστήριο όμως και εκεί χάθηκε μετά από την τροπή αυτή στην Αυστρία έγινε ποινικό αδίκημα η έκδοση νομίσματος έκτακτης ανάγκης. (Lietaer, 2010) (Κοντίνη, 2012)

2.9.2 Ithaca HOURS Νέας Υόρκης ΗΠΑ

Εικόνα 2.15 The Ithaca HOUR

Πηγή: <http://www.ithacahours.com/>

Το Ithaca HOUR είναι ένα κοινοτικό νόμισμα από το 1991 στην Ιθάκη της Νέας Υόρκης με πληθυσμό περίπου 30.000, ιδρυτής του κοινοτικού νομίσματος είναι ο Paul Glover και από την δημιουργία του και έπειτα το μοντέλο HOURS ξεκίνησε να υιοθετείτε από κοινότητες σε όλο τον κόσμο. Το Ithaca HOUR αποτελεί νομοσχέδιο της Ιθάκης αξίας 10 δολαρίων, είναι αποδεκτά για υποθήκες, δάνεια και για πληρωμή ενοικίου, αγοράζουν υδραυλικά, ξυλουργικά, φαγητό, νοσηλεία, παιδική φροντίδα και πολλά άλλα αγαθά και υπηρεσίες. Σύμφωνα με το U.S Census Bureau (2000) το μεσαίο εισόδημα των νοικοκυριών στην Ίθακα είναι περισσότερο από 20.000 \$ λιγότερο από αυτό του έθνους και πάνω από 40 τοις εκατό των κατοίκων της Ιθάκης έχουν εισόδημα χαμηλότερο από το εθνικό επίπεδο φτώχειας. Έχουν εκδοθεί πάνω από 110.000 δολάρια της Ithaca HOURS και έχει έξι ονομαστικές αξίες: 2 HRS, 1 HR, ½ HR, ¼ HR, 1/8 HR, 1/10 HR, περιλαμβάνει ένα αναμνηστικό και είναι το πρώτο χαρτονόμισμα στις ΗΠΑ που δημιουργήθηκε για να τιμήσει Άφρο-Αμερικανό. (<http://www.ithacahours.com/>) (Mascornick, 2012)

2.9.3 Berkshare Μασαχουσέτης ΗΠΑ

Εικόνα 2.16 Berkshares Μασαχουσέτης ΗΠΑ

Πηγή: <http://www.berkshares.org/>

Σύμφωνα με τους The New York Times το Berkshares ονομάστηκε το "μεγάλο οικονομικό πείραμα" στην περιοχή του Berkshire της Μασαχουσέτης, το ομοσπονδιακό νόμισμα ανταλλάσσεται για Berkshares σε 16 υποκαταστήματα τεσσάρων τοπικών τραπεζών και δαπανήθηκε σε περισσότερες από 400 τοπικές επιχειρήσεις. Το τοπικό νόμισμα δημιουργεί ευνοϊκές βάσεις για την παραμονή των χρημάτων στην περιοχή, βοηθάει στην ενδυνάμωση και την ανάπτυξη της οικονομίας της κοινότητας.

"Μπορούμε όλοι να είμαστε πλουσιότεροι, τόσο οικονομικά όσο και από την κοινότητα, εάν κρατήσουμε τα χρήματά μας τοπικά, κάνουμε το καλύτερο δυνατό για να υποστηρίξουμε τις τοπικές επιχειρήσεις μας και να κάνουμε όσο το δυνατόν λιγότερες εξωτερικές πηγές."

Steffen Root, ιδιοκτήτης του Berkshire Bike & Board

Πηγή: http://www.berkshares.org/how_to_spend

Τα Berkshares μπορούν να ανταλλαχθούν σε υποκαταστήματα των τραπεζών με δολάρια των ΗΠΑ με επιτόκιο 95 cent ανά Berkshire δηλαδή τα 95 δολάρια αποδίδουν 100 Berkshares και τα 100 Berkshares αποφέρουν 95 δολάρια, το Berkshire μπορεί να δαπανηθεί για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών στην ονομαστική του αξία στις 400 επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα δηλαδή 10 Berkshares μπορούν να αγοράσουν προϊόντα αξίας 10 δολαρίων. (Local Currency for the Berkshire Region)

2.9.4 Regiogeld Γερμανία

Σε πολλές πόλεις της Γερμανίας χρησιμοποιούνται τοπικά νομίσματα ως αντικατάσταση του ευρώ, αυτή η ανεπίσημη τάση έχει πολλά ονόματα και εμφανίστηκε το 2001 με ταχεία ανάπτυξη σε όλη τη Γερμανία. Υπάρχουν 30 ενεργά τοπικά νομίσματα στη Γερμανία, το πρώτο που εμφανίστηκε ήταν το Roland στη Βρέμη το 2001 και έπειτα το Chiemgauer στη Βαυαρία το 2003 το οποίο υποστηρίζεται και από την τοπική τράπεζα. Υπάρχουν έως σήμερα 642638 CH σε κυκλοφορία, το χρησιμοποιούν 3778 καταναλωτές, 509 εταιρείες, 292 ενώσεις και 25 ιατρεία. (www.chiemgauer.info) Στη δομή των 30 ενεργών νομισμάτων στη Γερμανία υπάρχουν πολλές διαφορές, μία σημαντική διαφορά αφορά το ότι μερικά Regiogeld υποστηρίζονται από ευρώ και άλλα υποστηρίζονται από αγαθά και υπηρεσίες. Είναι εμφανές ότι παρά την έντονη τάση χρησιμοποίησης των τοπικών

νομισμάτων είναι πάρα πολύ δύσκολο για τα Regiogeld να πετύχουν την αποδοχή και να εισχωρήσουν εξολοκλήρου στην αγορά της κάθε πόλης. (Thiel, 2012)

2.9.4.1 Gradido

Ιδρυτές του Gradido Margret Baier και Bernd Hückstädt έχουν ως στόχο ένα ενεργό εισόδημα για κάθε άτομο παγκοσμίως, κρατικό προϋπολογισμό χωρίς χρέη, ευημερία για όλους, προστασία του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με μελέτες τρία είναι τα λάθη του οικονομικού συστήματος, η δημιουργία χρήματος μέσω χρέους αποτελεί το 95% των διαθέσιμων χρημάτων παγκοσμίως, το χάσμα μεταξύ πλουσίων - φτωχών και πιστώσεων – χρεών και τέλος η αδιαφορία των ανθρώπων. Το Gradido είναι ένα νομισματικό και οικονομικό μοντέλο του φυσικού μοντέλου, αυτορρυθμιζόμενο σύστημα που κρατά χρήματα και σταθερές τιμές, ένας τρόπος για παγκόσμια ευημερία σε αρμονία με τη φύση. Τα Gradidos είναι αριθμοί σε βάσεις δεδομένων δημιουργούν μόνο θετικά υπόλοιπα λογαριασμών, τα χρήματα αντλούνται για κάθε άτομο ως πίστωση χωρίς να προκαλούν χρέη, δηλαδή κάθε άτομο έχει 3*1000 Gradidos από 1000 για το βασικό εισόδημα, τον κρατικό προϋπολογισμό και το αποζημιωτικό και περιβαλλοντικό ταμείο. Το βασικό εισόδημα θα καταβάλλεται σε όλους χωρίς να απαιτείται ανταπόδοση, υπάρχει όμως και το ενεργό εισόδημα το οποίο είναι η αμοιβή στα άτομα που θα προσφέρουν τις ικανότητες τους και ανταμείβεται με 20 Gradidos ανά ώρα με μέγιστο της 50 ώρες το μήνα. Σύμφωνα με το μοντέλο του Gradido οι περισσότερες εργασίες με την πάροδο του χρόνου θα γίνονται από μηχανές και οι θέσεις εργασίας θα μειώνονται, το μοντέλο εξασφαλίζει ότι ο κάθε άνθρωπος θα έχει το βασικό εισόδημα για την επιβίωση του καθώς δεν θα μπορούν όλοι να εργάζονται για την απόκτηση του ενεργού εισοδήματος και επιπλέον θα υπάρχει ελεύθερος χρόνος για κοινωνικές και ανθρώπινες δραστηριότητες. Με το Gradido δεν υπάρχουν πλέον φόροι και δεν μπορεί να υπάρξει παράνομη εργασία, οι κυβερνήσεις θα έχουν πιστούς πολίτες καθώς το βασικό εισόδημα θα παρέχει τρόφιμα σε όλους, θα έχουν στη διάθεση τους ένα γενναιόδωρο κρατικό προϋπολογισμό χωρίς γραφειοκρατία. Το μοντέλο βελτιώνει την ποιότητα ζωής των ανθρώπων λόγω του βασικού εισοδήματος που δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να έχουν περισσότερα χρηματικά διαθέσιμα. Το σύστημα που χρησιμοποιείται για το Gradido είναι παρόμοιο με αυτό του Bitcoin, σήμερα χρησιμοποιούνται ως αντικείμενα κερδοσκοπίας και έχουν οικολογικά προβλήματα λόγω

της κατανάλωσης ενέργειας αλλά υπάρχει προσπάθεια για επίλυση στο μέλλον. (Huckstadt, 2012-2013)

2.9.5 Banco Palmas Λατινική Αμερική

Στη Βραζιλία ιδρύθηκε το 1997 η πρώτη κοινωνική τράπεζα Banco Palmas στη Fortaleza της Βραζιλίας, είναι η πρώτη από 52 πανομοιότυπες κοινωνικές τράπεζες σε ολόκληρη τη Βραζιλία. Στόχος της κοινωνικής τράπεζας, μέσω της χορήγησης δανείων στο νόμισμα Πάλμα ή Παλμέρας στους κατοίκους της πόλης, είναι η ανάπτυξη των χαμηλών εισοδηματικών περιοχών ενθαρρύνοντας την δημιουργία τοπικών προϊόντων και δημιουργώντας δικτύων για την κατανάλωση αυτών των αγαθών. (Banco Palmas)

2.9.6 Πεσέτες Ισπανία

Στο χωριό Βιλαμαγιόρ ντε Σαντιάγο 80 μίλια δυτικά της Μαδρίτης με 2.500 κατοίκους, οι 30 τοπικές επιχειρήσεις αποφάσισαν να δέχονται πεσέτες, το εθνικό νόμισμα που χρησιμοποιούσε η Ισπανία πριν την ένταξη στο ευρώ καθώς σύμφωνα με δημοσίευμα της Daily Mail η κεντρική τράπεζα της Ισπανίας ανταλλάσσει ακόμη πεσέτες με ευρώ αφού δεν υπάρχει προθεσμία για αλλαγή χρημάτων. (Ισπανικό χωριό εγκατέλειψε το ευρώ και επέστρεψε στην πεσέτα, 2012) Το πρώτο χωριό που επέστρεψε στη πεσέτα ήταν η Σαλβατέρα ντε Μίνιο. Στη πόλη Mugarodos 61 επιχειρήσεις αποφάσισαν από 1/3/2011 να δέχονται και πεσέτες με ισοτιμία 166,38 ευρώ, οι Ισπανοί υπολογίζεται ότι έχουν φυλάξει πεσέτες αξίας 1,7 δις. Ευρώ σε σεντούκια και κουμπάρδες. (Ανδρέας, 2012)

2.9.7 Ηνωμένο Βασίλειο

2.9.7.1 Brixton Pound

Εικόνα 2.17 Brixton Pound

Πηγή: <http://community-currency.info/en/currencies/brixton-pound/>

Στο London Borough of Lambeth με περίπου 71.000 κατοίκους το κοινοτικό νόμισμα είναι η λίβρα Brixton, το 2009 κυκλοφόρησε ως χαρτονόμισμα και έπειτα το 2011 σε ηλεκτρονική μορφή, υποστηρίχθηκε από την αρχή από το συμβούλιο του Lambeth και έγινε μέλος του CCIA. Σήμερα πάνω από 100.000 λίβρες Brixton είναι σε κυκλοφορία, το χαρτονόμισμα είναι αποδεκτό σε 200 επιχειρήσεις και το ηλεκτρονικό σε 100 και 30.000 χρήστες το χρησιμοποιούν, μία λίβρα Brixton έχει την ίδια αγοραστική ισχύ με 1 GBP.

Το χαρτονόμισμα μπορούν να το προμηθευτούν σε διάφορα σημεία έκδοσης των επιχειρήσεων και μπορούν να τα δαπανήσουν μαζί με τη λίρα στερλίνα, το ηλεκτρονικό νόμισμα διατίθεται μέσω πλατφόρμας δημιουργώντας λογαριασμό στον ιστότοπο της Brixton Pound και αγοράζοντας πίστωση στους λογαριασμούς του πληρώνοντας με πιστωτική κάρτα, τραπεζικής μεταφοράς και PayPal. (<http://brixtonpound.org/>) (Gateway)

2.9.7.2 Bristol Pound

Εικόνα 2.18 Bristol Pound

Πηγή: <http://community-currency.info/en/currencies/bristol-pound/>

Στην πόλη Μπρίστολ στο Ηνωμένο Βασίλειο το νόμισμα της κοινότητας είναι το Bristol Pound (£ B) από το Σεπτέμβριο του 2012, ο Γιώργος Φέργκιουσον είναι ο πρώτος δήμαρχος που λαμβάνει το μισθό του στο τοπικό νόμισμα. Το τοπικό νόμισμα είναι παρόμοιο με άλλα τοπικά νομίσματα που χρησιμοποιούνται όπως τα Berkshares στις ΗΠΑ και τα Regiogeld στη Γερμανία. Η λίβρα Bristol έχει την ίδια αγοραστική δύναμη με 1 GBP, λειτουργεί ως ηλεκτρονικό νόμισμα όσο και ως χαρτί, αλλά δεν αποτελεί νόμιμο χρήμα στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατά την έναρξή του 350 τοπικά καταστήματα και επιχειρήσεις είχαν εγγραφεί, μετά από τρεις μήνες η κυκλοφορία είχε φτάσει σε £ 100.000 καθιστώντας το μεγαλύτερο τοπικό νόμισμα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

2.9.7.3 Echo (Economy of Hours)

Το Echo είναι τράπεζα χρόνου στο Ηνωμένο Βασίλειο όπου τα μέλη του αγοράζουν και πουλάνε της δεξιότητες τους χωρίς την καταβολή χρημάτων αλλά με το νόμισμα Echoes, μία ώρα αντιστοιχεί σε ένα Echo. Το δίκτυο έχει 5.102 μέλη και έχουν ανταλλαχθεί 17.794 ώρες.

2.9.8 Sardex στη Σαρδηνία της Ιταλίας

Το συμπληρωματικό νόμισμα Sardex ξεκίνησε το 2009 στη Σαρδηνία της Ιταλίας με πληθυσμό 1,6 εκατομμύρια κατοίκους και κατά κεφαλήν ΑΕΠ 20.000 ευρώ ως ένας τρόπος για την τόνωση της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Κύρια λειτουργία της Sardex η οποία λειτουργεί αποκλειστικά ως ηλεκτρονικό νόμισμα, είναι ως μέσο ανταλλαγής, η λογιστική μονάδα είναι το ευρώ που σημαίνει ότι μία Sardex έχει την ίδια αγοραστική δύναμη με το ευρώ. Σκοπός της Sardex.net, του δικτύου που έχει δημιουργηθεί, είναι η συνένωση για την διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των οικονομικών παραγόντων της επικράτειας, η ενίσχυση για την προώθηση νέων σχέσεων, ενεργοποίηση της τοπικής κατανάλωσης και παραγωγής για την διαμονή του πλούτου στην περιοχή και υποστήριξη των τοπικών οικονομικών φορέων. Το Sardex.net είναι ένα σύστημα εκκαθάρισης επιχειρήσεων, κάθε εγγεγραμμένη ΜΜΕ κάθε χρόνο καθορίζει το ποσό των αγαθών και υπηρεσιών που θα διαθέσει στο δίκτυο, οι επιχειρήσεις επικοινωνούν μέσω της ηλεκτρονικής αγοράς όταν χρειάζονται αγαθά ή υπηρεσίες ή συζητούν με μεσίτη για ευκαιρίες. Με την πραγματοποίηση της συναλλαγής ο πωλητής λαμβάνει το Sardex που αντιστοιχεί στη συμφωνία με τον αγοραστή στο διαδικτυακό λογαριασμό του. Έχει βραβευθεί από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Σχεδιασμού με το βραβείο καινοτομίας 2012, έχει οριστεί ως Εθνικός Πρωταθλητής, έχει θριαμβεύσει στην Bloom Italy μπροστά σε κριτική επιτροπή εθνικών και διεθνών επενδυτών, έχει βραβευθεί ως ελπιδοφόρα επιχειρηματική δραστηριότητα για τη Σαρδηνία. (Sardex.net, n.d.)

2.9.9 Τράπεζες χρόνου παγκοσμίως

2.9.9.1 Γαλλία

2.9.9.1.1 The SEL Project

Το νόμισμα SEL εμφανίστηκε το 1994 ως ανταλλακτικό δίκτυο όπου αγαθά, υπηρεσίες και εκπαίδευση ήταν το αντικείμενο ανταλλαγής, είναι ένα δίκτυο χωρίς την χρήση

χρημάτων αλλά με την τεχνολογία των τραπεζών χρόνου. Είναι σύμφωνα με τον δημοσιογράφο Dominique Dore ένα εναλλακτικό έργο για την δημιουργία κοινωνικών δεσμών.

2.9.9.1.2 L' Accorderie

Το δίκτυο L' Accorderie βασίζεται στο σύστημα της τράπεζας χρόνου, είχε αναπτυχθεί στο Κεμπέκ το 2000 ως συνεργασία με δύο οργανισμούς, σχεδιάστηκε για να μειώσει την έλλειψη χρημάτων των χαμηλών εισοδηματικών περιοχών και να ενισχύσει την πρόσβαση σε βασικές ανάγκες των κατοίκων. Στη Γαλλία το δίκτυο δημιουργήθηκε από την συνεργασία του Macif Foundation και Ville de Paris με κύριο στόχο την μείωση της φτώχειας και την βελτίωση ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

2.9.9.1.3 The SOL Violette

Ο Frederic Forest με την υποστήριξη του δήμου Toulouse Municipality βασίστηκε στο σύστημα του Silvio Gesell και δημιούργησε χάρτινο νόμισμα που έχει ως στόχο να συμβάλλει στην εξέλιξη της οικονομίας βασιζόμενη σε οικολογικούς και κοινωνικούς κανόνες δυναμώνοντας την τοπική συνεργασία ανάμεσα σε ανθρώπους που έχουν της ίδιες αξίες. Επιπλέον θέλει να προάγει την εναλλακτική οικονομία η οποία σέβεται τον άνθρωπο και τη φύση ανεξάρτητη από οικονομικά κυκλώματα. (Orzi, 2015)

Τα συμπληρωματικά τοπικά συστήματα CCS (Complementary currency systems) στη Γαλλία μπορούν να δώσουν ώθηση στην δημιουργία παρόμοιων συστημάτων στην Αργεντινή για την ανάπτυξη της οικονομίας και την ευημερία των πολιτών.

2.9.9.2 Fureai Kippu Ιαπωνία

Το δίκτυο Fureai Kippu λειτουργεί με το νόμισμα φροντίδας οι πιστώσεις γίνονται σε ώρες επομένως ένα χρήμα ασφαλές από το πληθωρισμό, αποτελεί ένα τρόπο αντιμετώπισης της γηράσκουσας κοινωνίας. Αποτελεί ένα αμοιβαίο σύστημα υποστήριξης με μέλη από όλες της ηλικίες που στοχεύει στη φροντίδα των ηλικιωμένων καθώς η αμοιβαία βοήθεια αποτελεί μεγάλη σημασία στην ιαπωνική κουλτούρα. Το δίκτυο Fureai Kippu επιτρέπει στα μέλη να κερδίσουν πιστώσεις φροντίζοντας ηλικιωμένους και τους δίνει την δυνατότητα να πληρώσουν παρόμοια άτομα για δικούς τους συγγενείς σε άλλο μέρος στην χώρα ή και ακόμα να τα φυλάξουν για την δική τους συνταξιοδότηση. (Hayashi, 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ BITCOIN

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά σχετικά με το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin, ποιος το δημιούργησε, πως λειτουργεί, τι πλεονεκτήματα και τι μειονεκτήματα έχει το ψηφιακό νόμισμα, κατά πόσο το εμπιστεύονται σήμερα οι άνθρωποι, πως γίνεται η εξόρυξη του και κατά πόσο είναι ασφαλές.

3.1 Η ιστορία του Bitcoin

Εικόνα 3.1 Bitcoin

Πηγή: www.reader.gr/news/stories/nakamoto-satoshi-giati-den-mathame-pote-pois-anakalypse-bitcoin

Το BTC αποτελεί το πρώτο αποκεντρωμένο νόμισμα του κόσμου. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας έδωσε την ώθηση στην εμφάνιση διαφόρων μορφών ψηφιακών συναλλαγών. Μία από τις μορφές αυτές είναι τα ψηφιακά νομίσματα με πιο γνωστό το Bitcoin το οποίο έχει ραγδαία ανάπτυξη και αναγνώριση από το κοινό ως παγκόσμιο νόμισμα καθώς και την αποδοχή από ένα ευρύ πλήθος επιχειρήσεων που αποδέχονται την διεκπεραίωση συναλλαγών με το ψηφιακό νόμισμα.

Ας δούμε λοιπόν μια ιστορική αναδρομή του ψηφιακού νομίσματος:

- **2007**

Ο Satoshi Nakamoto ασχολήθηκε για πρώτη φορά το 2007 με την έννοια του Bitcoin

- **15 Αυγούστου 2008**

Ο Neal Kin, ο Vladimir Oksman και ο Charles Bry, προγραμματιστές έκαναν αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας κρυπτογράφησης και αρνούνται σύνδεση με τον Nakamoto καθώς δεν είναι επιβεβαιωμένο αν πρόκειται για ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων.

- **18 Αυγούστου 2008**

Καταχωρήθηκε το Bitcoin.org στον ιστότοπο anonymousspeech.com.

- **31 Οκτωβρίου 2008**

Δημοσιεύεται η λευκή βίβλος, ο Nakamoto δημοσιεύει το έγγραφο Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System, το οποίο περιγράφει το νόμισμα Bitcoin, πως ηλεκτρονικά χρήματα επιτρέπουν ηλεκτρονικές πληρωμές να γίνουν απευθείας από την μία πλευρά στην άλλη χωρίς τη μεσολάβηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, και λύνει το πρόβλημα των διπλών δαπανών για να αποφευχθεί η αντιγραφή του Bitcoin.

- **9 Νοεμβρίου 2008**

Το Bitcoin είναι εγγεγραμμένο στο SourceForge.net διαδικτυακός τόπος διακίνησης λογισμικού ανοιχτού κώδικα.

- **3 Ιανουαρίου 2009**

Εξορύσσεται το Genesis Block επιτρέποντας την εξόρυξη των bitcoins.

- **9 Ιανουαρίου 2009**

Η έκδοση 0.1 του Bitcoin απελευθερώνεται, περιλαμβάνει ένα σύστημα παραγωγής Bitcoin που θα δημιουργούσε συνολικά 21 εκατομμύρια Bitcoins μέχρι το 2040.

- **12 Ιανουαρίου 2009**

Η πρώτη συναλλαγή ανάμεσα στον Satoshi (προγραμματιστής) και τον Hal Finney (κρυπτογραφικός ακτιβιστής).

- **5 Οκτωβρίου 2009**

Η πρώτη συναλλαγματική ισοτιμία Bitcoin με US καθορίζεται $\$1 = 1.309,03 \text{ BTC}$.

- **12 Οκτωβρίου 2009**

Το κανάλι #bitcoin-dev είναι καταχωρημένο στο δίκτυο συζήτησης freenode IRC για κοινότητες ανάπτυξης ελεύθερου και ανοιχτού κώδικα.

- **16 Δεκεμβρίου 2009**

Η έκδοση 0.2 απελευθερώνεται.

- **30 Δεκεμβρίου 2009**

Εμφάνιση δυσκολίας.

- **6 Φεβρουαρίου 2010**

Δημιουργείται μια ανταλλαγή νομισμάτων.

- **18 Φεβρουαρίου 2010**

Δημοσιεύεται η αίτηση ευρεσιτεχνίας κρυπτογράφησης από τους Neal Kin, Vladimir Oksman και Charles Bry.

- **22 Μαΐου 2010**

Ένας προγραμματιστής ονόματι Laszlo Hanyecz προσφέρει 10.000 BTC στο Bitcoin Forum για μια πίτσα με τιμή αγοράς 25 δολάρια ΗΠΑ.

- **7 Ιουλίου 2010**

Εκδόθηκε η έκδοση 0.3.

- **11 Ιουλίου 2010**

Η έκδοση 0.3 στο Slashdot φέρνει έναν μεγάλο πλήθος νέων χρηστών Bitcoin.

- **12 Ιουλίου 2010**

Η συναλλαγματική αξία του Bitcoin αυξάνεται δέκα φορές από 0,008 US \$/BTC σε 0,080 δολάρια ΗΠΑ / BTC.

- **17 Ιουλίου 2010**

Ιδρύθηκε από τον Jed McCaleb το MtGox Bitcoin που αποτελεί το μεγαλύτερο ανταλλακτήριο Bitcoin.

- **18 Ιουλίου 2010**

Δημιουργία από το ArtForz ενός αγροκτήματος κατακερματισμού OpenGL GPU.

- **15 Αυγούστου 2010**

Μετά από επίθεση hacker δημιουργούνται 184 δισεκατομμύρια Bitcoins και πέφτει η αξία του Bitcoin.

- **Σεπτέμβριος 2010**

Ανοίγει η πηγή του πελάτη CUDA που βασίζεται στα Windows το οποίο γίνεται και ανοιχτό από το Bitcoin Store. Το Bitcoin Pooled Mining εξορύσσει το πρώτο του μπλοκ.

- **Οκτώβριος 2010**

Η οικονομική ομάδα εργασίας προειδοποιεί για τη χρήση ψηφιακών νομισμάτων σε παράνομες δραστηριότητες και αναπτύσσει πολιτικές για την αντιμετώπισή τους. Έγινε η πρώτη δημόσια έκδοση του OpenCL. Ανεβαίνει η τιμή του Bitcoin, πραγματοποιείται η πρώτη συναλλαγή μεσεγγύησης. Βλέπουμε για πρώτη φορά το κανάλι # Bitcoin-otc και καταγράφεται η πρώτη σύντομη πώληση του Bitcoin με τη μορφή δανείου.

- **Νοέμβριος 2010**

Η οικονομία Bitcoin υπερβαίνει το 1 εκατομμύριο δολάρια ΗΠΑ.

- **Δεκέμβριος 2010**

Διεκπεραιώνεται η πρώτη συναλλαγή Bitcoin για κινητά. Γίνεται η πρώτη πώληση σύμβασης για Bitcoin.

- **2011**

Παράνομη αγορά με Bitcoin με το όνομα eBay για ναρκωτικά. Πραγματοποιείται το μεγαλύτερο εμπόριο Bitcoin, τρεις Zimdollars (αξία εκατό τρισεκατομμύρια δολάρια το καθένα) διαπραγματεύονται για 12 Bitcoin. Δημιουργήθηκαν 5,25 εκατομμύρια Bitcoin δηλαδή 25% άνω του συνολικού αριθμού (21 εκατομμύρια). Το Φεβρουάριο Bitcoin με δολάριο Αμερικής φτάνουν σε ισοτιμία, δημιουργείται το WeUseCoins.com. Το Μάρτιο μια χαμηλή τιμή έξι εβδομάδων πλήττει τις συναλλαγές, γίνεται η πρώτη αγορά ανταλλαγής μεταξύ Bitcoin και GBP (λίρα στερλίνα Βρετανίας) καθώς και ανταλλαγή Bitcoin και Βραζιλίας Reals. Τον Απρίλιο ανοίγει το Bitmarket.eu και γίνονται ανταλλαγές Bitcoin με πολλά νομίσματα, πωλείται το πρώτο συμβόλαιο επιλογής Bitcoin, γίνεται η πρώτη δημοσίευση άρθρου που αφορά το Bitcoin στο περιοδικό TIME, γίνεται η πρώτη αγορά που εμπορεύεται Bitcoin έναντι ενός εικονικού νομίσματος. Τον Ιούνιο η Bitcoin Market διακόπτει την Paypal λόγω απάτης, η τιμή του Bitcoin φτάνει 31,91 \$ και μετά από τέσσερις μέρες μειώνεται στα 10\$ (η μεγάλη φούσκα του 2011), γίνεται γνωστή η μεγαλύτερη κλοπή Bitcoin (25.000 BTC), μεγάλη παραβίαση στο MtGox και σταματούν να διαπραγματεύονται TradeHill και Britcoin, το Ίδρυμα Ηλεκτρονικών Συνόρων (EFF)

δεν δέχεται δωρεές με τη μορφή Bitcoin, εγκαινιάζεται το πρώτο ηλεκτρονικό πορτοφόλι. Τον Ιούλιο κυκλοφόρησε το Bitcoins Mobile. Τον Αύγουστο χάνονται 150.000 Bitcoin. Το Σεπτέμβριο ξεκινάει η επεξεργασία των φυσικών Bitcoin από τον Mike Caldwell. Το Δεκέμβριο εμφανίζονται τα μεγαλύτερα τέλη σε συναλλαγή με Bitcoin.

• 2012

Το Φεβρουάριο το TradeHill κλείνει η δεύτερη μεγαλύτερη εμπορική εταιρεία Bitcoin. Το Μάρτιο κλάπηκαν 46.000 Bitcoin. Το Μάιο το SatoshiDICE είναι υπεύθυνο για πάνω από το μισό του όγκου των συναλλαγών Bitcoin, έκθεση του FBI διαρρέει με μεθόδους εξάλειψης της παράνομης δραστηριότητας καθώς και ανησυχίες ότι πληρωμές με Bitcoin διευκολύνουν συναλλαγές για όπλα και ναρκωτικά. Τον Ιούνιο δημιουργείται το μεγαλύτερο μπλοκ με 1322 συναλλαγές, τον επόμενο μήνα προωθήθηκε το εκκολαπτήριο εκκίνησης Bitcoin. Αύγουστο σχεδιάζεται η πρώτη χρεωστική κάρτα Bitcoin. Το Σεπτέμβριο στο Λονδίνο πραγματοποιείται η διάσκεψη του Bitcoin, ξεκινάει το Ίδρυμα Bitcoin. Δεκέμβριο διεξάγεται η πρώτη ανταλλαγή στη Bitcoin Central η οποία έχει άδεια ως ευρωπαϊκή τράπεζα.

• 2013

Το Μάρτιο ένα σφάλμα σε δύο διαφορετικές εκδόσεις του λογισμικού Bitcoin προκαλεί πτώση της αξίας του σε 37 δολάρια, δημιουργείται το πρώτο καταφύγιο για αστέγους, το Δίκτυο Εκτέλεσης Χρηματοοικονομικών Εγκλημάτων (FinCEN) δημοσιεύει κανονισμό για άτομα που διαχειρίζονται, ανταλλάσσουν και χρησιμοποιούν Bitcoin, η εμπορική αξία του πέφτει στα 30\$, το ανώτατο όριο αγοράς Bitcoin φτάνει τα 1 δις \$. Τον Απρίλιο η αξία του υπερβαίνει τα 100\$, χακάρεται η Bitcoin Central. Το Μάιο λειτουργεί το πρώτο ATM με Bitcoin στο Σαν Ντιέγκο της Καλιφόρνια, ξεκινάει online καζίνο που δέχεται Bitcoin. Τον Ιούνιο συγγραφείς ξεκινούν ένα ντοκιμαντέρ με τίτλο Life of Bitcoin. Αύγουστο το Υπουργείο Οικονομικών της Νέας Υόρκης κλητεύει 22 εταιρείες μετά από καταγγελίες καταναλωτών για τη διερεύνηση χρήσης Bitcoin σε παράνομες δραστηριότητες. Τον Οκτώβριο το FBI κλείνει τη διαδικτυακή αγορά ναρκωτικών, η Baidu (μηχανή αναζήτησης στη Κίνα) δέχεται Bitcoin. Νοέμβριο η τιμή του φτάνει τα 1242\$, το Πανεπιστήμιο της Λευκωσίας γίνεται το πρώτο πανεπιστήμιο που δέχεται Bitcoin για

δίδακτρα. Δεκέμβριο η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας απαγορεύει τις συναλλαγές με Bitcoin.

- **2014**

Ο Διευθύνων σύμβουλος της BitInstant συνελήφθη με ισχυρισμούς για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ο Αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Bitcoin Charlie Shrem παραιτείται. (HistoryofBitcoin)

- **2015**

Τον Ιανουάριο η Coinbase αύξησε 75 εκατομμύρια δολάρια για μια επιχείρηση Bitcoin, η Bitstamp ανακοινώνει ότι η ανταλλαγή θα γίνει εκτός σύνδεσης και θα ερευνηθεί ένα hack που είχε ως αποτέλεσμα να κλαπεί ένα πορτοφόλι 19.000 Bitcoin. Το Φεβρουάριο η κίνηση του Bitcoin στις επιχειρήσεις έφτασε τις 100.000. Τον Οκτώβριο έγινε πρόταση στην Consortium Unicode για την πρόσθεση ενός σημείου κώδικα στο σύμβολο του Bitcoin.

- **2016**

Ιανουάριο το δίκτυο ξεπερνάει το 1 exahash / sec. Μάρτιο το Υπουργικό Συμβούλιο της Ιαπωνίας αναγνωρίζει το Bitcoin ως λειτουργία παρόμοια με τη πραγματική. Τον Απρίλιο ο Steam άρχισε να δέχεται Bitcoin για πληρωμή σε βιντεοπαιχνίδια. Τον Ιούλιο δημοσιεύτηκε έγγραφο που δείχνει ότι μέχρι το Νοέμβριο του 2013 το εμπόριο του Bitcoin χρησιμοποιείται σε νόμιμες επιχειρήσεις. Αύγουστο κλάπηκαν 120.000 Bitcoin, το Σεπτέμβριο τα ATM παγκοσμίως έφτασαν τα 771.

- **2017**

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δέχονται Bitcoin αυξάνεται συνεχώς και το Bitcoin αποκτά νομιμότητα, στην Ιαπωνία ψηφίστηκε νόμος ώστε το Bitcoin να αποτελεί νόμιμη μέθοδος πληρωμής, η Ρωσία νομιμοποιεί το Bitcoin και στη Νορβηγία σε τράπεζα ενσωματώνονται λογαριασμοί με Bitcoin. Τον Ιούλιο η Bitcoin χωρίστηκε σε δύο παράγωγα ψηφιακά νομίσματα που ονομάστηκε το σκληρό πιρόνι *Bitcoin Cash*. Το Δεκέμβριο η Steam σταματάει τις συναλλαγές με το κρυπτονόμισμα λόγω αργών ταχυτήτων στις συναλλαγές, αστάθεια των τιμών και υψηλά τέλη συναλλαγών.

- **2018**

Ιανουάριο η Νότια Κορέα θέτει κανονισμό που απαιτεί από όλους τους κλάδους των εμπόρων να αποκαλύπτουν τις ταυτότητες τους με αποτέλεσμα την απαγόρευση της ανώνυμης εταιρείας Bitcoin και εταιρεία ηλεκτρονικών πληρωμών ανακοινώνει ότι

καταργεί την υποστήριξη πληρωμών με Bitcoin λόγω αύξησης των τελών, αργή ταχύτητα διεκπεραίωσης των συναλλαγών και παρακμή της ζήτησης. (Από την Βικιπαίδεια, Ιστορία του bitcoin)

3.2 Λειτουργία του Bitcoin

3.2.1 Τι είναι το Bitcoin;

Το Bitcoin είναι ένα ομότιμο δίκτυο (peer to peer), βασίζεται στην κρυπτογραφία για την διασφάλιση του δικτύου και την επαλήθευση των συναλλαγών, δεν υπάρχει η μεσολάβηση κάποιου οργανισμού όπως τράπεζα. Η παραγωγή, η αποθήκευση, η διακίνηση και όλες οι συναλλαγές με αυτό γίνονται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή, το Bitcoin είναι λίγο πολύ σαν τα μετρητά χρήματα του Διαδικτύου. (Cerebrux)

3.2.2 Πώς λειτουργεί το Bitcoin

Το Bitcoin είναι το πρώτο κρυπτονόμισμα που ξεπέρασε τα προβλήματα που είχαν αντιμετωπίσει προηγούμενες προσπάθειες αναγνώρισης του νομίσματος. Για την λειτουργία του χρησιμοποιείται αποκεντρωμένο δίκτυο υπολογιστών το οποίο επαληθεύει με μαθηματικές πράξεις τις συναλλαγές των χρηστών. Το δίκτυο λειτουργεί με βάση consensus δεν επιτρέπει σε προγραμματιστή να κάνει αλλαγή στο πρωτόκολλο, οι χρήστες είναι ελεύθεροι να επιλέξουν το λογισμικό και να ελέγξουν τον ανοιχτό κώδικά του καθώς για την διατήρηση της συμβατότητας το λογισμικό που χρησιμοποιούν όλοι οι χρήστες πρέπει να υπακούει στους ίδιους κανόνες. Οι συναλλαγές καταγράφονται στο blockchain μία «αλυσίδα» καταχωρήσεων, το οποίο επιτρέπει την αυθεντικότητα κάθε συναλλαγής. Ο κάθε χρήστης μπορεί να επεξεργαστεί συναλλαγές που χρησιμοποιούν την υπολογιστική ισχύ εξειδικευμένου εξοπλισμού και να κερδίσει bitcoins για την υπηρεσία αυτή το λεγόμενο mining (εξόρυξη) το οποίο συμβάλει και στην ασφάλεια του δικτύου. Οι Bitcoin miners δημιουργούν τα bitcoins μέσω του mining, οι miners με τον υπολογισμό πολύπλοκων αλγορίθμων ανακαλύπτουν bitcoin blocks τα οποία αποθηκεύονται σε όλους τους υπολογιστές που κάνουν mining. Οι miners κάνουν πολλές προσπάθειες στις οποίες έχουν χρησιμοποιήσει πολύ ενέργεια για όλες τις αποτυχημένες προσπάθειες ώσπου να πετύχουν μία κάθε 10 λεπτά και ένα νέο block να προστεθεί στο blockchain. Αυτή η διαδικασία λέγεται **proof of work** και είναι η απόδειξη ότι χρησιμοποιήθηκε αληθινή

ενέργεια που μέσω ενός αλγορίθμου μετατράπηκε σε δεδομένα. Το proof of work είναι χρονοβόρο και δαπανηρό, αν κάποιος προσπαθήσει να αλλάξει τα στοιχεία μιας συναλλαγής που έχει πραγματοποιηθεί θα πρέπει να ακολουθήσει όλα τα βήματα της συναλλαγής κάτι το οποίο είναι αδύνατο διότι το κάθε block ανακαλύπτεται τυχαία, επομένως οι miners ασφαλίζουν το δίκτυο του Bitcoin και για αυτή τους την συνεισφορά επιβραβεύονται με καινούρια bitcoins για κάθε νέο block που ανακαλύπτουν. (Δημητράκος)

3.3 Πλεονεκτήματα του Bitcoin

Το Bitcoin είναι ένα λογισμικό ανοιχτού κώδικα δηλαδή ο κώδικας του λογισμικού είναι δημόσιος και διαθέσιμος σε όποιον επιθυμεί να ελέγξει τις λεπτομέρειες της λειτουργίας του. Πολλοί χρήστες χρησιμοποιούν το bitcoin διότι παρέχει πολλές διευκολύνσεις και πολλά πλεονεκτήματα, αποτελεί την αρχή της ψηφιακής οικονομίας. Παρακάτω παραθέτονται τα πλεονεκτήματα του ψηφιακού νομίσματος Bitcoin.

Ελευθερία πληρωμών: επιτρέπει συναλλαγές σε κάθε γωνιά του κόσμου, οποιαδήποτε στιγμή, χωρίς σύνορα. Ο κάτοχος των bitcoin έχει τον πλήρη έλεγχο τους και εφόσον έχει προστατεύσει την πρόσβαση στα bitcoin του είναι πρακτικά αδύνατο να κλαπούν.

Πολύ χαμηλά τέλη: πληρώνεις μηδενικά ή ελάχιστα τέλη για τις συναλλαγές. Τέλη πληρώνουν οι χρήστες για πιο γρήγορη και με προτεραιότητα διεκπεραίωση των συναλλαγών τους στο διαδίκτυο. Η χρήση υπηρεσιών με bitcoin προσφέρει χαμηλότερα τέλη από την PayPal και την πιστωτική κάρτα, καθώς και οι έμποροι μπορούν εύκολα να μετατρέψουν τα bitcoin σε χρήμα.

Ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τους εμπόρους: οι συναλλαγές με Bitcoin είναι μη αναστρέψιμες και δεν έχουν πληροφορίες πελατών προσωπικές με αποτέλεσμα τη προστασία των εμπόρων από αντιλογισμούς συναλλαγών. Επιπλέον οι έμποροι επεκτείνονται σε περισσότερες αγορές που δεν υπάρχει πρόσβαση σε άλλο είδος εμπορικής συναλλαγής με όφελος λιγότερα τέλη, μικρότερα διοικητικά κόστη και μεγαλύτερες αγορές.

Έλεγχος και ασφάλεια: οι χρήστες ελέγχουν πλήρως τις συναλλαγές τους με Bitcoin, δεν υπάρχει δυνατότητα για τους εμπόρους να επιβάλλουν επιπλέον χρεώσεις. Η χρήση της

κρυπτογραφίας προστατεύει τους χρήστες καθώς στις συναλλαγές δεν υπάρχουν προσωπικές πληροφορίες και καθιστά αδύνατο την κλοπή ταυτότητας.

Διαφάνεια συναλλαγών: όλες οι συναλλαγές που έχουν εκτελεστεί είναι καταχωρημένες στο blockchain και οποιοσδήποτε μπορεί να τις επιβεβαιώσει και να τις χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε στιγμή. Κανένας δεν μπορεί να πλαστογραφήσει το πρωτόκολλο του bitcoin διότι χρησιμοποιεί ασφαλή κρυπτογραφία, είναι ουδέτερο, διαφανή και προβλέψιμο. (Ποιά είναι τα πλεονεκτήματα του Bitcoin)

Φυσικά ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα είναι ότι το bitcoin αποτελεί παγκόσμιο νόμισμα, όλοι οι πολίτες του πλανήτη που δεν έχουν πρόσβαση σε τραπεζικές υπηρεσίες μπορούν να κάνουν χρήση του ψηφιακού νομίσματος για την διεκπεραίωση των συναλλαγών τους. Επιπλέον το bitcoin αντικατοπτρίζει πραγματική αξία, δεν είναι πληθωριστικό νόμισμα. Δεν το παράγει καμία τράπεζα, δεν το ελέγχει κανείς και δίνει την αυτονομία στο χρήστη να το χρησιμοποιήσει όποτε και όπου θέλει, καθώς υπάρχει η δυνατότητα χρήσης χωρίς να υποβάλλονται προσωπικά στοιχεία. (Greece)

3.4 Μειονεκτήματα του Bitcoin

Το Bitcoin ως ψηφιακό νόμισμα χρησιμοποιείται από ολοένα και περισσότερο κόσμο παρ'όλα αυτά παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα διότι οι έμποροι που δέχονται το συγκεκριμένο νόμισμα είναι ένα μικρό ποσοστό επί του συνόλου. Επομένως η χρήση του Bitcoin γίνεται συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα νομίσματα. Παρακάτω παραθέτονται τα μειονεκτήματα του ψηφιακού νομίσματος Bitcoin.

Βαθμός αποδοχής: υπάρχει μεγάλο μέρος του κοινού το οποίο δεν είναι εξοικειωμένο με τα ψηφιακά νομίσματα, χρειάζεται εκπαίδευση των χρηστών για να το εντάξουν στην καθημερινότητα τους και παρόλο τον αυξανόμενο ρυθμό των επιχειρήσεων που δέχονται Bitcoin λόγω των πλεονεκτημάτων του, είναι μικρή η λίστα έτσι ώστε να δούμε τα αποτελέσματα του δικτύου.

Αστάθεια στην τιμή του: λόγω της περιορισμένης κυκλοφορίας τα Bitcoin και της αύξησης της ζήτησης τους παρουσιάζουν αστάθεια στην τιμή τους, η οποία θα μειώνεται καθώς αυξάνονται οι χρήστες που το υιοθετούν.

Συνεχής εξέλιξη: το Bitcoin βρίσκεται ακόμα στα πρώτα στάδια ανάπτυξης του, νέα εργαλεία, λειτουργίες και υπηρεσίες εξελίσσονται για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος χρησιμοποίησης του. (Ποιά είναι τα μειονεκτήματα του Bitcoin)

Εκτός των παραπάνω αποτελεί πρόβλημα και το ότι τα ψηφιακά πορτοφόλια μπορούν να χακαριστούν αν δεν τηρούνται κάποιοι κανόνες ασφαλείας. Όλες οι συναλλαγές αποθηκεύονται δημόσια και μόνιμα στο δίκτυο επομένως οποιοσδήποτε μπορεί να τις δει, η ταυτότητα του χρήστη είναι ανώνυμη και οι διευθύνσεις του Bitcoin θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο μία φορά. Το Bitcoin δεν είναι επίσημο νόμισμα, νομικά οτιδήποτε έχει αξία συνεπώς και το Bitcoin απαιτείται να πληρώνουμε φόρους. (Greece, Μερικά πράγματα που πρέπει να γνωρίζετε)

3.5 Εναλλακτικά ψηφιακά νομίσματα

Εικόνα 3.2 bitcoin-ripple-ethereum-litecoin

Πηγή: www.google.com/search?q=bitcoin-ripple-ethereum-litecoin-κρυπτονομισματα.jpg

Λίγοι είναι αυτοί που αμφισβητούν ότι το Bitcoin αποτελεί τη «ναυαρχίδα» των κρυπτονομισμάτων έχοντας υπόψη ότι το 87% της κεφαλαιοποίησης των κρυπτονομισμάτων ανήκει στο Bitcoin. Το Bitcoin εκμεταλλεύεται στο έπακρο τα

ανώτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τα υπόλοιπα κρυπτονομίσματα όμως μπορεί να μην αποτελεί την καλύτερη επιλογή για όσους αναζητούν εύκολο και γρήγορο κέρδος. Στη σημερινή αγορά υπάρχουν σε κυκλοφορία σύμφωνα με το CoinMarketCap 2108 κρυπτονομίσματα, ας δούμε τα χαρακτηριστικά σε μερικά από αυτά.

3.5.1 Ethereum

Το ETH είναι το αμέσως επόμενο κρυπτονόμισμα σε κεφαλαιοποίηση μετά το Bitcoin και η δημιουργία του γίνεται μέσω αποκεντρωμένης πλατφόρμας "έξυπνου συμβολαίου" (smart contract), τα οποία εκτελούν αυτόματα ότι είναι προγραμματισμένα να κάνουν από τις μεριές που το υπογράφουν. Έκανε την παρουσία του τον Αύγουστο 2014 συγκεντρώνοντας χρήματα για την προώθηση του μέσω ίντερνετ (crowdfunding presale) από τα οποία 12 εκατομμύρια μονάδες ethereum πήραν οι ιδρυτές του, ένας των οποίων είναι ο Vitalik Buterin, και 66 εκατομμύρια μονάδες πήραν όσοι έλαβαν μέρος στην αγοραπωλησία, έτσι με αυτόν τον τρόπο διαφοροποιείται ο έλεγχος της αγοράς του και οι ιδρυτές δεν επηρεάζουν την τιμή. Ο ρυθμός αύξησης της ποσότητας υπολογίζεται γύρω στο 15% ετησίως. Αρνητικό χαρακτηριστικό αποτελεί η αστάθεια στην αγορά του διότι δύσκολα προβλέπεται η προσφορά και η ζήτηση για χρήση σε smart contracts και κατ'επέκταση ακατάλληλο ως μέσο αποθήκευσης αξίας. Ένα μεγάλο ποσοστό των μονάδων ethereum είναι στην κατοχή των ιδρυτών που οδηγεί σε μονοπωλιακή τάση και ευάλωτο σε μεταβολές του χαρακτήρα του κάτι που καθιστά αδύνατο τον προσδιορισμό του οφέλους και κόστους από τους χρήστες.

3.5.2 Ripple

Το τρίτο στη σειρά κρυπτονόμισμα είναι το Ripple/XRP το οποίο δημιουργήθηκε το 2012 στο Σαν Φρανσίσκο των ΗΠΑ από τον Brad Garlinghouse, λειτουργεί σε ψηφιακό δίκτυο συναλλαγών όπως τα παραδοσιακά νομίσματα και έχει ομοιότητες με το δίκτυο της VISA ή της Mastercard. Μια σημαντική ιδιαιτερότητα του Ripple είναι ότι σε κάθε συναλλαγή που χρησιμοποιείται οι μονάδες που χρησιμοποιήθηκαν καταστρέφονται, επομένως υπάρχει μία μείωση στη προσφερόμενη ποσότητα του νομίσματος. Η πρώτη του χρήση σε διατραπεζική συναλλαγή πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2016 και αποτελεί κινητήρια δύναμη στην εξάλειψη του κόστους διαμεσολάβησης, συνεργάζεται με πάνω από 90 τράπεζες. Είναι το πρώτο κρυπτονόμισμα που χρησιμοποιείται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και έχει ως στόχο την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος από

τέλη και καθυστερήσεις στις πληρωμές και τη δημιουργία ασφαλών, άμεσων και ελεύθερων παγκόσμιων οικονομικών συναλλαγών. Το Ripple δεν είναι αποκεντροποιημένο νόμισμα καθώς συνδέεται με μία εταιρεία, επομένως αποτελεί πόλο έλξης για τις αγορές της Ασίας και όχι της Δύσης, που θεωρούν ότι η πρόοδος και η εξέλιξη των τρόπων συναλλαγών προάγεται με τη χρήση μιας κεντρικής διαχειριστικής αρχής. (Κυριαζής, 2018-23)

3.5.2.1 Πλεονεκτήματα Ripple

- Η ολοκλήρωση μίας συναλλαγής με Ripple χρειάζεται 4 δευτερόλεπτα.
- 1500 συναλλαγές το δευτερόλεπτο διαχειρίζεται το δίκτυο του Ripple.
- Μείωση του κόστους της μέσης συναλλαγής κατά 3,76\$ στις τράπεζες.
- Δεν χρειάζεται εξόρυξη (mining) που σημαίνει τη χρήση λιγότερης ενέργειας.
- Αποτελεί εργαλείο ρευστότητας.
- Το Ripple δημιουργεί ένα δίκτυο που επιτρέπει μεταφορά πληροφοριών μεταξύ κρυπτονομισμάτων και τραπεζών.

3.5.2.2 Μειονεκτήματα Ripple

- Επικεντρώνεται στη διευκόλυνση των τραπεζών παρά στη χαμηλού κόστους, ταχύτατες μεταφορές χρημάτων σε όλο τον κόσμο.
- Είναι ευάλωτο σε επιθέσεις λόγω της ανοιχτής φύσης του δικτύου.
- Η Ripple διατηρεί το 60% των νομισμάτων στην κατοχή της, δεσμευμένα και απελευθερώνονται σταδιακά. (Μωράτης, 2017)

3.5.3 Litecoin

Εμφανίστηκε τον Οκτώβριο του 2011 και θεωρείται ο μιμητής και ακόλουθος του Bitcoin, κάθε 2,5 λεπτά παράγει ένα block μονάδων, η παραγωγή του είναι προκαθορισμένη και σε τετραπλάσιο επίπεδο από το Bitcoin. Το δίκτυο του Litecoin θεωρείται λιγότερο ασφαλές σε επιθέσεις λόγω της διαφοράς σε υπολογιστική ισχύ εις βάρος του νομίσματος και παρόλο που είναι μία καλή επενδυτική επιλογή θα πρέπει να διανύσει πολύ δρόμο ώσπου να φτάσει το Bitcoin.

3.5.3.1 Διαφορές Litecoin με Bitcoin

- Η εξόρυξη του Litecoin κοστίζει λιγότερο από το Bitcoin, χρειάζεται ένας υπολογιστής και μια σύνδεση στο internet.
- Το δίκτυο Litecoin μπορεί να παράγει 84 εκατομμύρια Litecoin ή 4 φορές των αριθμό των Bitcoin.
- Το Litecoin απαιτεί περισσότερα μπλοκ για να πάρει επιβεβαίωση έναντι του Bitcoin, δηλαδή δεν υπάρχει πιο γρήγορη επιβεβαίωση.
(GREEK.LAMARESCHALE.ORG, 2018)

3.5.4 Gene το ελληνικό κρυπτονόμισμα

Η εταιρεία ParkGene δημιούργησε το Gene στις αρχές του 2017, έχει έδρα τη Σιγκαπούρη αλλά διοικείται από την Αθήνα. Σύμφωνα με τον επικεφαλής της ParkGene Ηλία Χατζή το «ελληνικό bitcoin» θα αποτελέσει το ανάλογο του Airbnb των θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων, όταν κάποιος φεύγει από μία θέση στάθμευσης για να εργαστεί απελευθερώνεται η θέση την οποία μπορεί να κάνει χρήση κάποιος άλλος που ψάχνει θέση στην περιοχή, η εναλλαγή αυτή θα αποφέρει μια μικρή προμήθεια στην ParkGene. Το Gene διατίθεται μέσω ICO (Initial Coin Offering) δηλαδή της αρχικής δημόσιας προσφοράς νομισμάτων genes, που έχει ως κύριο στόχο την εμπορευματοποίηση της ιδέας που κρύβει έτσι ώστε να ανέλθει η αξία του κρυπτονομίσματος και οι κάτοχοί του να γίνουν πλούσιοι στην αντίθετη περίπτωση αν αποτύχει δηλαδή θα χάσουν την επένδυση. Το δίκτυο τροφοδοτείται με blockchain και αποκεντρωμένες πληρωμές, οι πληρωμές των συμμετεχόντων γίνεται μέσω του GENE Token βοηθητικό σήμα δηλαδή ψηφιακό στοιχείο και όχι νόμισμα. Η καταχώρηση των χρηστών είναι δωρεάν και η ParkGene κερδίζει μια μικρή προμήθεια από το τέλος στάθμευσης του χρήστη, η πληρωμή λαμβάνεται μέσω του πορτοφολιού GENE και το κέρδος του χρήστη διαφοροποιείται ανάλογα με την περιοχή και την τιμολόγηση και το σημείο στάθμευσης. (Μανδραβέλης, 2018)

Εικόνα 3.3 Gene το ελληνικό κρυπτονόμισμα

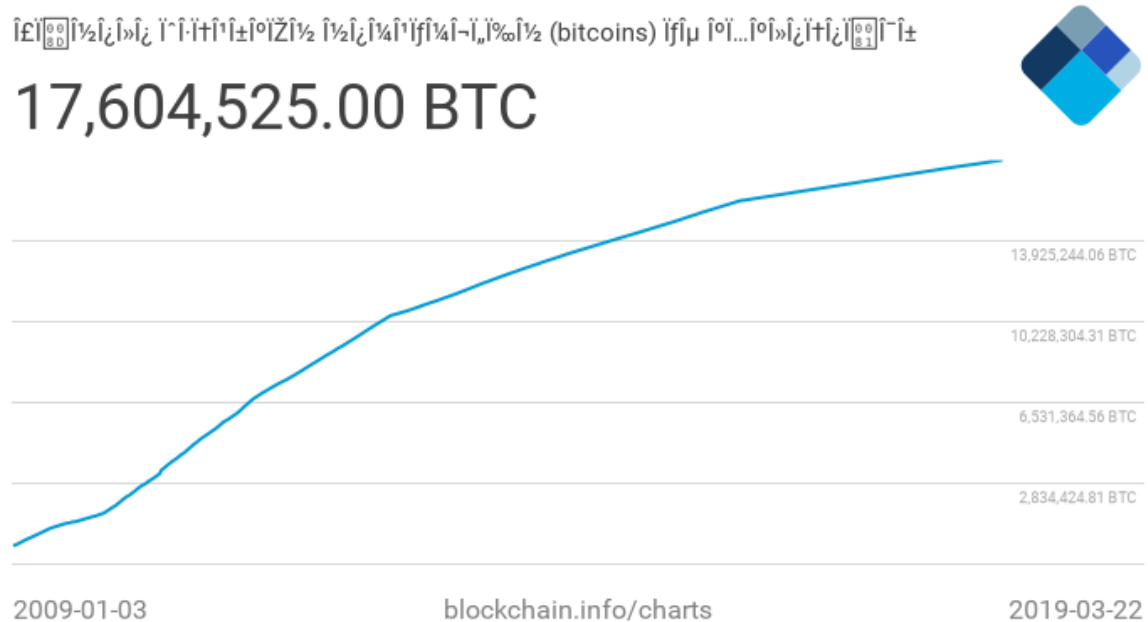
Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/943892/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/kykloforhse-sthn-agora-to-prwto-ellhniko-kryptonomisma>

Τα ψηφιακά νομίσματα που ως σήμερα ανέρχονται στα 2108 σύμφωνα με το CoinMarketCap και θα μας απασχολήσουν τα επόμενα χρόνια, έχουν προσελκύσει όμως το ενδιαφέρον όσων ασχολούνται με οικονομικά και την επιστήμη των υπολογιστών. (Dwyer, 2015) Η χρήση τους έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον των ατόμων λόγω της αποτυχίας της κυβέρνησης και των τραπεζών το 2008 να αντιμετωπίσουν την οικονομική κρίση. Τα κρυπτονομίσματα προσφέρουν φθηνότερες εναλλακτικές λύσεις από τις υπάρχουσες χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες. (John Fry, 2016)

Όμως υπάρχουν λόγοι τους οποίους το Bitcoin απέτυχε να κατακτήσει το κοινό και ένας από αυτούς είναι η εμπιστοσύνη, οι περισσότεροι δεν καταλαβαίνουν το ψηφιακό νόμισμα και μαζί με την απρόβλεπτη κίνηση των τιμών δημιουργεί ένα αρνητικό περιβάλλον γύρω από τα ψηφιακά νομίσματα. Επιπλέον οι απάτες στις αγορές (ICO) Αρχικής Προσφοράς Νομισμάτων προκαλούν ανησυχία και επίσης τα χακαρίσματα διογκώνουν το πρόβλημα. Ένα σημαντικό πρόβλημα είναι ότι η κατοχή ψηφιακών νομισμάτων είναι πιο δύσκολη και περίπλοκη από το απλό χρήμα καθώς δεν είναι αποδεκτό σε όλες τις επιχειρήσεις. (Mourdoukoutas, 2019)

Με την εμφάνιση του Bitcoin κάθε φορά που δημιουργείται ένα μπλοκ και προστίθεται στην «αλυσίδα μπλοκ» δημιουργούνται 50 νέα Bitcoin, κάθε τέσσερα χρόνια ο αριθμός

δημιουργίας Bitcoin μειώνεται στο ήμισυ και σήμερα δημιουργούνται στα 12,5 νέα Bitcoin για κάθε νέο μπλοκ. Υπολογίζεται ότι το τελευταίο Bitcoin θα δημιουργηθεί το 2140, όμως μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί περίπου 17 εκατομμύρια Bitcoin και το σύστημα έχει σχεδιαστεί για δημιουργία 21 εκατομμυρίων Bitcoin κάτι το οποίο υπολογίζεται ότι το 99% του ψηφιακού νομίσματος θα έχει δημιουργηθεί λίγο μετά το 2030, επομένως για τη συντήρηση του συστήματος και την ανταμοιβή των miners το σύστημα θα αναγκαστεί να κάνει αναπροσαρμογές όπως την αύξηση των τελών στις συναλλαγές κάτι το οποίο δεν θα επηρεάσει τις συναλλαγές όμως η τιμή του νομίσματος θα προσαρμοστεί ανάλογα με τη ζήτηση στην αγορά. (Μπαλδιμτσή, 2018)

Εικόνα 3.4 Σύνολο ψηφιακών νομισμάτων σε κυκλοφορία έως σήμερα

Πηγή: www.blockchain.com/el/charts/total-bitcoins?timespan=all

3.6 Τεχνολογία Blockchain

Όπως είναι γνωστό οι συναλλαγές που γίνονται με ψηφιακά νομίσματα καταγράφονται στο blockchain, τεχνολογία η οποία αλλάζει τον τρόπο λειτουργίας της οικονομίας καθώς δημιουργεί εμπιστοσύνη λόγω του ασφαλούς τρόπου αποθήκευσης, ανταλλαγής πληροφοριών και διενέργεια ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η τεχνολογία blockchain μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλούς κλάδους της οικονομίας και της κοινωνίας, τον τελευταίο καιρό δραστηριοποιείται έντονα στον τομέα των τραπεζών. (Hub)

Η τεχνολογία blockchain στα ελληνικά μεταφράζεται ως τεχνολογία «αλυσίδας μπλοκ» είναι μία αποκεντρωμένη και διανεμημένη βάση δεδομένων, υπάρχει μία αλληλουχία μεταξύ των προηγούμενων και των επόμενων καταχωρήσεων, κύριο χαρακτηριστικό είναι η εμπιστοσύνη που υπάρχει μεταξύ των χρηστών οι οποίοι έχουν την δυνατότητα να δουν οποιαδήποτε συναλλαγή στο διαδίκτυο και η ασφάλεια τους δεν μπορεί να τροποποιηθεί και τέλος υπάρχει διαφάνεια διότι όλες οι συναλλαγές είναι καταγεγραμμένες και δημόσια προσβάσιμες ανά πάσα στιγμή. (Λογαράς, 2018)

3.6.1 Λειτουργία του Blockchain

Μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες τεχνολογίες αποτελεί το blockchain, είναι ένα μητρώο δεδομένων και πληροφοριών (ledger), για την τήρηση ενός μητρώου από μόνο του χρειάζεται τουλάχιστον μια ομάδα τριών ατόμων που δεν θέλουν να εξαρτώνται για τις συναλλαγές τους από τρίτους όπως μία τράπεζα. Στην αρχή οι χρήστες έχουν ένα κενό μητρώο, όσο περνάει ο καιρός το μητρώο εμπλουτίζεται με συναλλαγές χωρίς τη δυνατότητα διαγραφής των δεδομένων, η τήρηση των μητρώων πραγματοποιείται από τους λεγόμενους κόμβους (nodes), χρήστες οι οποίοι έχουν εγκαταστήσει το απαιτούμενο λογισμικό και ενημερώνουν ταυτόχρονα το μητρώο έτσι ώστε να βρίσκονται στην ίδια κατάσταση όλοι οι χρήστες. Τα μπλοκ χρησιμοποιούν τον αλγόριθμο **SHA-256 secure hash algorithm** ο οποίος κρυπτογραφεί και κατακερματίζει την πληροφορία ώστε να μην είναι αναστρέψιμη, έτσι επιτυγχάνεται η διανομή και ενημέρωση όλων των κόμβων (nodes) με το τελευταίο αντίγραφο των μπλοκ. Κάθε μπλοκ υπογράφεται από κάθε κόμβο ψηφιακά και η προσπάθεια αλλαγής των δεδομένων δεν είναι εφικτή διότι δεν θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί από κανένα κόμβο στο σύνολό τους. Κάθε μπλοκ περιέχει ένα hash από το προηγούμενο μπλοκ, έτσι δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας μιας αλυσίδας από μπλοκ από το αρχικό (genesis block) μέχρι το σημερινό. (Hub)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί σημαντικό τμήμα του νομισματικού συστήματος το οποίο αποτελείται από ένα σύνολο οργανισμών, θεσμών και μηχανισμών. Σε αυτό το κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με το τραπεζικό σύστημα το οποίο σε μεγάλο βαθμό συγκεντρώνει τις εγχώριες αποταμιεύσεις και καλύπτει τις δανειακές ανάγκες των ιδιωτών, επιχειρήσεων και του ιδιωτικού τομέα. Οι ελληνικές τράπεζες παρέχουν πολλές υπηρεσίες και παράλληλα ο διαμεσολαβητικός χαρακτήρας τους δίνει τη δυνατότητα προσφοράς ικανοποιητικών προϊόντων σε μεγάλο εύρος πελατών για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

4.1 Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει τα χαρτονομίσματα είναι "υποσχέσεις πληρωμής" ενός προκαθορισμένου ποσού επί τη εμφανίσει στον κάτοχο του χαρτονομίσματος. Με την ίδρυση της Τράπεζας της Αγγλίας το 1694 τα χαρτονομίσματα ήταν μετατρέψιμα σε χρυσό, ο «χρυσός κανόνας» λειτούργησε για 250 χρόνια και εγκαταλείφθηκε το 1931 κατά τη διάρκεια της Μεγάλης ύφεσης της Αγγλίας έτσι ώστε να μπορέσει να διαχειριστεί καλύτερα την οικονομία της. Από το 1931 έως σήμερα το χρήμα αποτελεί **χρήμα αναγκαστικής κυκλοφορίας** (fiat money) μη μετατρέψιμο σε άλλο περιουσιακό στοιχείο (π.χ. χρυσός), έχει το πλεονέκτημα της αποδοχής από όλους στην οικονομία ως μέσο συναλλαγής επομένως αν μία Τράπεζα είναι χρεωμένη προς τον κάτοχό των χρημάτων της, το χρέος εξοφλείται με περισσότερο αναγκαστικό χρήμα. Η πρώτη Κεντρική τράπεζα στην Ελλάδα επί Καποδίστρια ήταν κρατική και λειτούργησε το 1828 με νόμισμα το «φοίνικα», μετά τη δολοφονία του το 1842 ιδρύθηκε η Εθνική τράπεζα ιδιωτική και εξέδιδε τη δραχμή, την οποία το ελληνικό κράτος δανειζόταν για να λειτουργήσει. Το 1926 ιδρύθηκε η ιδιωτική Τράπεζα της Ελλάδος με συμμετοχή του κράτους όχι πάνω από 33%, σύμφωνα με τον Θεόδωρο Ρούσβελτ η έκδοση του νομίσματος πρέπει να είναι προνόμιο της κυβέρνησης καθώς και ότι το νόμισμα και το πιστωτικό σύστημα της χώρας δεν πρέπει να ανήκει σε ιδιωτικά χέρια. Σύμφωνα με την παραπάνω παραδοχή δεν ήταν ο πρόεδρος Γουίλσον ο οποίος το 1913 ίδρυσε την ιδιωτική κεντρική τράπεζα Federal

Reserve κάτι που στο τέλος της ζωής του θεώρησε ως το μεγαλύτερο του λάθος. Το 1875 δημιουργήθηκαν τα καταπιστεύματα του Παγκόσμιου Ενεργητικού όπου αποτελούν τη βάση για τη δημιουργία της Παγκόσμιας τράπεζας (World Bank), της τράπεζας των διεθνών διακανονισμών (BIS), και του διεθνούς νομισματικού Ταμείου (IMF). Η έκδοση του χρήματος πλέον έχει ως αντίκρισμα την άυλη παραγωγική ικανότητα των ανθρώπων κατά συνέπεια θα έπρεπε να μην εκδίδεται από μία τράπεζα αλλά από έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό. Βλέπουμε ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο έχει υπάρξει δανειστής σε φτωχές αναπτυσσόμενες χώρες με την πρόθεση της βοήθειας των φτωχών όμως σύμφωνα με τις αναφορές στην ιστορία αυτό δεν ισχύει, επομένως για τον ίδιο λόγο μία κεντρική τράπεζα δεν πρέπει να δανείζει τα χρήματα που εκδίδει. (Κυρίσης Κωνσταντίνος, 2018)

4.2 Προσδιορισμός της προσφοράς χρήματος

Προσφορά χρήματος είναι η συνολική ποσότητα χρήματος και άλλων ρευστών περιουσιακών στοιχείων που κυκλοφορούν στην ελληνική οικονομία. Κάθε χώρα επηρεάζεται από τρεις ομάδες για τον προσδιορισμό της προσφοράς χρήματος καθώς κάθε μία ομάδα αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας. Πρώτη είναι η κεντρική τράπεζα υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική, επόμενη ομάδα είναι τα πιστωτικά ιδρύματα (Τράπεζες) και τέλος τα άτομα και οι επιχειρήσεις.

4.2.1 Κεντρική Τράπεζα

Στην Ελλάδα την άσκηση της νομισματικής πολιτικής και τα μέσα για να επηρεάσει την προσφορά χρήματος έχει η κεντρική τράπεζα, τα οποία διαφέρουν από χώρα σε χώρα ανάλογα με την ανάπτυξη της οικονομίας και τη διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος. Υπάρχουν όμως τρία κύρια όργανα κοινά στο τραπεζικό σύστημα τα οποία χρησιμοποιεί η κεντρική τράπεζα για τη μεταβολή της προσφοράς του χρήματος.

- Ο λόγος υποχρεωτικών ελαχίστων ρευστών διαθεσίμων (R) δηλαδή ο λόγος των ρευστών διαθεσίμων προς τις καταθέσεις, αύξηση του λόγου περιορίζει τον δανεισμό και οδηγεί σε μείωση της προσφοράς χρήματος από της τράπεζες το αντίθετο γίνεται με μείωση του λόγου.
- Η κεντρική τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολογιών όταν αγοράζει αυξάνει την κυκλοφορία του χρήματος καθώς βγαίνουν για πρώτη φορά τα

τραπεζογραμμάτια στην αγορά και όταν πουλάει ομολογίες μειώνει την κυκλοφορία του χρήματος.

- Τέλος είναι η μεταβολή του προεξοφλητικού επιτοκίου, είναι το επιτόκιο που χρεώνει η κεντρική τράπεζα τις εμπορικές τράπεζες για δάνεια. Αύξηση του προεξοφλητικού μειώνει την προσφορά χρήματος και μείωση του προεξοφλητικού αυξάνει την προσφορά χρήματος. (Χρήμα, τραπεζικό σύστημα και νομισματική πολιτική)

4.2.2 Πιστωτικά ιδρύματα (Τράπεζες)

Κύρια λειτουργία του τραπεζικού συστήματος είναι ο διαμεσολαβητικός ρόλος του στην οικονομία, δραστηριότητα η οποία κρίνεται αναγκαία λόγω της εισαγωγής καινοτομιών από τη μεριά των τραπεζών και έλλειψη από μέρος των κανονιστικών αρχών. Οι τεχνολογικές εξελίξεις δίνουν την δυνατότητα πρόσφορου εδάφους στη δημιουργία και διάθεση νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών από τις τράπεζες, η χρήση του internet αυξάνεται μέρα με τη μέρα και η επιβολή κεφαλαιακών περιορισμών το 2015 συμβάλει στην αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Κύρια δραστηριότητα των τραπεζών είναι η αποδοχή καταθέσεων και η χορήγηση δανείων, βέβαια καταθέσεις και δάνεια αυξομειώνονται ανάλογα με την οικονομία και την κίνηση της αγοράς, όμως στο τραπεζικό σύστημα υπάρχει ένα εύρος λειτουργιών όπως ασφαλιστικά προγράμματα, συνταξιοδοτικά προγράμματα, επενδυτικά και αμοιβαία κεφάλαια, χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) και άλλα. (EET, 2018)

4.2.3 Το κοινό

Το κοινό (άτομα και επιχειρήσεις) έχει στην κατοχή του χρήματα με τη μορφή χαρτονομισμάτων, κερμάτων ή τραπεζικών καταθέσεων και ανάλογα με την οικονομική του ευρωστία επηρεάζει την αγορά.

4.3 Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Δίκτυο τραπεζικών καταστημάτων και αριθμός προσωπικού τραπεζών-μελών και συνδεδεμένων μελών της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών					
Στοιχεία έως 31/12/2017					
	Δίκτυο τραπεζικών καταστημάτων				Συνολικός Αριθμός Υπαλλήλων
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λουπή επικράτεια	Σύνολο	
ΣΥΝΟΛΟ (α+β)	801	210	1.038	2.049	40.574
α) Τράπεζες Μέλη της ΕΕΤ	797	210	1.038	2.045	40.503
1. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	204	64	354	622	12.848
2. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	182	45	258	485	9.770
3. ALPHA BANK	203	44	222	469	8.341
4. ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS	172	49	175	396	8.026
5. ATTICA BANK	21	6	28	55	777
6. HSBC BANK	14	1	0	15	419
7. CITIBANK	0	0	0	0	106
8. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1	1	1	3	186
9. PRAXIA BANK	0	0	0	0	30
β) Τράπεζες Συνδεδεμένα Μέλη της ΕΕΤ	4	0	0	4	71
1. BANK OF AMERICA MERRILL LYNCH	1	0	0	1	11
2. BNP Paribas Securities Services	1	0	0	1	28
3. DEUTSCHE BANK	1	0	0	1	10
4. UNICREDIT BANK	1	0	0	1	22

Πηγή: Τράπεζες Μέλη & Συνδεδεμένα Μέλη της ΕΕΤ

Εικόνα 4.1 Δίκτυο τραπεζών

Πηγή: www.hba.gr/Statistics/List?type=BanksNetwork

Οι Τράπεζες εν λειτουργία μετά από συγχωνεύσεις, εξαγορές και εξυγιάνσεις έχουν μειωθεί σε αριθμό (39 μέχρι Δεκέμβριο 2017) ιδιαίτερα κατά την τελευταία δεκαετία κυρίως λόγω της κρίσης. Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες και η Attica Bank ξεπερνούν το 97% του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, η μείωση του ενεργητικού των τραπεζών έχει ελαττωθεί λόγω απομόχλευσης δηλαδή οι τράπεζες θα είναι φειδωλές στα νέα δάνεια και οι χορηγήσεις τους θα αυξάνονται με μικρότερο βαθμό από ότι οι καταθέσεις τους, πώλησης περιουσιακών στοιχείων και συμμετοχών λόγω της κρίσης και της αβεβαιότητας που δημιουργήθηκε. Τον Ιούνιο του 2015 με τη θέσπιση του περιορισμού στην ανάληψη μετρητών και μεταφοράς κεφαλαίων (capital control) οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις

προσαρμόστηκαν σε νέους τρόπους διενέργειας των συναλλαγών τους χωρίς τη χρήση μετρητών (κάρτες, άμεσες χρεώσεις, internet banking, mobile banking, phone banking) με αποτέλεσμα τη μείωση των εγχώριων καταθέσεων από το 2009 με άνοδο το έτος 2016. (Τραπεζών, 2017)

4.4 Τρόποι διεκπεραίωσης συναλλαγών

Καθημερινά σε όλο τον πλανήτη διεκπεραιώνονται εκατομμύρια συναλλαγές ανάμεσα σε ανθρώπους και επιχειρήσεις για την κάλυψη των καθημερινών τους αναγκών, τα δίκτυα και η τεχνολογία αποτελούν βασικό μέσο για την διευκόλυνση αυτών των συναλλαγών. Η μετάβαση από το χάρτινο χρήμα σε λογιστικό και τέλος σε ηλεκτρονικό χρήμα είναι αναπόφευκτο με την εξέλιξη της τεχνολογίας να καλπάζει, συνοδεύεται από αλλαγές στον τρόπο που πραγματοποιούνται οι συναλλαγές και γενικότερα στον τρόπο λειτουργίας της οικονομίας. Αναλυτικότερα:

Μετρητά: αποτελεί από την αρχική χρησιμοποίηση των νομισμάτων το βασικότερο τρόπο πραγματοποίησης των συναλλαγών έως και σήμερα.

Αυτόματη ταμειολογιστική μηχανή (ATM): Συναλλαγές στις μηχανές ATM μπορούν να πραγματοποιηθούν όλο το εικοσιτετράωρο μέσω καρτών και η πιο συχνή χρήση είναι αυτή της χρεωστικής κάρτας. Με την πάροδο του χρόνου μεγαλώνει το εύρος των συναλλαγών που μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω των ATM καθώς και το είδος των παρεχόμενων χρημάτων που διαθέτουν, στην αγορά έχουν εμφανιστεί και ATM με ψηφιακά νομίσματα.

Ηλεκτρονικά κανάλια εξυπηρέτησης

Internet banking: ή διαδικτυακή τραπεζική είναι στην ουσία οι τραπεζικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω διαδικτύου από φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις. Σήμερα στην ελληνική αγορά όλες οι τράπεζες διαθέτουν Internet banking, μία υπηρεσία η οποία συνεχώς εμπλουτίζεται με νέα προϊόντα και υπηρεσίες καθώς παρέχει ταχύτητα στις συναλλαγές των ατόμων. Η απόκτηση της υπηρεσίας αρχικά διατίθετο στα καταστήματα των τραπεζών, σήμερα πρόσβαση στην υπηρεσία έχει κάποιος και μέσω της ιστοσελίδας της κάθε τράπεζας εφόσον οι πελάτες πληρούν επικαιροποιημένα στοιχεία βάσει των οδηγιών της Τράπεζας της Ελλάδος, στην οποία διαθέτει τραπεζικούς λογαριασμούς και θέλει να ενημερώνεται για τις κινήσεις, υπόλοιπο, να πραγματοποιεί πληρωμές σε όποιο

μέρος του κόσμου επιθυμεί, και γενικά να πραγματοποιεί κάθε είδους συναλλαγή. (Συρμακέζης)

Mobile banking: ή τραπεζική εξυπηρέτηση μέσω κινητής συσκευής μέσω του οποίου τα άτομα έχουν πρόσβαση σε χρήσιμες πληροφορίες για τις δαπάνες τους. Η υπηρεσία προσφέρει ένα μεγάλο εύρος συναλλαγών όπως πληρωμές λογαριασμών, καρτών, μεταφορά χρημάτων εντός και εκτός Ελλάδος με ελάχιστο κόστος και πολλές άλλες υπηρεσίες. Πλέον το mobile banking παρέχει ασφάλεια στους πελάτες του καθώς χρειάζεται δακτυλικό αποτύπωμα ή αναγνώριση προσώπου για την πρόσβαση στην υπηρεσία κάτι που καθιστά δύσκολη την υποκλοπή στοιχείων. Η εναλλακτική υπηρεσία διεκπεραίωσης τραπεζικών συναλλαγών προσφέρεται με 24ωρη πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες από όποιο σημείο του κόσμου βρίσκεται κάποιος κάτι το οποίο τον τελευταίο καιρό εμφανίζει μεγάλη δυναμική και συνεχή αύξηση του πελατολογίου των τραπεζικών ιδρυμάτων. (www.piraeusbank.gr)

Phone banking: ή τηλεφωνική εξυπηρέτηση πελατών παρέχει ταχύτητα και ασφάλεια συναλλαγών μέσω τηλεφώνου σταθερού ή κινητού όλο το 24ώρο είτε από κάποιον αντιπρόσωπο εξυπηρέτησης ή μέσω συστήματος διαδραστικής φωνητικής απόκρισης. Η υπηρεσία είναι εύκολη και γρήγορη καθώς δεν δύσκολη η χρήση της, έχει τα χαμηλότερα έξοδα ή μηδενικά.

Κάρτες: χρεωστικές, πιστωτικές, προπληρωμένες η κάθε μια έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τις κάνει να διαφέρουν μεταξύ τους. Σύμφωνα με έρευνα της Mastercard η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση μεταξύ Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στη χρήση καρτών. Βασικό πλεονέκτημα αποτελεί η απλοποίηση των εργασιών καθώς η προώθηση των ανέπαφων συναλλαγών διευκολύνει τους καταναλωτές. Επιπλέον οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων θεωρούν ωφέλιμη την αποδοχή καρτών καθώς βοηθάει στην προσέλκυση νέων πελατών, παρέχει μεγαλύτερη ασφάλεια και απλοποιεί τις καθημερινές συναλλαγές. (Η Ελλάδα πρώτη στη χρήση κάρτας πληρωμών σε σχέση με τον πληθυσμό της, 2019)

Η τεχνολογία μειώνει το κόστος διαχείρισης πληροφοριών, τη συλλογή, αποθήκευση, διαβίβαση και επεξεργασία των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο της οικονομικής αποδοτικότητας και τη βελτίωση των

παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών στους πελάτες. Οι πελάτες από την δική τους πλευρά έχουν τη δυνατότητα χρήσης ενός μεγάλου εύρους υπηρεσιών με το χαμηλότερο κόστος για παράδειγμα τη χρήση χρεωστικών, πιστωτικών, προπληρωμένων καρτών, πάγιες εντολές και άμεσες χρεώσεις, αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ΑΤΜ), τηλεφωνικές και κινητές τραπεζικές εργασίες και εύρος νέων χρηματοπιστωτικών μέσων όπως τα παράγωγα προϊόντα. Η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στο τραπεζικό σύστημα αποτελεί αναγκαιότητα πλέον λόγω της έκθεσης των τραπεζών σε υψηλούς κινδύνους όχι μόνο στις παρεχόμενες υπηρεσίες που προσφέρουν αλλά και στη διαχείριση του λογισμικού της. Οι καινοτομίες που δημιουργεί η χρήση της τεχνολογίας δεν είναι χωρίς κινδύνους, για τον τραπεζικό κλάδο σημαίνει αύξηση του λειτουργικού κινδύνου δηλαδή κίνδυνος που συνδέεται με την πιθανότητα αποτυχίας των συστημάτων. (Barbara Casu, 2015) Η Επιτροπή της Βασιλείας υιοθέτησε το 2006 νέους κανόνες γνωστοί ως «Βασιλεία II» με βασικό σκοπό τη δημιουργία ενός διεθνούς προτύπου το οποίο θα περιέχει κανόνες για το πόσο κεφάλαιο οι Τράπεζες πρέπει να διακρατούν για την προστασία τους από χρηματοοικονομικό και λειτουργικό κίνδυνο. Όμως η κρίση του 2008 εμφάνισε τις αδυναμίες του προτύπου Βασιλεία II η οποία εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο, δίνοντας ώθηση στην Επιτροπή να βελτιώσει και να συμπληρώσει τη συμφωνία με το γνωστό Σύμφωνο της Βασιλείας III για την ενίσχυση της σταθερότητας του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος σε επίπεδο μικροοικονομικό και μακροοικονομικό. Η Βασιλεία III επικεντρώνεται σε θέματα επάρκειας κεφαλαίων και ρευστότητας, ο δείκτης μόχλευσης έχει ως στόχο την εισαγωγή κεφαλαίων που θα διακρατούν οι τράπεζες σε καλές περιόδους για να τα χρησιμοποιήσουν σε περιόδους κρίσης, καθώς και τα εργαλεία που χρειάζονται για την παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας «ο κίνδυνος που εμφανίζεται από ενδεχόμενη αδυναμία μιας τράπεζας να ικανοποιήσει της υποχρεώσεις της εξ ολοκλήρου όταν γίνουν απαιτητές χωρίς μεγάλο κόστος». (Χυζ, 2016)

4.5 Διαφορές νομισμάτων: τραπεζικά, εναλλακτικά τοπικά και ψηφιακά

Στη σύγχρονη οικονομία υπάρχουν πολλά είδη νομισμάτων εκτός από τα ευρείας χρήσεως μορφής νομίσματα που είναι γνωστά σε όλο τον κόσμο και χρησιμοποιούνται σε καθημερινή βάση, στην ζωή μας έχουν εμφανιστεί και εναλλακτικά νομίσματα τοπικά και ψηφιακά. Η παράλληλη χρήση των διαφορετικών ειδών νομίσματος έχει διαδοθεί λόγω

των διαφορών που παρουσιάζουν τα νομίσματα. Επομένως ας αναφέρουμε μερικές βασικές διαφορές τους:

1. Τρόπος έκδοσης: το παραδοσιακό χρήμα έχει υλική υπόσταση και παράγεται σε νομισματοκοπείο σε αντίθεση με τα εναλλακτικά νομίσματα που είναι άυλα.
2. Τα ψηφιακά νομίσματα αποκτώνται μέσω εξόρυξης (mining) επομένως όσο περισσότερα κάνει κάποιος εξόρυξη είναι και κάτοχος, δεν υπάρχει μεσολάβηση τραπεζικού οργανισμού. Από την άλλη το παραδοσιακό χρήμα εκδίδεται από την κεντρική τράπεζα.
3. Πληθωριστικό: το παραδοσιακό χρήμα όπως γνωρίζουμε δημιουργεί πληθωριστικές τάσεις διότι θα συνεχίσει να εκτυπώνεται και να προμηθεύει την αγορά σε αντίθεση με το Bitcoin το οποίο έχει σχεδιαστεί να φτάσει σε ένα μέγιστο αριθμό νομισμάτων (21 εκατομμύρια), το τελευταίο θα εξορυχθεί το 2140.
4. Το Bitcoin σε αντίθεση με τα παραδοσιακά νομίσματα (είναι σε κυκλοφορία λόγω υποχρεωτικού δανεισμού) δεν έχει την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος και δεν υποστηρίζεται από οποιαδήποτε κυβέρνηση. Η κυκλοφορία του δεν ρυθμίζεται από κάποια κεντρική τράπεζα και οι συναλλαγές εκτελούνται από τους χρήστες του συστήματος χωρίς κάποιον μεσάζοντα να επιβλέπει την διαδικασία.
5. Το Bitcoin αποτελεί αποκεντρωμένο νόμισμα βασισμένο σε ομότιμο δίκτυο (peer to peer) το οποίο δεν λειτουργεί με την ύπαρξη άλλου διαμεσολαβητή σε αντίθεση με το παραστατικό χρήμα το οποίο ελέγχεται και κατευθύνεται από την κεντρική τράπεζα.
6. Η κεντρική τράπεζα έχει το προνόμιο της έκδοσης χρήματος όμως η κυκλοφορία του έχει πλέον γίνει υποχρεωτικά μέσω δανεισμού, λόγω της μονοπωλιακής μορφής λειτουργίας, η όλη κατάσταση δημιουργεί στο σύνολο της οικονομίας δανειακές κρίσεις καθώς οι περισσότερες επιχειρήσεις έχουν ένα μεγάλο ποσοστό του ενεργητικού τους σε δανειακά κεφάλαια από τράπεζες το οποίο σε πολλές περιπτώσεις είναι διπλάσιο από τα ίδια κεφάλαια.

4.6 Στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής λόγω capital controls

Τον Ιούνιο του 2015 στην Ελλάδα εφαρμόστηκαν έλεγχοι κεφαλαίων (capital control) για την προστασία της ρευστότητας της οικονομίας της χώρας. Συνήθως η επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων γίνεται όταν μία χώρα κινδυνεύει με χρεοκοπία, υπάρχει μεγάλη εκροή χρηματικών ποσών προς το εξωτερικό, όταν μία χώρα αντιμετωπίζει οικονομική κρίση και η ανάληψη μεγάλων χρηματικών ποσών από τις τράπεζες είναι έντονη και φυσικά όταν το μέλλον της χώρας είναι αβέβαιο. Το ελληνικό κράτος το 2009 πτώχευσε, η επιλογή ήταν αποδοχή ή άρνηση της χρεοκοπίας και φυσικά όπως όλοι γνωρίζουμε επιλέχτηκε από τους ηγέτες η άρνηση με αποτέλεσμα την αύξηση της δανειοδότησης για την αποπληρωμή των παλαιών δανείων κάτι που οδήγησε τη χώρα το Μάιο του 2010 στην υπογραφή σύμβασης δανειακής διευκόλυνσης προκειμένου να χορηγηθεί οικονομική βοήθεια στην Ελλάδα ύψους 80.000.000.000 ευρώ και έτσι γεννήθηκε η μνημονιακή Ελλάδα. (Βαρουφάκης, 2014) Η Ελλάδα από το Μάιο του 2010 έως και τον Αύγουστο του 2018 όπου η χώρα βγήκε από τα μνημόνια είχε υπογράψει τρία μνημόνια, το 2015 η ανάπτυξη την οποία διατυμπάνιζαν οι ηγέτες δεν ήρθε ποτέ με αποτέλεσμα να βυθιστεί η χώρα σε ύφεση και την επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών. Η επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών στην Ελλάδα ήταν μία προσπάθεια της χώρας για την αποφυγή του κινδύνου αναλήψεων μεγάλων χρηματικών ποσών από τις τράπεζες (bank run) λόγω της πολιτικής αστάθειας της χώρας. Σύμφωνα με μελέτες οι κεφαλαιακοί έλεγχοι μπορούν να περιορίσουν τα αρνητικά αποτελέσματα στο τραπεζικό σύστημα, όμως στην πραγματικότητα μεταφέρονται στην οικονομία και επηρεάζουν την συνολική παραγωγή της χώρας. Το γεγονός ότι η υιοθέτηση περιορισμών προλαμβάνει την κρίση στο τραπεζικό σύστημα, δεν σημαίνει ότι είναι και σωστή, θα πρέπει να είναι η τελευταία λύση που πρέπει να επιβληθεί στην οικονομία μιας χώρας από την κυβέρνηση της. (Aristeidis Samitas, 2015) Το πρόβλημα που δημιουργήθηκε στην ελληνική οικονομία με τον περιορισμό των ρευστών οδήγησε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας να στραφεί προς εναλλακτικά συστήματα πληρωμής των καθημερινών του αναγκών, οι δεξιότητες, οι πρώτες ύλες, το ανθρώπινο δυναμικό και η τεχνογνωσία παραγωγής είναι σαφώς διαθέσιμα όμως δεν υπάρχει τρόπος η κυκλοφορία του ευρώ να το καλύψει έτσι οδηγούμαστε σε εναλλακτικά νομίσματα τα οποία είναι αποκεντρωμένα, βασίζονται σε νέους κανόνες έκδοσης και αναδύονται με την ικανότητα του κάθε ανθρώπου. Επιπλέον σε

καιρούς που η τεχνολογία καλύπτει με τεράστια βήματα δημιουργούνται νομίσματα και στον ψηφιακό χώρο με ένα μεγάλο εύρος νομισμάτων.

4.7 Το μέλλον του τραπεζικού τομέα

Στη σημερινή εποχή οι τράπεζες είναι λιγότερες σε αριθμό όμως προσφέρουν περισσότερες υπηρεσίες από ότι παλαιότερα. Μία τράπεζα σήμερα προσφέρει επενδυτικά, ασφαλιστικά προϊόντα, εύρος καταθετικών λογαριασμών, χορήγηση δανείων και μπορούν πλέον οι πελάτες να πληροφορηθούν, πάρουν προσφορές ή και να αιτηθούν για ένα προϊόν μέσω Διαδικτύου. Ο έλεγχος των αιτούντων προϊόντων που ήταν κάποτε στην αρμοδιότητα του τραπεζίτη της γειτονιάς έχει τυποποιηθεί και μπορεί να γίνει από οποιονδήποτε έχει ευχέρεια χρήσης της τεχνολογίας. Οι τεχνολογικές εξελίξεις στην σημερινή εποχή έχουν δώσει την δυνατότητα σε πολλές εταιρείες να προσφέρουν υπηρεσίες που παραδοσιακά παρέχονταν από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, παρατηρείται ότι υπάρχουν δύο τάσεις που το μέλλον θα δείξει τι θα επικρατήσει, από την μία πλευρά υπάρχει αύξηση εταιρειών στην παροχή υπηρεσιών χρηματοπιστωτικού ενδιαφέροντος και από την άλλη οι πιέσεις των κυβερνήσεων αυξάνονται ώστε να περιορίσουν ή και να διασπάσουν τους μεγαλύτερους διαμεσολαβητές που σε περιόδους κρίσης θα χρειαστεί να στηρίξουν. Ο τραπεζικός τομέας στο μέλλον θα αποτελείται από πολλές εταιρείες η καθεμία από τις οποίες θα εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό. (Cecchetti Stephen G, 2016) Επιπλέον η εμφάνιση των ψηφιακών κρυπτονομισμάτων καθιστά εμφανές το γεγονός ότι σε λίγες δεκαετίες το τραπεζικό σύστημα όπως υφίσταται θα θεωρείται ξεπερασμένο εφόσον είναι υπεύθυνο για τις επαναλαμβανόμενες κρίσεις χρέους και εάν παραμείνουν τα εθνικά νομίσματα θα πρέπει να εκδίδονται από δημόσιους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. (Κυρίτης, 2018)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στο κεφάλαιο του ερευνητικού μέρους παρουσιάζονται ο σκοπός της παρούσας έρευνας, οι ερευνητικές υποθέσεις, το ερευνητικό εργαλείο, το δείγμα και η δειγματοληψία και η στατιστική ανάλυση και συλλογή των δεδομένων. Το ερευνητικό εργαλείο διεξαγωγής των αποτελεσμάτων που χρησιμοποιήθηκε είναι το ερωτηματολόγιο, στις επόμενες σελίδες παρουσιάζεται το δείγμα, ο τρόπος συλλογής των στοιχείων και η περιγραφική στατιστική της ανάλυσης του ερωτηματολογίου.

5.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός του ερευνητικού μέρους είναι η διεξαγωγή αποτελεσμάτων όσον αφορά τη γνώση του κόσμου για τα εναλλακτικά νομίσματα, τοπικά και ψηφιακά καθώς και τη χρήση των ηλεκτρονικών τρόπων χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος. Επιπλέον εξετάστηκε η άποψη των ερωτηθέντων αν θα δεχόντουσαν ένα παράλληλο νόμισμα του ευρώ εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών για εσωτερική μόνο χρήση, επίσης αν τα εναλλακτικά δίκτυα των τραπεζών είναι καλύτερα από τη χρήση νέων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων και τέλος την άποψή τους για επικράτηση ενός ψηφιακού νομίσματος παγκοσμίως σε αντίθεση με τα πολλά εθνικά νομίσματα που χρησιμοποιούνται στη σημερινή εποχή.

5.2 Δείγμα και δειγματοληψία

Η δειγματοληπτική έρευνα πραγματοποιήθηκε από τις 10 Φεβρουαρίου 2019 έως 30 Μαρτίου 2019 και συγκεντρώθηκαν 115 ερωτηματολόγια από άτομα όλων των ηλικιών σε δημόσιους φορείς, ιδιωτικές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε με email σε δημόσιες υπηρεσίες του νομού Ιωαννίνων και σε επιχειρήσεις στο νομό Αττικής καθώς και σε ελεύθερους επαγγελματίες πολλών ειδικοτήτων.

5.3 Δομή του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ένα εισαγωγικό σημείωμα όπου αναφέρεται ο σκοπός της έρευνας καθώς και η διαβεβαίωση προς τον ερωτώμενο ότι θα τηρηθεί ανωνυμία και εχεμύθεια και τα στοιχεία και οι απαντήσεις δεν θα χρησιμοποιηθούν πέραν της έρευνας. Έπειτα έχουμε το κυρίως τμήμα του ερωτηματολογίου που αποτελείται από εισαγωγικές ερωτήσεις και μια σειρά ερωτήσεων που αποτελούν τον πυρήνα του ερωτηματολογίου και έχουν άμεση σχέση με το υπό διερεύνηση θέμα. Στο τελευταίο τμήμα του ερωτηματολογίου υπάρχουν ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία του ερωτώμενου: φύλο, ηλικία, εκπαίδευση, επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση.

Πριν δοθεί το ερωτηματολόγιο προς την τελική συμπλήρωση έχει διεξαχθεί προέλεγχος του ερωτηματολογίου με πιλοτική έρευνα όπου συμπληρώθηκαν 10 ερωτηματολόγια ώστε να αναδειχθούν πιθανές δυσκολίες. Η μορφή του ερωτηματολογίου αποτελείται από ερωτήσεις κλειστού τύπου, ειδικότερα έχει γίνει χρήση της διχοτομικής κλίμακας πρόκειται για ερωτήσεις που επιδέχονται ως απάντηση μία από δύο δυνατές τιμές και χρησιμοποιούνται για να μετρήσουν υφιστάμενες συμπεριφορές, της κλίμακας πολλαπλής επιλογής όπου ο ερωτώμενος επιλέγει από μία σειρά προτεινόμενων απαντήσεων, της κλίμακας αξιολόγησης όπου βαθμολογεί με σειρά σπουδαιότητας από το 1 έως το 5 για παράδειγμα, της κλίμακας Likert όπου έχει συνήθως πέντε τιμές απαντήσεων «διαφωνώ απόλυτα», «διαφωνώ», «ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ», «συμφωνώ», «συμφωνώ απόλυτα» παρουσιάζει το θετικό χαρακτηριστικό ότι ο ερωτώμενος μπορεί να τοποθετηθεί σε ουδέτερο σημείο (μεσαίο) ή να επιλέξει την μία ή την άλλη κατεύθυνση της κλίμακας. (Κώστας, 2015)

5.4 Ερευνητικές υποθέσεις

Βασικός σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση αν το κοινό γνωρίζει για εναλλακτικούς τρόπους πληρωμής καθώς και με τη γνωριμία εναλλακτικών τρόπων πληρωμής που μπορεί να μην τους ήταν γνωστοί. Η παρούσα εργασία βασίζεται σε ερευνητικές υποθέσεις:

1. Αν η χρήση των εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική κατάσταση τους θετικά με τον τρόπο διεκπεραίωσης των συναλλαγών.

2. Αν η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική τους κατάσταση θετικά με το αν οι συμμετέχοντες θεωρούν πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό.
3. Αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική τους κατάσταση θετικά με την οικογενειακή τους κατάσταση.
4. Αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική τους κατάσταση θετικά με το φύλο.
5. Η συχνότητα χρήσης εναλλακτικού δικτύου εξυπηρέτησης με τον τρόπο με τον οποίο διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές τους.
6. Αν οι συμμετέχοντες θεωρούν πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό θετικά με το φύλο.
7. Αν η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων θετικά με το μορφωτικό επίπεδο.
8. Αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα θετικά με το μορφωτικό επίπεδο.
9. Αν γνωρίζουν τι είναι το bitcoin με την ηλικία.

10. Αν θα εμπιστευόταν να κάνουν μία συναλλαγή με τη χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος με την ηλικία.
11. Αν πιστεύουν πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα θετικά με την ηλικία.
12. Αν χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης θετικά με την ηλικία.
13. Αν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'έκταση στα capital control θετικά με την ηλικία.
14. Αν γνωρίζουν τι είναι το Bitcoin θετικά με το μορφωτικό επίπεδο.
15. Αν θα εμπιστευόταν να κάνουν μια συναλλαγή με τη χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος θετικά με το μορφωτικό επίπεδο.

5.5 Περιορισμοί

Το μικρό χρονικό διάστημα για την συλλογή των ερωτηματολογίων καθιστά το μέγεθος του δείγματος μη αντιπροσωπευτικό λόγω του μικρού δείγματος που συγκεντρώθηκε. Επίσης υπάρχουν διαφορές στην κοινωνική δομή κάθε πόλης, στην Αθήνα το αίσθημα της κοινωνικής οικονομίας είναι πιο έντονο από ότι σε μια επαρχιακή πόλη και σαφώς τα αποτελέσματα παρουσιάζουν ποικιλότητα. Επιπλέον στη διάρκεια της αναζήτησης βιβλιογραφίας δεν ήταν εφικτή η εύρεση παρόμοιας έρευνας, αυτό που διαπιστώθηκε ήταν ότι υπάρχουν έρευνες για μεμονωμένα εναλλακτικά δίκτυα ή για το ψηφιακό νόμισμα.

5.6 Στατιστική ανάλυση των ερωτηματολογίων και συλλογή δεδομένων

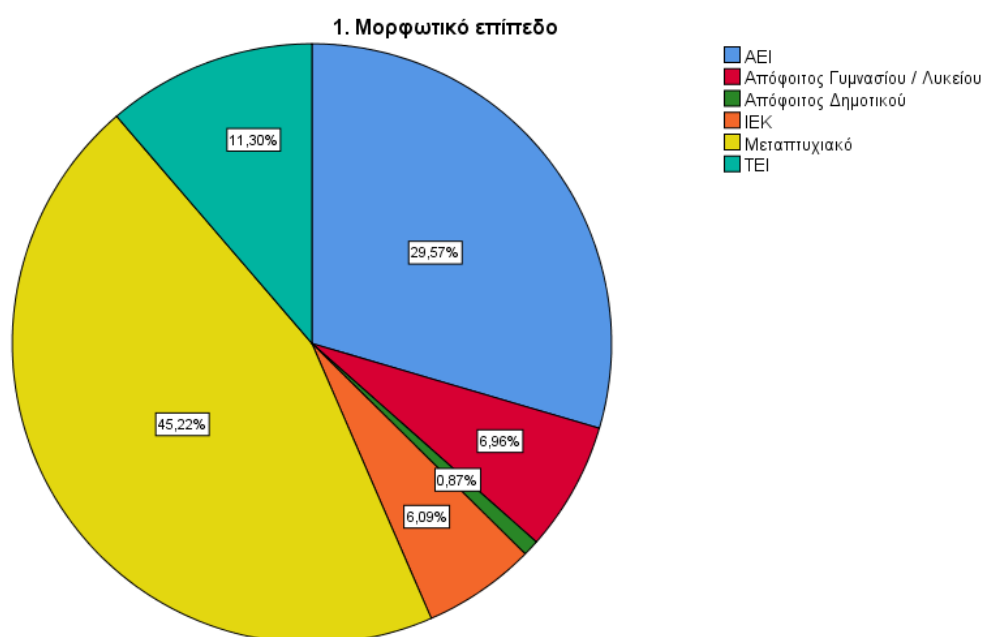
Η ανάλυση του ερωτηματολογίου έγινε με τη χρήση του προγράμματος SPSS. Η συλλογή των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου ήταν σχετικά εύκολη καθώς χρησιμοποιήθηκε το Google Forms ένα εύχρηστο πρόγραμμα για τη δημιουργία και τη συλλογή των απαντήσεων του ερωτηματολογίου καθώς και την απλή περιγραφική στατιστική.

5.7 Αποτελέσματα έρευνας

5.7.1 Περιγραφική στατιστική

5.7.1.1 Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων

Το 45,2% (52 ερωτηθέντες) των συμμετεχόντων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού, το 29,6% (34 ερωτηθέντες) απόφοιτοι ΑΕΙ, το 11,3% (13 ερωτηθέντες) απόφοιτοι ΤΕΙ, το 7% (8 ερωτηθέντες) απόφοιτοι Γυμνασίου/ Λυκείου, το 6,1% (7 ερωτηθέντες) απόφοιτοι ΙΕΚ και το 0,9% (1 ερωτηθέν) απόφοιτοι Δημοτικού.

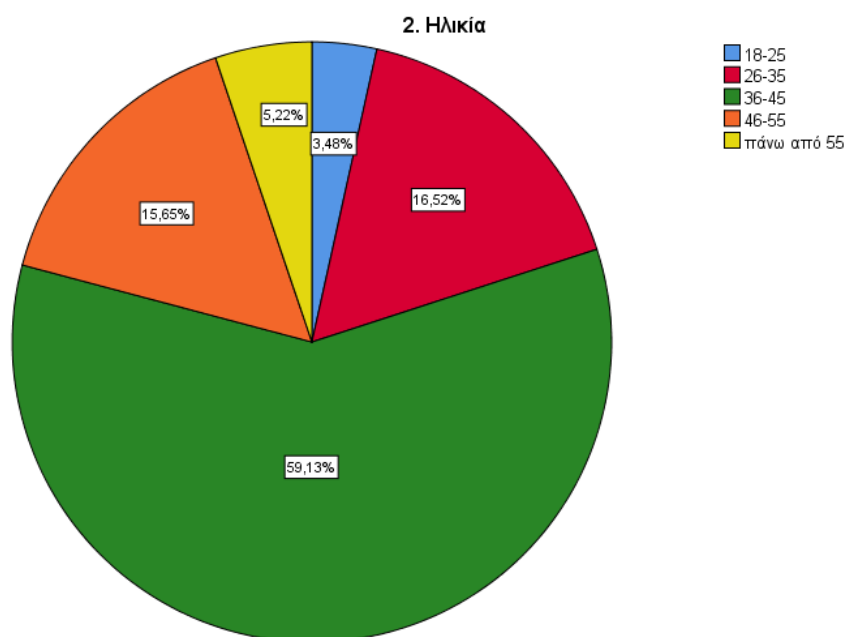
Διάγραμμα 5.1 Μορφωτικό επίπεδο

1. Μορφωτικό επίπεδο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΕΙ	34	29,6	29,6	29,6
	Απόφοιτος Γυμνασίου / Λυκείου	8	7,0	7,0	36,5
	Απόφοιτος Δημοτικού	1	,9	,9	37,4

	ΙΕΚ	7	6,1	6,1	43,5
	Μεταπτυχιακό	52	45,2	45,2	88,7
	ΤΕΙ	13	11,3	11,3	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.1 Μορφωτικό επίπεδο

Η ανάλυση των ηλικιών των συμμετεχόντων αποτελείται από το 59,1% (68 συμμετέχοντες) είναι 36-45 ετών, το 16,5% (19 συμμετέχοντες) είναι 26-35 ετών, το 15,7% (18 συμμετέχοντες) είναι 46-55 ετών, το 5,2% (6 συμμετέχοντες) είναι άνω των 55 ετών και το 3,5% (4 συμμετέχοντες) είναι ηλικίας 18-25 ετών.

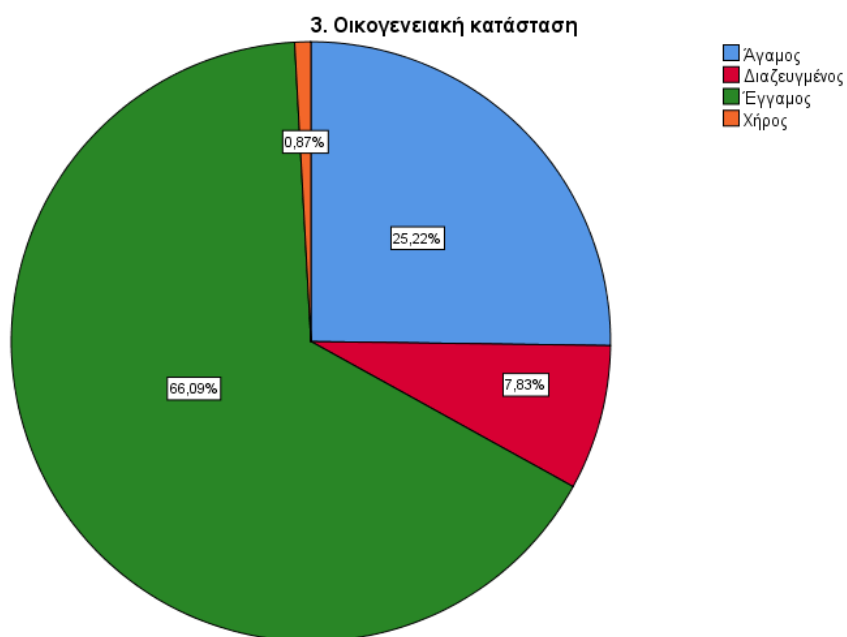
Διάγραμμα 5.2 Ηλικία

2. Ηλικία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-25	4	3,5	3,5	3,5

	26-35	19	16,5	16,5	20,0
	36-45	68	59,1	59,1	79,1
	46-55	18	15,7	15,7	94,8
	πάνω από 55	6	5,2	5,2	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.2 Ηλικία

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων, το 66,1% (76 ερωτηθέντες) ήταν έγγαμοι, το 25,2% (29 ερωτηθέντες) άγαμοι, το 7,8% (9 ερωτηθέντες) διαζευγμένοι και το 0,9% (1 ερωτηθέν) χήροι.

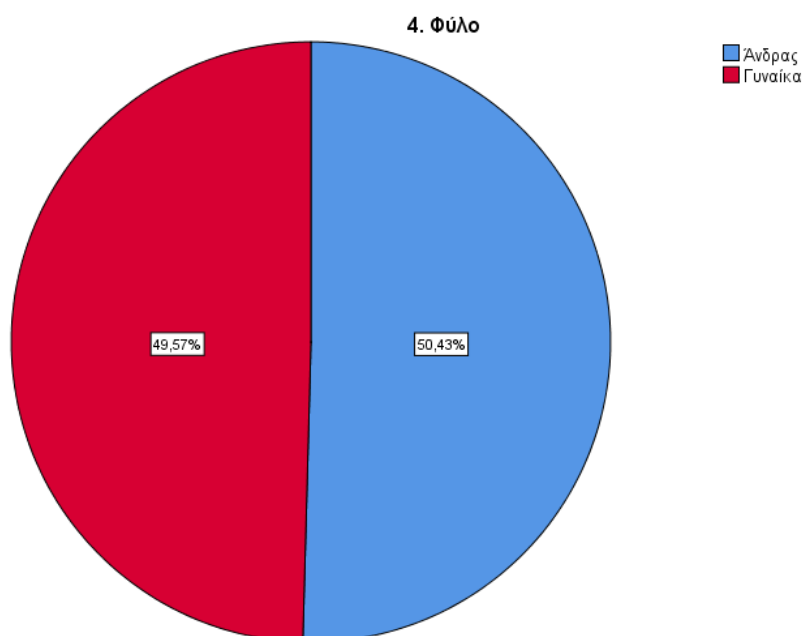
Διάγραμμα 5.3 Οικογενειακή κατάσταση

3. Οικογενειακή κατάσταση					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άγαμος	29	25,2	25,2	25,2

	Διαζευγμένος	9	7,8	7,8	33,0
	Έγγαμος	76	66,1	66,1	99,1
	Χήρος	1	,9	,9	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.3 Οικογενειακή κατάσταση

Στη συνέχεια παρατηρείται πως από τους 115 συμμετέχοντες στην διεξαγωγή της έρευνας το 50,4% (58) των συμμετεχόντων ήταν άνδρες και το 49,6% (57) γυναίκες.

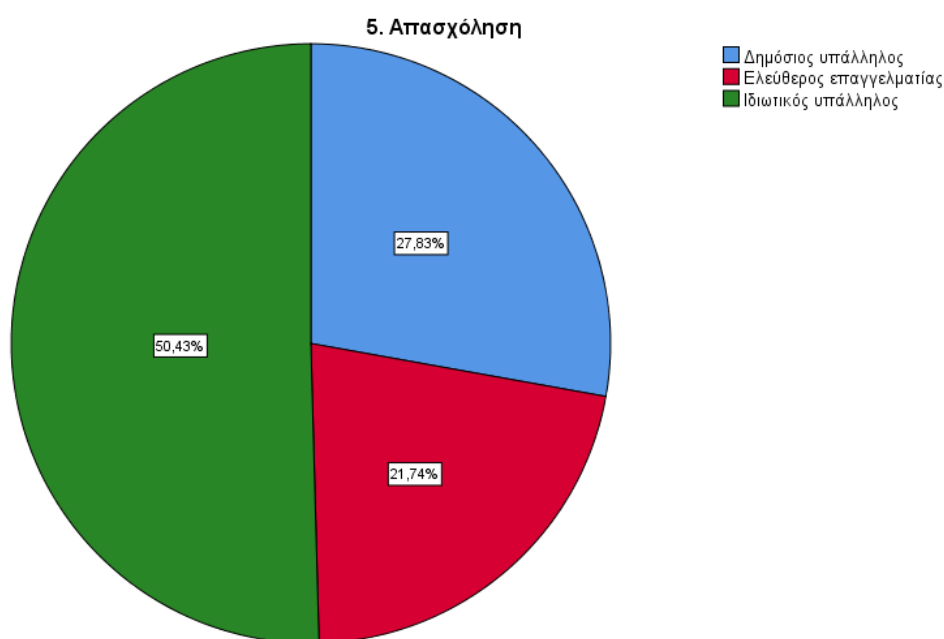
Διάγραμμα 5.4 Φύλο

4. Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	58	50,4	50,4	50,4
	Γυναίκα	57	49,6	49,6	100,0

	Total	115	100,0	100,0	
--	-------	-----	-------	-------	--

Πίνακας 5.4 Φύλο

Τέλος, όσον αφορά την επαγγελματική ιδιότητα των συμμετεχόντων το 50,4% (58 ερωτηθέντες) είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 27,8% (32 ερωτηθέντες) δημόσιοι υπάλληλοι και το 21,7% (25 ερωτηθέντες) ελεύθεροι επαγγελματίες.

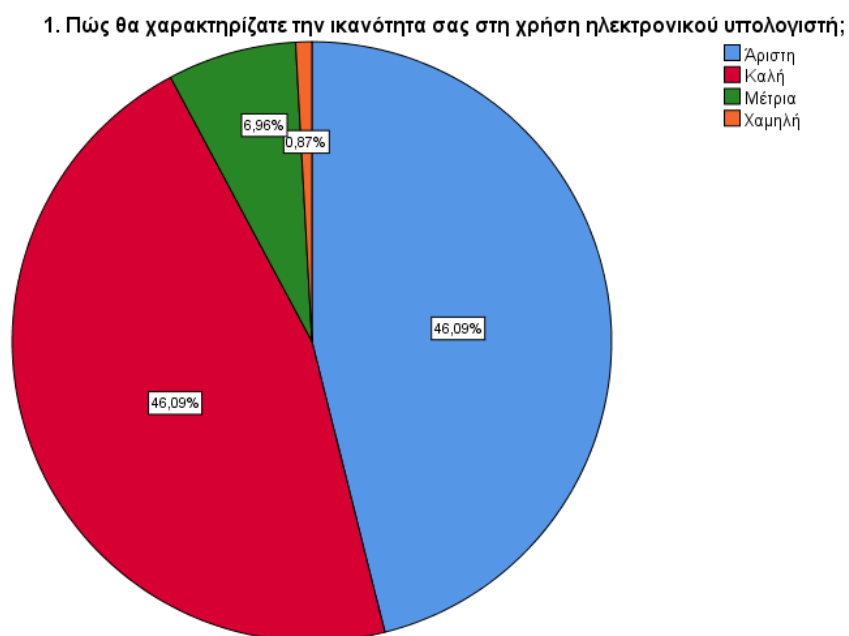
Διάγραμμα 5.5 Απασχόληση

5. Απασχόληση					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δημόσιος υπάλληλος	32	27,8	27,8	27,8
	Ελεύθερος επαγγελματίας	25	21,7	21,7	49,6
	Ιδιωτικός υπάλληλος	58	50,4	50,4	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.5 Απασχόληση

5.7.1.2 Ανάλυση ερωτήσεων

Το 46,1% (53 ερωτηθέντες) των συμμετεχόντων θα χαρακτήριζαν την ικανότητά τους στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή άριστη, ένα ίδιο ποσοστό καλή, το 7% (8 ερωτηθέντες) μέτρια και το 0,9% (1 ερωτηθέν) χαμηλή.

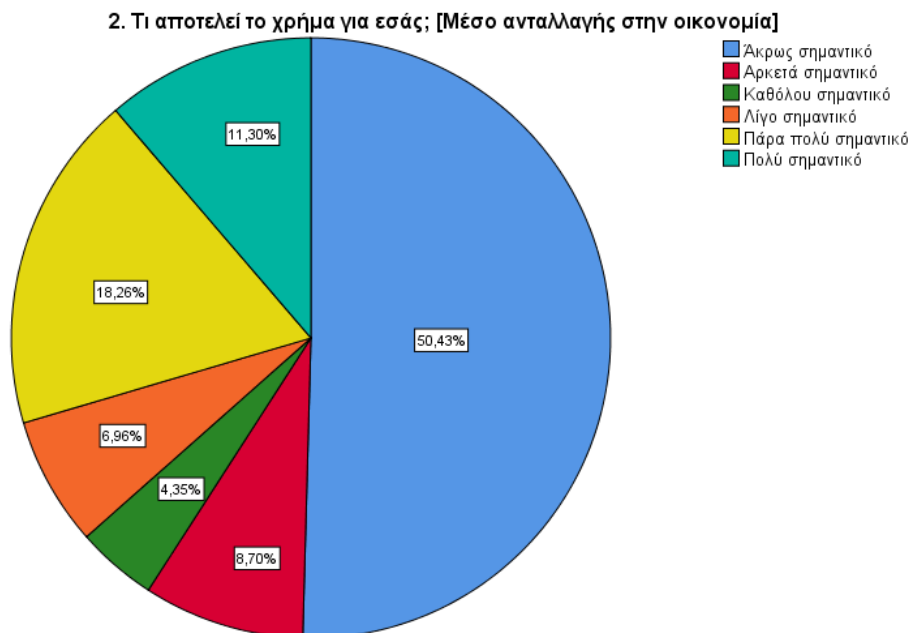

Διάγραμμα 5.6 Πώς θα χαρακτηρίζατε την ικανότητά σας στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή;

1. Πώς θα χαρακτηρίζατε την ικανότητά σας στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άριστη	53	46,1	46,1	46,1
	Καλή	53	46,1	46,1	92,2
	Μέτρια	8	7,0	7,0	99,1
	Χαμηλή	1	,9	,9	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.6 Πώς θα χαρακτηρίζατε την ικανότητά σας στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή;

Το χρήμα ως μέσο ανταλλαγής στην οικονομία θεωρείται από το 50,4% (58 ερωτηθέντες) άκρως σημαντικό, το 18,3% (21 ερωτηθέντες) πάρα πολύ σημαντικό, το 11,3% (13 ερωτηθέντες) πολύ σημαντικό, το 8,7% (10 ερωτηθέντες) αρκετά σημαντικό, το 7% (8 ερωτηθέντες) λίγο σημαντικό και το 4,3% (5 ερωτηθέντες) καθόλου σημαντικό.

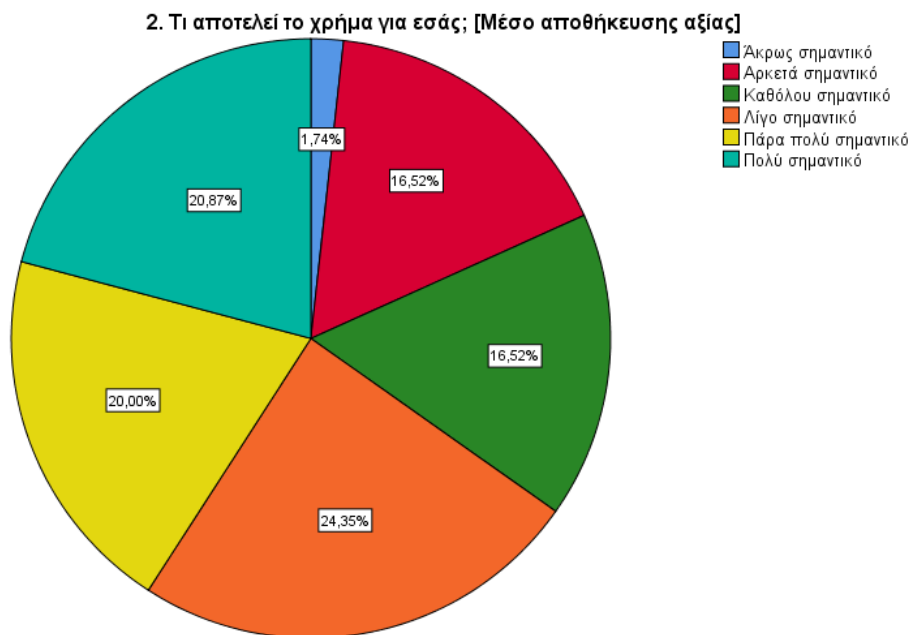

Διάγραμμα 5.7 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο ανταλλαγής στην οικονομία)

2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Μέσο ανταλλαγής στην οικονομία]					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άκρως σημαντικό	58	50,4	50,4	50,4
	Αρκετά σημαντικό	10	8,7	8,7	59,1
	Καθόλου σημαντικό	5	4,3	4,3	63,5
	Λίγο σημαντικό	8	7,0	7,0	70,4
	Πάρα πολύ σημαντικό	21	18,3	18,3	88,7
	Πολύ σημαντικό	13	11,3	11,3	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.7 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο ανταλλαγής στην οικονομία)

Το χρήμα ως μέσο αποθήκευσης αξίας θεωρείται από το 1,7% (2 ερωτηθέντες) άκρως σημαντικό, το 20% (23 ερωτηθέντες) πάρα πολύ σημαντικό, το 20,9% (24 ερωτηθέντες) πολύ σημαντικό, το 16,5% (19 ερωτηθέντες) αρκετά σημαντικό, το 24,3% (28 ερωτηθέντες) λίγο σημαντικό και το 16,5% (19 ερωτηθέντες) καθόλου σημαντικό.

Διάγραμμα 5.8 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο αποθήκευσης αξίας)

2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Μέσο αποθήκευσης αξίας]					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άκρως σημαντικό	2	1,7	1,7	1,7
	Αρκετά σημαντικό	19	16,5	16,5	18,3
	Καθόλου σημαντικό	19	16,5	16,5	34,8
	Λίγο σημαντικό	28	24,3	24,3	59,1
	Πάρα πολύ σημαντικό	23	20,0	20,0	79,1
	Πολύ σημαντικό	24	20,9	20,9	100,0

Total	115	100,0	100,0	
-------	-----	-------	-------	--

Πίνακας 5.8 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο αποθήκευσης αξίας)

Το χρήμα ως μέτρο της ανθρώπινης εργασίας θεωρείται από το 12,2% (14 ερωτηθέντες) άκρως σημαντικό, το 16,5% (19 ερωτηθέντες) πάρα πολύ σημαντικό, το 25,2% (29 ερωτηθέντες) πολύ σημαντικό, το 26,1% (30 ερωτηθέντες) αρκετά σημαντικό, το 14,8% (17 ερωτηθέντες) λίγο σημαντικό και το 5,2% (6 ερωτηθέντες) καθόλου σημαντικό.

Διάγραμμα 5.9 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέτρο της ανθρώπινης εργασίας)

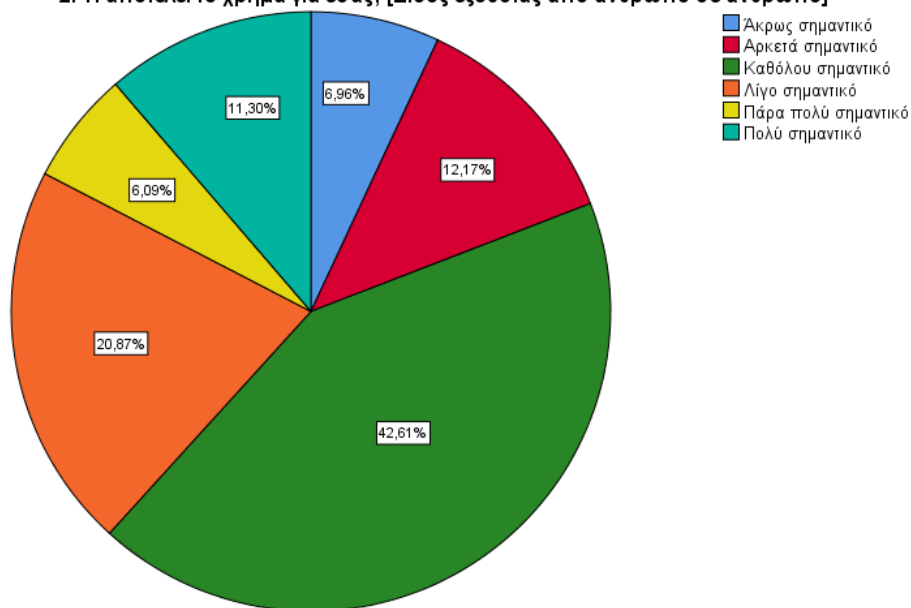
2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Μέτρο της ανθρώπινης εργασίας]					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άκρως σημαντικό	14	12,2	12,2	12,2
	Αρκετά σημαντικό	30	26,1	26,1	38,3
	Καθόλου σημαντικό	6	5,2	5,2	43,5
	Λίγο σημαντικό	17	14,8	14,8	58,3

	Πάρα πολύ σημαντικό	19	16,5	16,5	74,8
	Πολύ σημαντικό	29	25,2	25,2	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.9 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέτρο της ανθρώπινης εργασίας)

Το χρήμα ως Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο θεωρείται από το 7% (8 ερωτηθέντες) άκρως σημαντικό, το 6,1% (7 ερωτηθέντες) πάρα πολύ σημαντικό, το 11,3% (13 ερωτηθέντες) πολύ σημαντικό, το 12,2% (14 ερωτηθέντες) αρκετά σημαντικό, το 20,9% (24 ερωτηθέντες) λίγο σημαντικό και το 42,6% (49 ερωτηθέντες) καθόλου σημαντικό.

2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο]

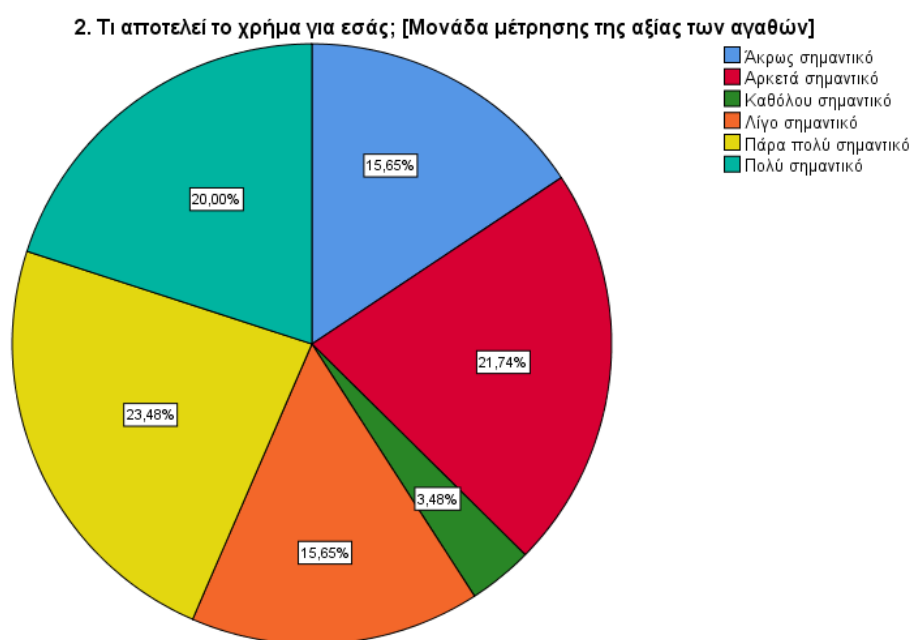
Διάγραμμα 5.10 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο)

2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο]					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άκρως σημαντικό	8	7,0	7,0	7,0

Αρκετά σημαντικό	14	12,2	12,2	19,1
Καθόλου σημαντικό	49	42,6	42,6	61,7
Λίγο σημαντικό	24	20,9	20,9	82,6
Πάρα πολύ σημαντικό	7	6,1	6,1	88,7
Πολύ σημαντικό	13	11,3	11,3	100,0
Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.10 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο)

Το χρήμα ως μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών θεωρείται από το 15,7% (18 ερωτηθέντες) άκρως σημαντική, το 23,5% (27 ερωτηθέντες) πάρα πολύ σημαντική, το 20% (23 ερωτηθέντες) πολύ σημαντική, το 21,7% (25 ερωτηθέντες) αρκετά σημαντική, το 15,7% (18 ερωτηθέντες) λίγο σημαντική και το 3,5% (4 ερωτηθέντες) καθόλου σημαντική.

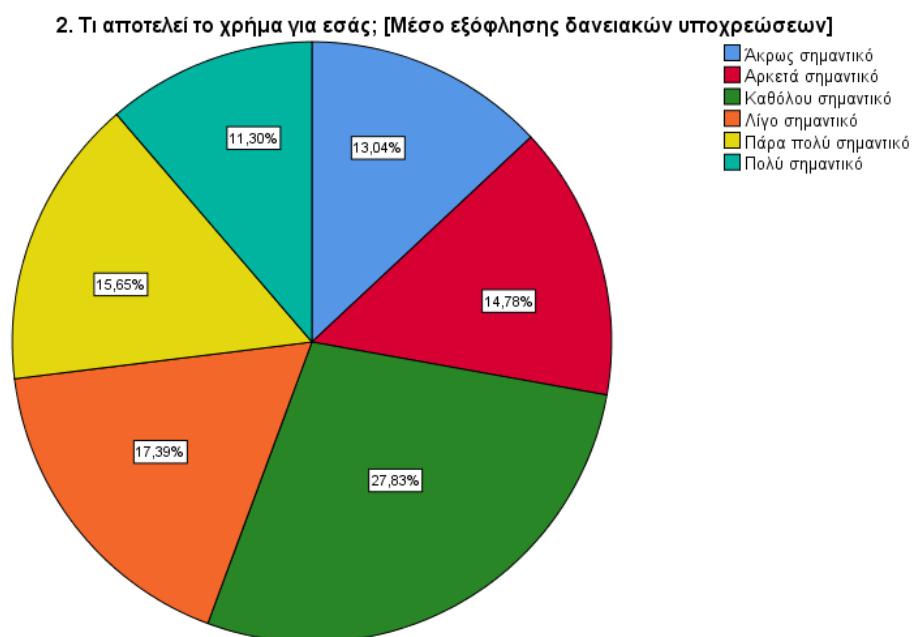
Διάγραμμα 5.11 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών)

2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άκρως σημαντικό	18	15,7	15,7	15,7
	Αρκετά σημαντικό	25	21,7	21,7	37,4
	Καθόλου σημαντικό	4	3,5	3,5	40,9
	Λίγο σημαντικό	18	15,7	15,7	56,5
	Πάρα πολύ σημαντικό	27	23,5	23,5	80,0
	Πολύ σημαντικό	23	20,0	20,0	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.11 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών)

Το χρήμα ως μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων θεωρείται από το 13% (15 ερωτηθέντες) άκρως σημαντικό, το 15,7% (18 ερωτηθέντες) πάρα πολύ σημαντικό, το 11,3% (13 ερωτηθέντες) πολύ σημαντικό, το 14,8% (17 ερωτηθέντες) αρκετά σημαντικό, το 17,4% (20 ερωτηθέντες) λίγο σημαντικό και το 27,8% (32 ερωτηθέντες) καθόλου σημαντικό.

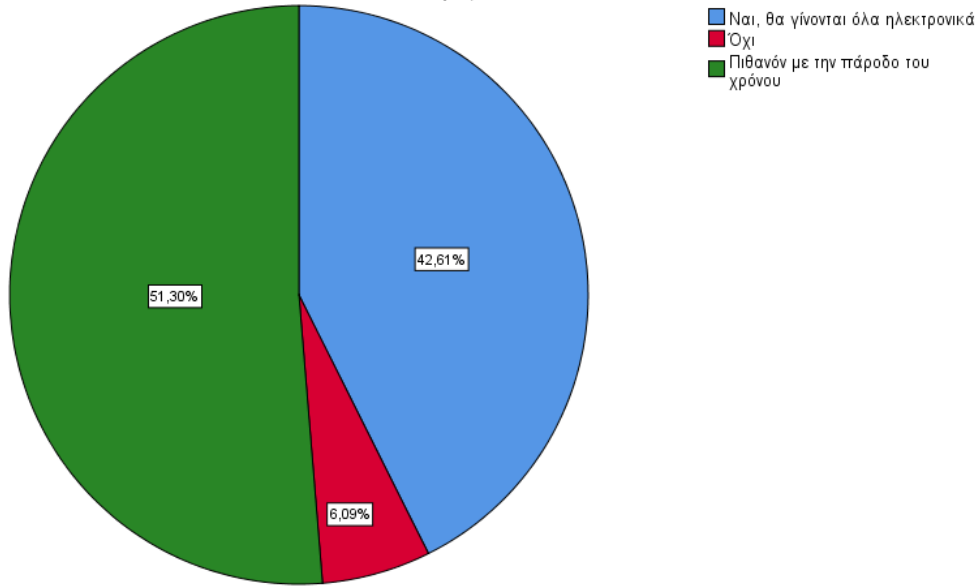
Διάγραμμα 5.12 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων)

2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; [Μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων]					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άκρως σημαντικό	15	13,0	13,0	13,0
	Αρκετά σημαντικό	17	14,8	14,8	27,8
	Καθόλου σημαντικό	32	27,8	27,8	55,7
	Λίγο σημαντικό	20	17,4	17,4	73,0
	Πάρα πολύ σημαντικό	18	15,7	15,7	88,7
	Πολύ σημαντικό	13	11,3	11,3	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.12 Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς; (Μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων)

Σχετικά με το αν πιστεύουν ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει, το 51,3% (59 ερωτηθέντες) είπαν ότι είναι πιθανό με την πάροδο του χρόνου, το 42,6% (49 ερωτηθέντες) πως ναι, θα γίνονται όλα ηλεκτρονικά και το 6,1% (7 ερωτηθέντες) απάντησαν αρνητικά.

3. Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;

Διάγραμμα 5.13 Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;

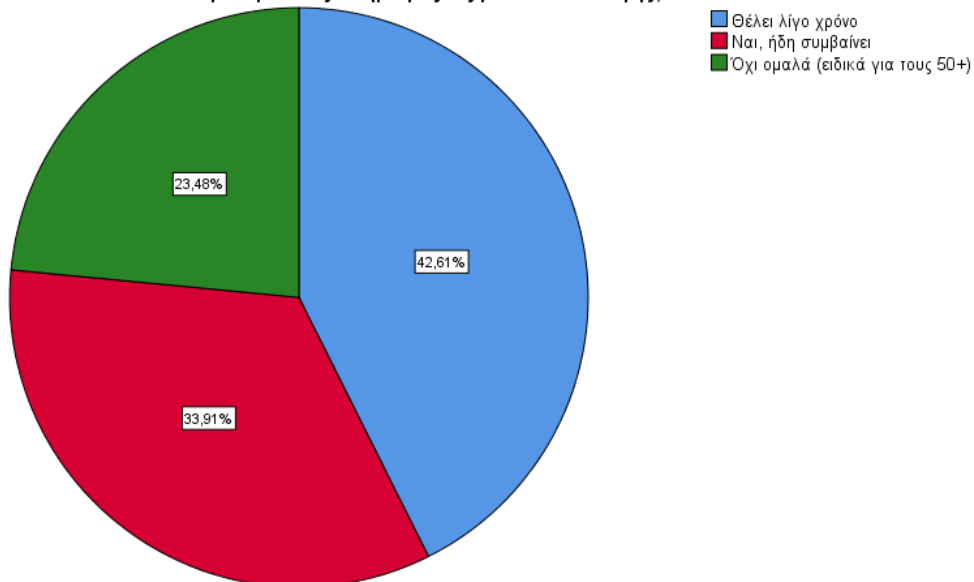
3. Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι, θα γίνονται όλα ηλεκτρονικά	49	42,6	42,6	42,6
	Όχι	7	6,1	6,1	48,7
	Πιθανόν με την πάροδο του χρόνου	59	51,3	51,3	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.13 Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;

Η μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής θεωρείται από το 42,6% (49 ερωτηθέντες) ότι οι Έλληνες θέλουν λίγο χρόνο στο να δεχτούν θετικά την μετάβαση, το 33,9% (39 ερωτηθέντες) είπαν πως ήδη

συμβαίνει και το 23,5% (27 ερωτηθέντες) είπαν πως δε γίνεται ομαλά (ειδικά για τους 50+).

4. Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;

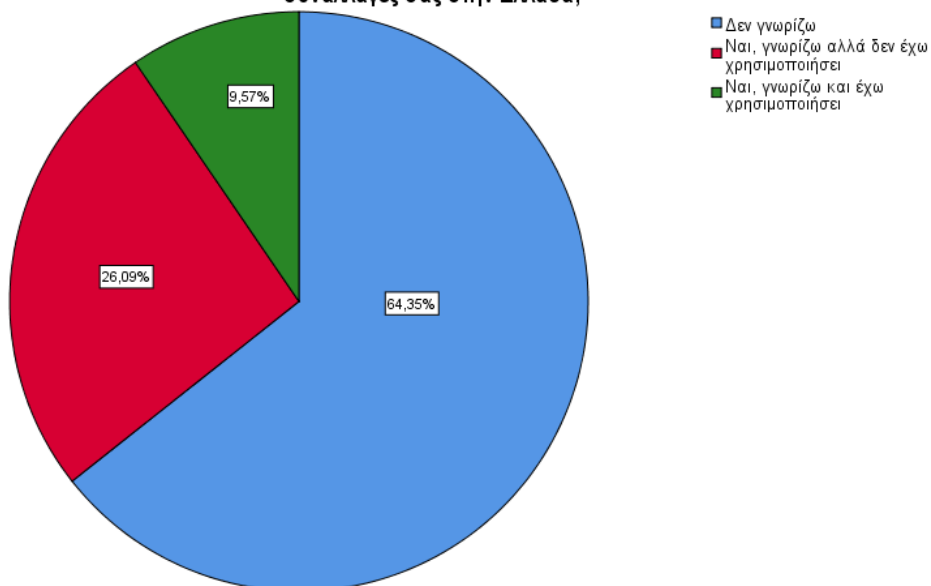
Διάγραμμα 5.14 Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;

4. Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Θέλει λίγο χρόνο	49	42,6	42,6	42,6
	Ναι, ήδη συμβαίνει	39	33,9	33,9	76,5
	Όχι ομαλά (ειδικά για τους 50+)	27	23,5	23,5	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.14 Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;

Το 64,3% (74 ερωτηθέντες) δε γνωρίζουν κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιούν το ευρώ για τις συναλλαγές τους στην Ελλάδα, το 26,1% (30 ερωτηθέντες) γνωρίζουν αλλά δεν έχουν χρησιμοποιήσει και το 9,6% (11 ερωτηθέντες) γνωρίζουν και έχουν χρησιμοποιήσει.

5. Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;

Διάγραμμα 5.15 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;

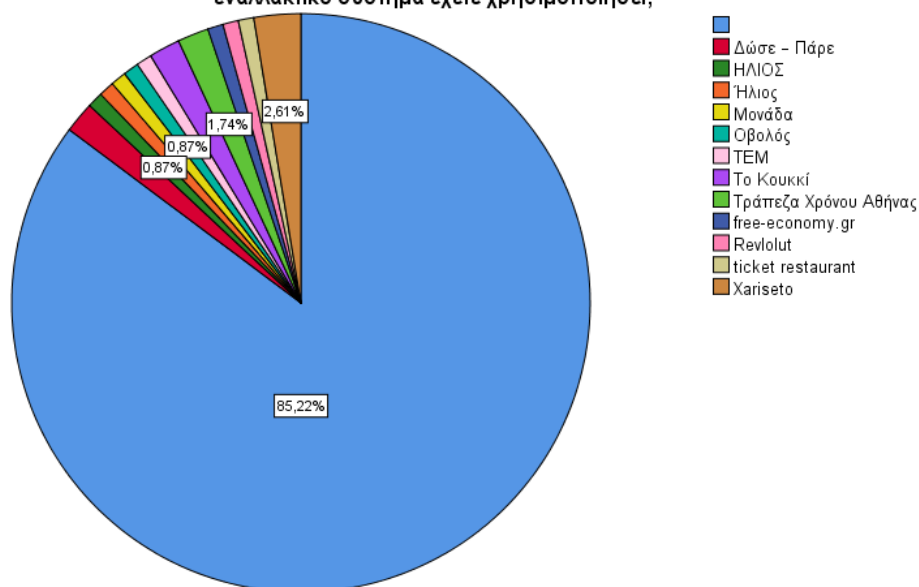
5. Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν γνωρίζω	74	64,3	64,3	64,3
	Ναι, γνωρίζω αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει	30	26,1	26,1	90,4
	Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει	11	9,6	9,6	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.15 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;

Οι ερωτηθέντες της ερώτησης 5 οι οποίοι απάντησαν ότι Ναι γνωρίζουν και έχουν χρησιμοποιήσει ένα εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής αποτελούν το 9,6% και έχουν χρησιμοποιήσει το Δώσε-Πάρε, Οβολός, TEM, Χαρισето, Μονάδα, Το Κουκκί, Ήλιος, free-economy.gr, Revlolut, ticket restaurant.

6. Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;

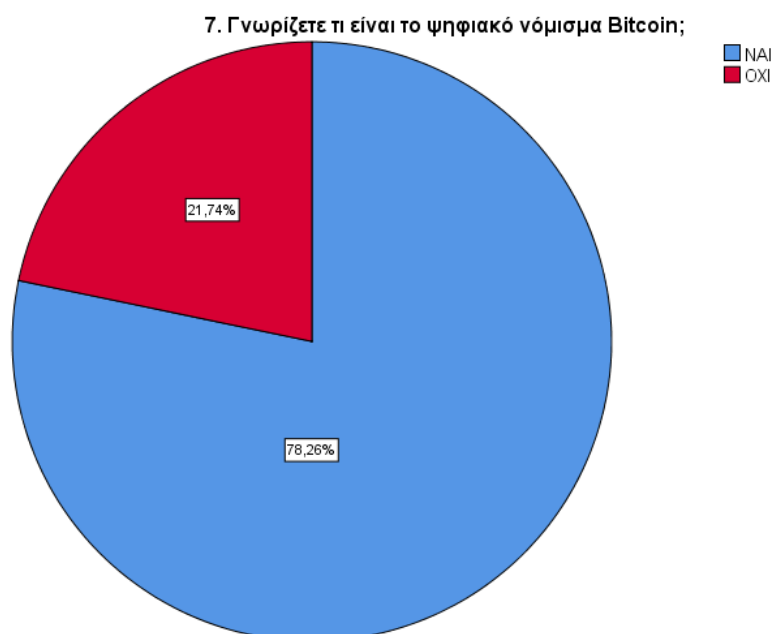
Διάγραμμα 5.16 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;

6. Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		98	85,2	85,2	85,2
	Δώσε – Πάρε	2	1,7	1,7	87,0
	ΗΛΙΟΣ	1	,9	,9	87,8
	Ήλιος	1	,9	,9	88,7

Μονάδα	1	,9	,9	89,6
Οβολός	1	,9	,9	90,4
TEM	1	,9	,9	91,3
Το Κουκί	2	1,7	1,7	93,0
Τράπεζα Χρόνου Αθήνας	2	1,7	1,7	94,8
free-economy.gr	1	,9	,9	95,7
Revlolut	1	,9	,9	96,5
ticket restaurant	1	,9	,9	97,4
Χariseto	3	2,6	2,6	100,0
Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.16 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;

Το 78,3% (90 ερωτηθέντες) γνωρίζουν τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin, και το υπόλοιπο 21,7% (25 ερωτηθέντες) απάντησαν αρνητικά.

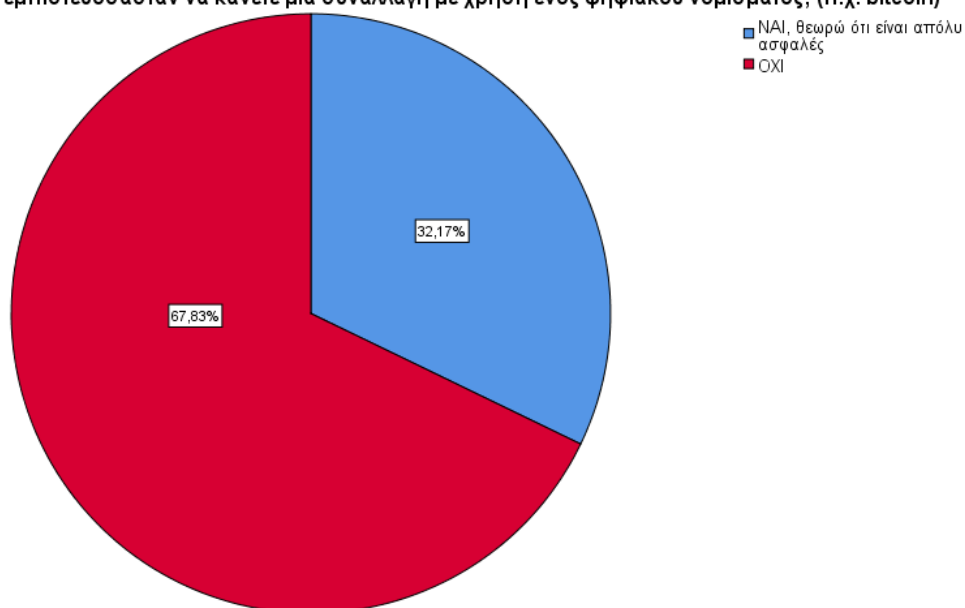
Διάγραμμα 5.17 Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;

7. Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	90	78,3	78,3	78,3
	OXI	25	21,7	21,7	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.17 Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;

Οι συμμετέχοντες στην ερώτηση αν θα εμπιστευόντουσαν να κάνουν μία συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin) απάντησε θετικά το 32,2% (37 ερωτηθέντες), το 67,8% (78 ερωτηθέντες) δεν εμπιστεύονται να κάνουν συναλλαγή.

8. Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin)

Διάγραμμα 5.18 Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin)

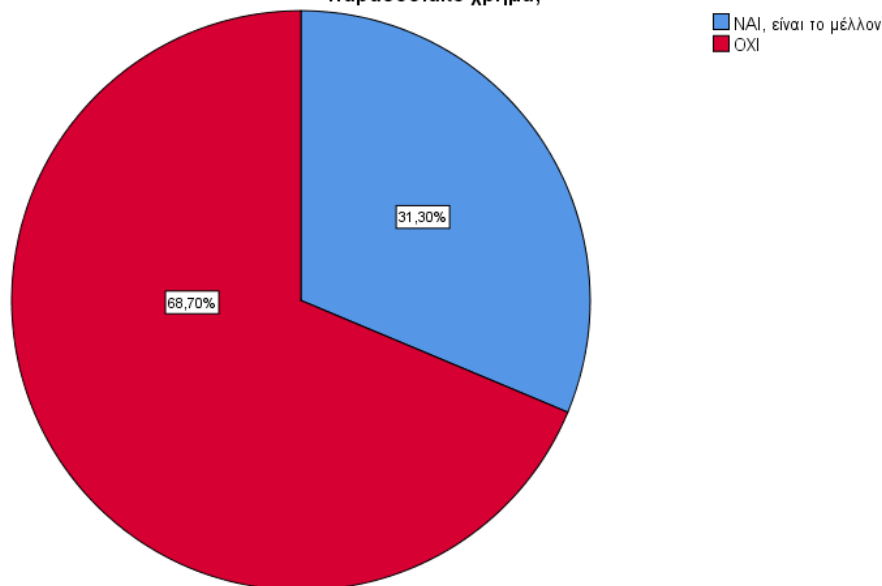
8. Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ, θεωρώ ότι είναι απόλυτα ασφαλές	37	32,2	32,2	32,2
	ΟΧΙ	78	67,8	67,8	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.18 Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin)

Το 31,3% (36 ερωτηθέντες) πιστεύουν ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα τους διευκόλυne στις καθημερινές τους συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα και το 68,7% (79 ερωτηθέντες) δεν πιστεύουν ότι θα τους διευκόλυne.

9. Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυne στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;

Διάγραμμα 5.19 Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυne στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;

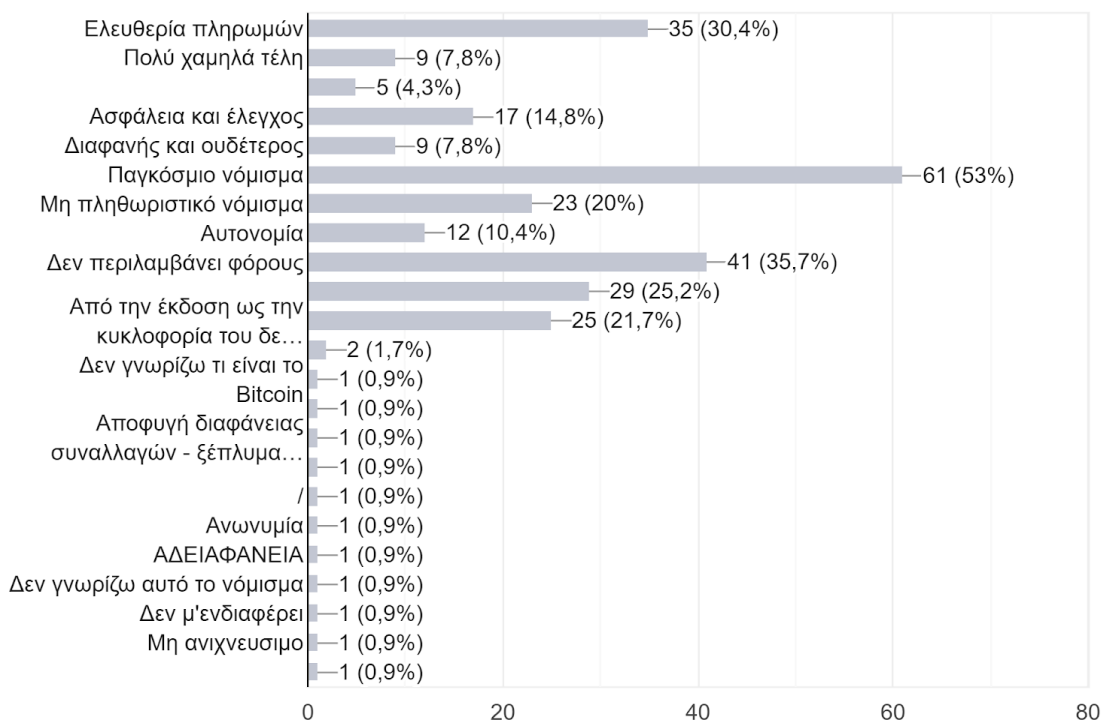
9. Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυνε στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ, είναι το μέλλον	36	31,3	31,3	31,3
	ΟΧΙ	79	68,7	68,7	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.19 Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυνε στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες οι βασικοί λόγοι χρήσης του Bitcoin είναι πως είναι παγκόσμιο νόμισμα (53%), δεν περιλαμβάνει φόρους (35,7%), δίνει ελευθερία πληρωμών (30,4%), Οι συναλλαγές και η μεταφορά των χρημάτων γίνονται πιο γρήγορα και ασφαλέστερα, χωρίς την μεσολάβηση των τραπεζών (25,2%), Από την έκδοση ως την κυκλοφορία του δεν μεσολαβεί ο αναγκαστικός δανεισμός (21,7%) και δεν είναι πληθωριστικό νόμισμα (20%).

10. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο βασικός λόγος που χρησιμοποιείται το Bitcoin; (περισσότερες από μια απαντήσεις)

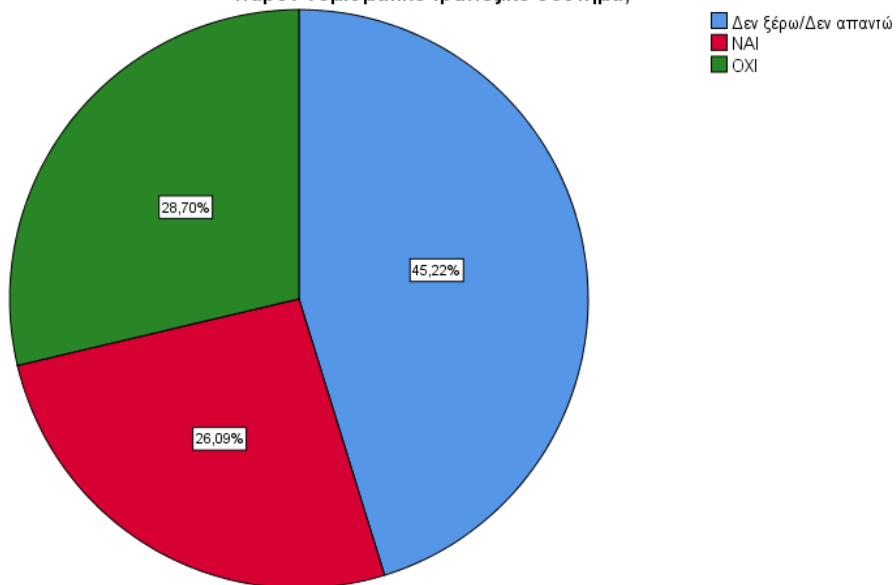
115 απαντήσεις

Διάγραμμα 5.20 Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο βασικός λόγος που χρησιμοποιείται το Bitcoin;

Το 26,1% (30 ερωτηθέντες) πιστεύουν πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα και οι λόγοι που το πιστεύουν αυτό είναι κατά 14,8% διότι το νόμισμα δεν ελέγχεται πραξικοπηματικά κεντρικά από ένα κεντρικό οργανισμό (την κεντρική τράπεζα) η οποία δεν έχει υποχρέωση να συμβουλευτεί τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια, κατά 8,7% διότι από την έκδοση του μέχρι την κυκλοφορία του δεν μεσολαβεί ο αναγκαστικός δανεισμός του όπως π.χ. ευρώ ή δολάριο και κατά 4,3% διότι καθένας μπορεί να εκδώσει ηλεκτρονικό κρυπτονόμισμα και η αποκεντρωμένη έκδοση του είναι περισσότερο δημοκρατική. Το 28,7% (33 ερωτηθέντες) απάντησαν αρνητικά και το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων 45,2% (52 ερωτηθέντες) δεν γνωρίζουν.

11. Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;

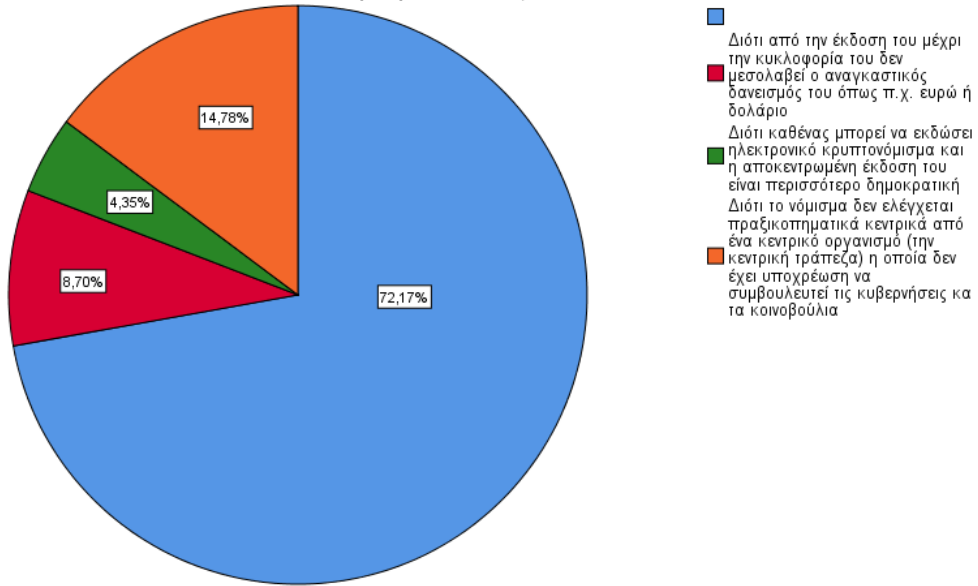

Διάγραμμα 5.21 Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;

11. Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	52	45,2	45,2	45,2
	NAI	30	26,1	26,1	71,3
	OXI	33	28,7	28,7	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.20 Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;

12. Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;

Διάγραμμα 5.22 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;

12. Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		83	72,2	72,2	72,2
	Διότι από την έκδοση του μέχρι την κυκλοφορία του δεν μεσολαβεί ο αναγκαστικός δανεισμός του όπως π.χ. ευρώ ή δολάριο	10	8,7	8,7	80,9
	Διότι καθένας μπορεί να εκδώσει ηλεκτρονικό κρυπτονόμισμα και η αποκεντρωμένη έκδοση του είναι περισσότερο δημοκρατική	5	4,3	4,3	85,2

Διότι το νόμισμα δεν ελέγχεται πραξικοπηματικά κεντρικά από ένα κεντρικό οργανισμό (την κεντρική τράπεζα) η οποία δεν έχει υποχρέωση να συμβουλευτεί τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια	17	14,8	14,8	100,0
Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.21 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;

Το 62,6% (72 ερωτηθέντες) δε γνωρίζουν κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα, το 31,3% (36 ερωτηθέντες) γνωρίζουν αλλά δεν έχουν χρησιμοποιήσει και το 6,1% (7 ερωτηθέντες) γνωρίζουν και έχουν χρησιμοποιήσει. Από αυτούς που έχουν χρησιμοποιήσει κάποιο, το 2,7% (3 ερωτηθέντες) έχουν χρησιμοποιήσει το ethereum και από 0,9% τα "εναλλακτικό" (free-economy.gr), ΗΛΙΟΣ, την μονάδα και ripple.

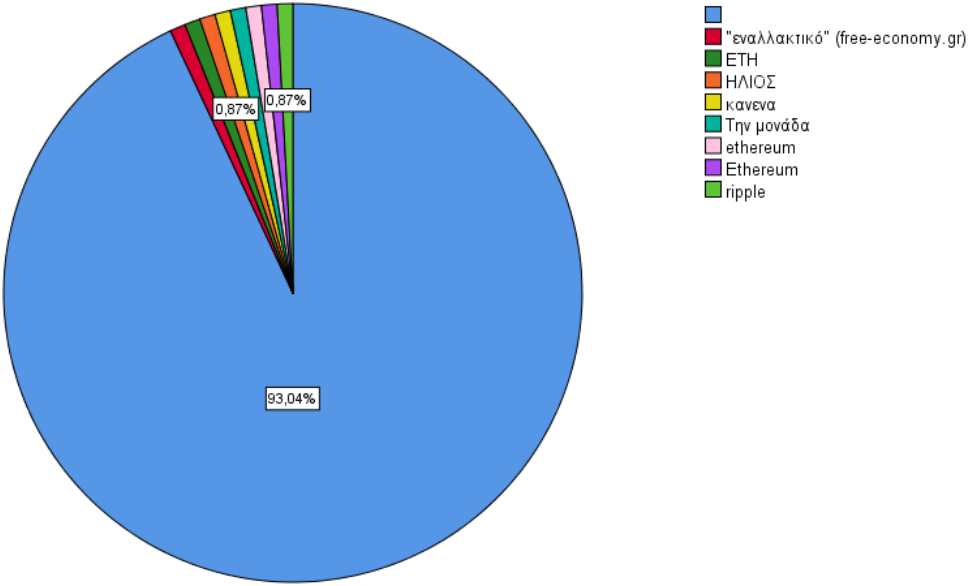
Διάγραμμα 5.23 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα;

13. Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν γνωρίζω	72	62,6	62,6	62,6
	Ναι, γνωρίζω αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει	36	31,3	31,3	93,9
	Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει	7	6,1	6,1	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.22 Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα;

14. Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;

Διάγραμμα 5.24 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;

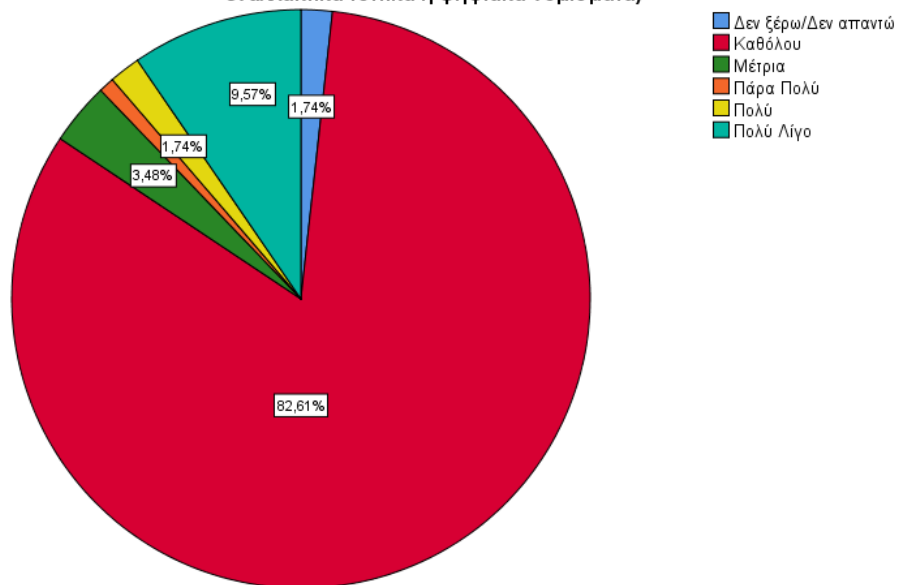
14. Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		107	93,0	93,0	93,0
	"εναλλακτικό" (free-economy.gr)	1	,9	,9	93,9
	ETH	1	,9	,9	94,8
	ΗΛΙΟΣ	1	,9	,9	95,7
	κανένα	1	,9	,9	96,5
	Την μονάδα	1	,9	,9	97,4
	ethereum	1	,9	,9	98,3
	Ethereum	1	,9	,9	99,1
	ripple	1	,9	,9	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.23 Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;

Το 82,6% (95 ερωτηθέντες) είπαν πως δεν κάνουν καθόλου διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσουν το ευρώ, το 9,6% (11 ερωτηθέντες) κάνουν πολύ λίγο, το 3,5% (4 ερωτηθέντες) μέτρια, το 1,7% (2 ερωτηθέντες) κάνουν πολύ διαδικτυακές συναλλαγές χωρίς τη χρήση του ευρώ και το 0,9% (1 ερωτηθέν) πάρα πολύ, ενώ το 1,7% (2 ερωτηθέν) δεν απάντησαν.

15. Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ; (η χρήση αφορά τα εναλλακτικά τοπικά ή ψηφιακά νομίσματα)

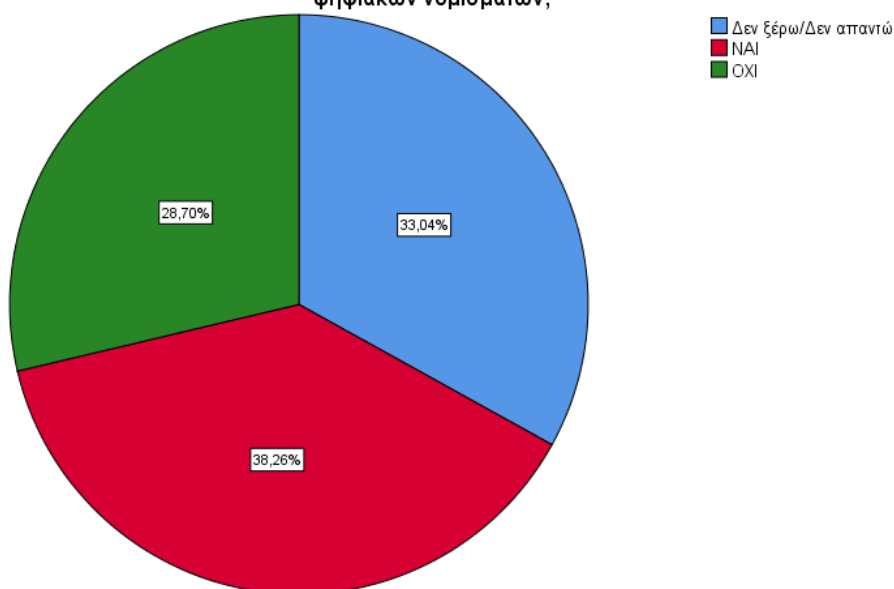
Διάγραμμα 5.25 Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ;

15. Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ; (η χρήση αφορά τα εναλλακτικά τοπικά ή ψηφιακά νομίσματα)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	2	1,7	1,7	1,7
	Καθόλου	95	82,6	82,6	84,3
	Μέτρια	4	3,5	3,5	87,8
	Πάρα Πολύ	1	,9	,9	88,7
	Πολύ	2	1,7	1,7	90,4
	Πολύ Λίγο	11	9,6	9,6	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.24 Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ;

Το 38,3% (44 ερωτηθέντες) των συμμετεχόντων θεωρούν ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων, το 28,7% (33 ερωτηθέντες) απάντησαν αρνητικά και το 33% (38 ερωτηθέντες) δεν γνωρίζουν.

16. Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

Διάγραμμα 5.26 Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

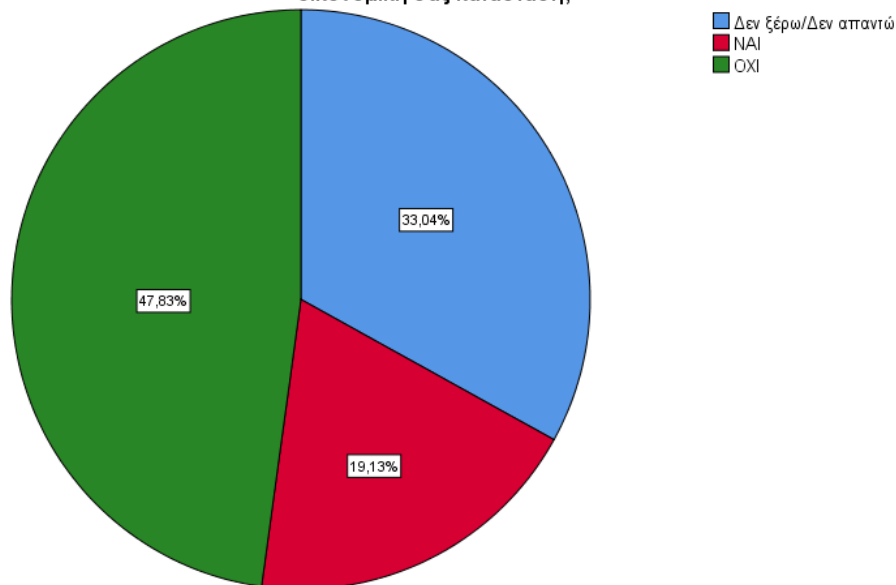
16. Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	38	33,0	33,0	33,0
	ΝΑΙ	44	38,3	38,3	71,3
	ΟΧΙ	33	28,7	28,7	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.25 Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

Το 19,1% (22 ερωτηθέντες) θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτιώνει την οικονομική τους κατάσταση. Από αυτούς το 3,5% (4 ερωτηθέντες) θεωρούν ότι αυτό συμβαίνει διότι τα τοπικά εναλλακτικά ψηφιακά νομίσματα μπορούν να έχουν νέους κανόνες έκδοσης και κυκλοφορίας που δεν βασίζονται στον χρυσό αλλά στην πλουτοπαραγωγική ικανότητα των ανθρώπων, το 2,6% (3 ερωτηθέντες) διότι τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα δεν δημιουργούν υπερχρεώσεις όπως τα τραπεζικά νομίσματα, το 1,7% (2 ερωτηθέντες) διότι τα τοπικά εναλλακτικά νομίσματα είναι αποκεντρωμένα και περισσότερο δημοκρατικά και διότι υπάρχουν οι πρώτες ύλες, η τεχνογνωσία παραγωγής, το ανθρώπινο δυναμικό και η ζήτηση, αλλά δεν υπάρχει αρκετό ευρώ σε κυκλοφορία και το εναλλακτικό νόμισμα καλύπτει αυτή την έλλειψη, από 0,9% (1 ερωτηθέν) διότι βοηθά να παραμένουν κεφάλαια στην τοπική αγορά και η χρήση τους ενισχύει την τοπική οικονομία και διότι μπορεί αρχικά να είχε οφέλη αλλά σε βάθος χρόνου θα γινόταν το ίδιο με το πραγματικό χρήμα, ενώ το 11,3% (13 ερωτηθέντες) θεωρούν ότι αυτό θα συνέβαινε για όλους τους προαναφερθέντες λόγους. Το 47,8% (55 ερωτηθέντες) θεωρούν ότι δεν θα βελτιώνει την οικονομική τους κατάσταση και το 33% δεν γνωρίζει.

17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτιώνει την οικονομική σας κατάσταση;

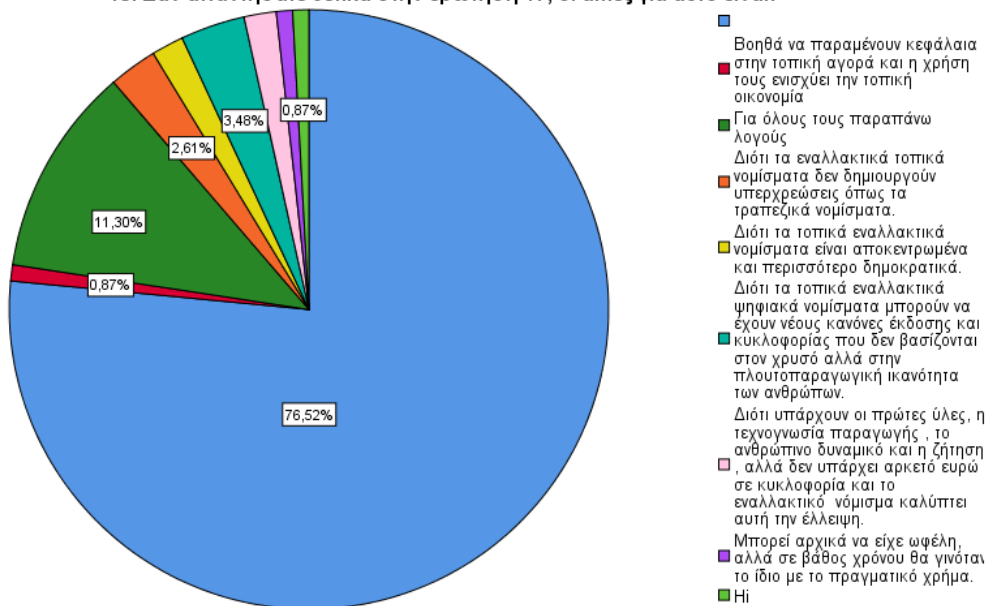
Διάγραμμα 5.27 Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτιώνει την οικονομική σας κατάσταση;

17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	38	33,0	33,0	33,0
	ΝΑΙ	22	19,1	19,1	52,2
	ΟΧΙ	55	47,8	47,8	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.26 Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση;

18. Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό είναι:

Διάγραμμα 5.28 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό.

18. Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό είναι:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid		88	76,5	76,5	76,5
	Βοηθά να παραμένουν κεφάλαια στην τοπική αγορά και η χρήση τους ενισχύει την τοπική οικονομία	1	,9	,9	77,4
	Για όλους τους παραπάνω λογούς	13	11,3	11,3	88,7
	Διότι τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα δεν δημιουργούν υπερχρεώσεις όπως τα τραπεζικά νομίσματα.	3	2,6	2,6	91,3
	Διότι τα τοπικά εναλλακτικά νομίσματα είναι αποκεντρωμένα και περισσότερο δημοκρατικά.	2	1,7	1,7	93,0
	Διότι τα τοπικά εναλλακτικά ψηφιακά νομίσματα μπορούν να έχουν νέους κανόνες έκδοσης και κυκλοφορίας που δεν βασίζονται στον χρυσό αλλά στην πλουτοπαραγωγική ικανότητα των ανθρώπων.	4	3,5	3,5	96,5
	Διότι υπάρχουν οι πρώτες ύλες, η τεχνογνωσία παραγωγής, το ανθρώπινο δυναμικό και η ζήτηση, αλλά δεν υπάρχει αρκετό ευρώ σε κυκλοφορία και το εναλλακτικό νόμισμα καλύπτει αυτή την έλλειψη.	2	1,7	1,7	98,3
	Μπορεί αρχικά να είχε ωφέλη, αλλά σε βάθος χρόνου θα γινόταν το ίδιο με το πραγματικό χρήμα.	1	,9	,9	99,1

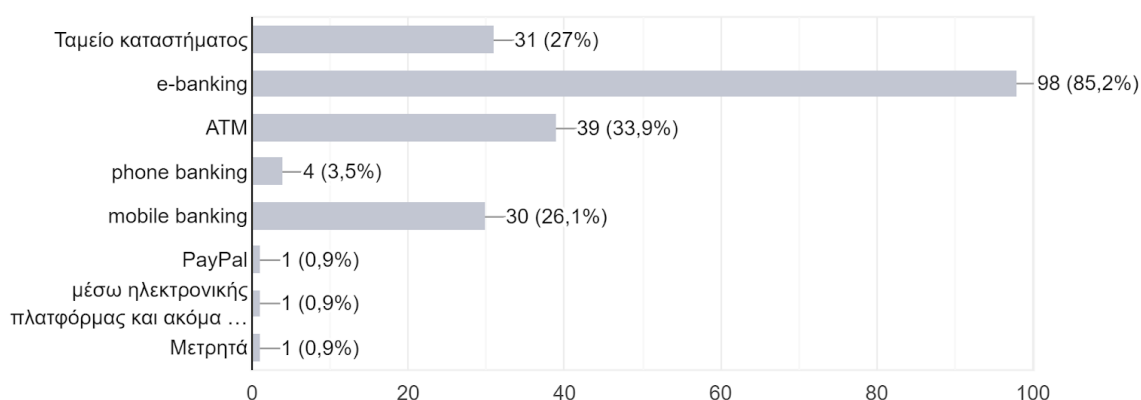
Hi	1	,9	,9	100,0
Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.27 Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό είναι:

Σχετικά με τον τρόπο διεκπεραίωσης των συναλλαγών τους, το 85,2% (98 ερωτηθέντες) χρησιμοποιούν το e-banking, το 33,9% (39 ερωτηθέντες) κάνουν χρήση των ΑΤΜ, το 27% (31 ερωτηθέντες) τα ταμεία των τραπεζών, το 26,1% (30 ερωτηθέντες) το mobile banking, το 3,5% (4 ερωτηθέντες) το phone banking και από 0,9% (1 ερωτηθέν) το Paypal, τα μετρητά και τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες.

19. Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνεται τις συναλλαγές σας;

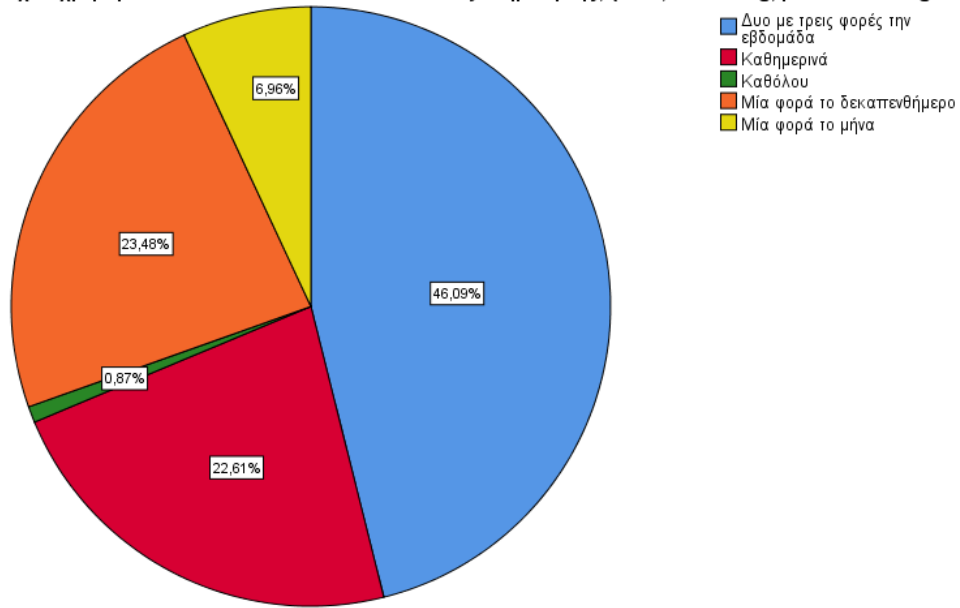
115 απαντήσεις

Διάγραμμα 5.29 Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνεται τις συναλλαγές σας;

Το 46,1% (53 ερωτηθέντες) χρησιμοποιούν ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης (ΑΤΜ, e-banking, phone banking κ.λπ.) 2-3 φορές την εβδομάδα, το 23,5% (27 ερωτηθέντες) μία φορά τα δεκαπενθήμερο, το 22,6% (26 ερωτηθέντες) καθημερινά κάνουν χρήση ενός δικτύου, το 7% (8 ερωτηθέντες) μία φορά το μήνα και 0,9% (1 ερωτηθέν) δεν χρησιμοποιούν καθόλου.

20. Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.)

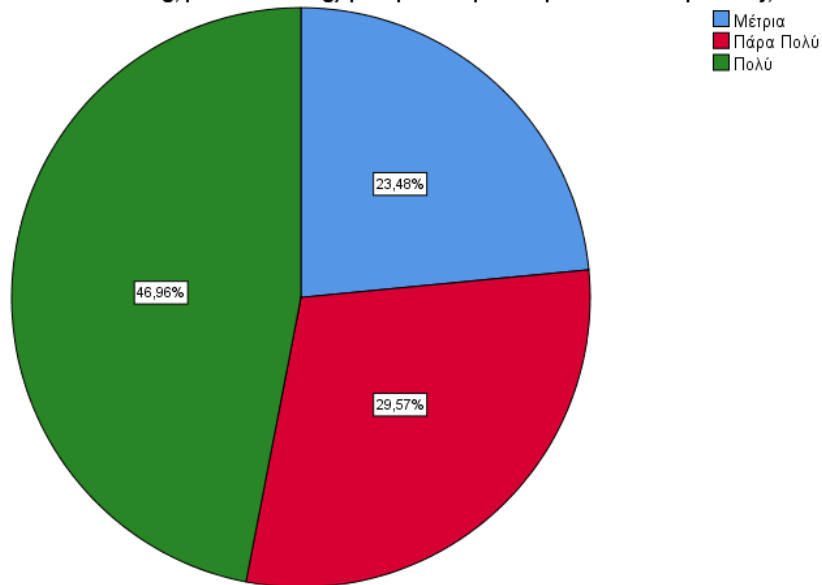
Διάγραμμα 5.30 Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.)

20. Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διο με τρεις φορές την εβδομάδα	53	46,1	46,1	46,1
	Καθημερινά	26	22,6	22,6	68,7
	Καθόλου	1	,9	,9	69,6
	Μία φορά το δεκαπενθήμερο	27	23,5	23,5	93,0
	Μία φορά το μήνα	8	7,0	7,0	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.28 Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.)

Το 47% (54 ερωτηθέντες) θεωρούν πολύ ασφαλή τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών τους, το 29,6% (34 ερωτηθέντες) πάρα πολύ ασφαλή και το 23,5% (27 ερωτηθέντες) μέτρια ασφαλή.

21. Θεωρείτε ασφαλής τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;

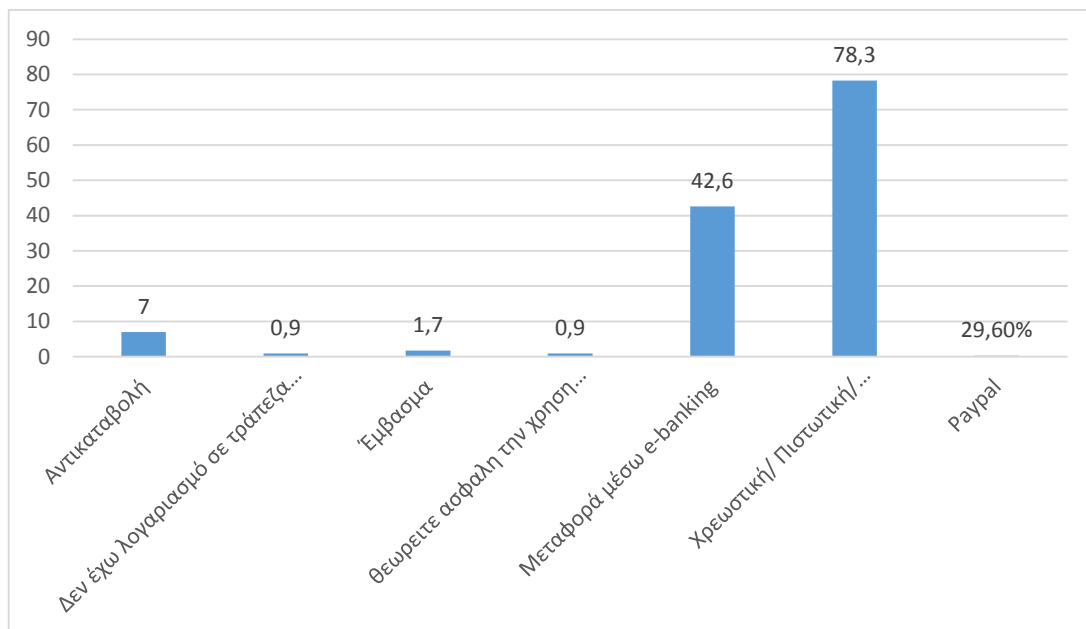

Διάγραμμα 5.31 Θεωρείτε ασφαλής τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;

21. Θεωρείτε ασφαλή τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	27	23,5	23,5	23,5
	Πάρα Πολύ	34	29,6	29,6	53,0
	Πολύ	54	47,0	47,0	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.29 Θεωρείτε ασφαλή τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;

Το 78,3% (90 ερωτηθέντες) είπαν πως για τις διαδικτυακές αγορές προτιμούν πληρωμή με Χρεωστική/ Πιστωτική/ Προπληρωμένη κάρτα, το 42,6% (49 ερωτηθέντες) προτιμούν τη μεταφορά μέσω e-banking, το 29,6% (34 ερωτηθέντες) χρησιμοποιούν Paypal, το 7% (8 ερωτηθέντες) αντικαταβολή και το 1,7% (2 ερωτηθέντες) το έμβασμα.

Διάγραμμα 5.32 Όταν κάνετε αγορές στο διαδίκτυο ποιον τρόπο πληρωμής προτιμάτε;

22. Όταν κάνετε αγορές στο διαδίκτυο ποιον τρόπο πληρωμής προτιμάτε;

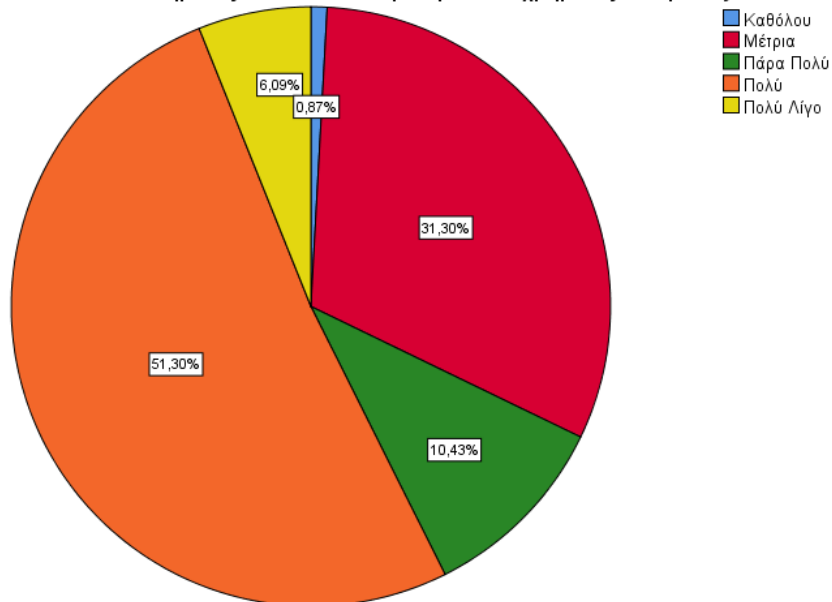
	Frequency	Percent
Αντικαταβολή	8	7,0
Δεν έχω λογαριασμό σε τράπεζα μόνον το site των δικτύων μας	1	,9
Έμβασμα	2	1,7
θεωρειτε ασφαλη την χρηση /θεωρειται ασφαλης η χρηση	1	,9
Μεταφορά μέσω e-banking	49	42,6

Χρεωστική/ Πιστωτική/ Προπληρωμένη κάρτα	90	78,3
Paypal	34	29,6%

Πίνακας 5.30 Όταν κάνετε αγορές στο διαδίκτυο ποιον τρόπο πληρωμής προτιμάτε;

Το 51,3% (59 ερωτηθέντες) είπαν πως είναι πολύ ικανοποιημένοι από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος, το 31,3% (36 ερωτηθέντες) μέτρια ικανοποιημένοι, το 10,4% (12 ερωτηθέντες) πάρα πολύ ικανοποιημένοι, το 6,1% (7 ερωτηθέντες) πολύ λίγο και το 0,9% (1 ερωτηθέν) καθόλου ικανοποιημένοι.

23. Είστε ικανοποιημένος από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;

Διάγραμμα 5.33 Είστε ικανοποιημένος από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;

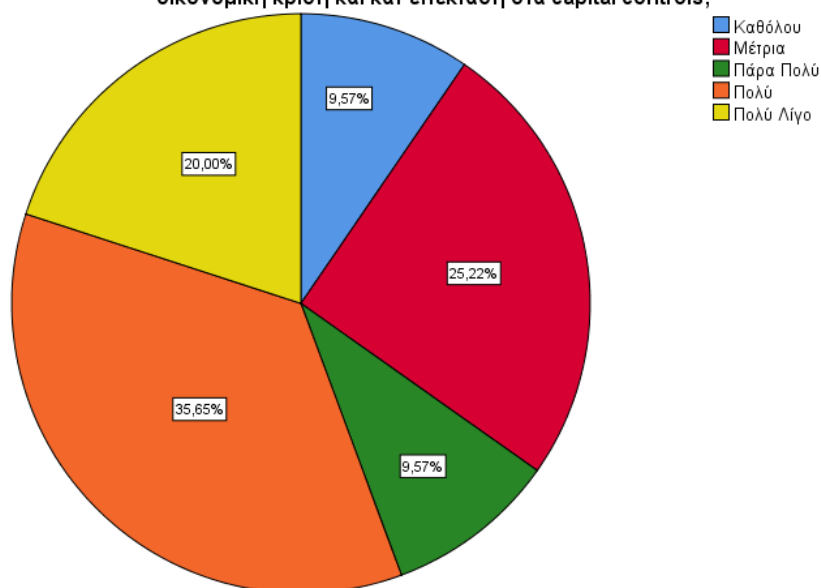
23. Είστε ικανοποιημένος από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,9	,9	,9
	Μέτρια	36	31,3	31,3	32,2

	Πάρα Πολύ	12	10,4	10,4	42,6
	Πολύ	59	51,3	51,3	93,9
	Πολύ Λίγο	7	6,1	6,1	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.31 Είστε ικανοποιημένοι από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;

Το 35,7% (41 ερωτηθέντες) πιστεύουν ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται πολύ στην οικονομική κρίση και κατ' επέκταση στα capital controls, το 25,2% (29 ερωτηθέντες) πως οφείλεται μέτρια, το 20% (23 ερωτηθέντες) πως οφείλεται πολύ λίγο και από 9,6% (11 ερωτηθέντες) θεωρούν πως οφείλεται πάρα πολύ και καθόλου αντίστοιχα.

24. Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ' επέκταση στα capital controls;

Διάγραμμα 5.34 Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ' επέκταση στα capital controls;

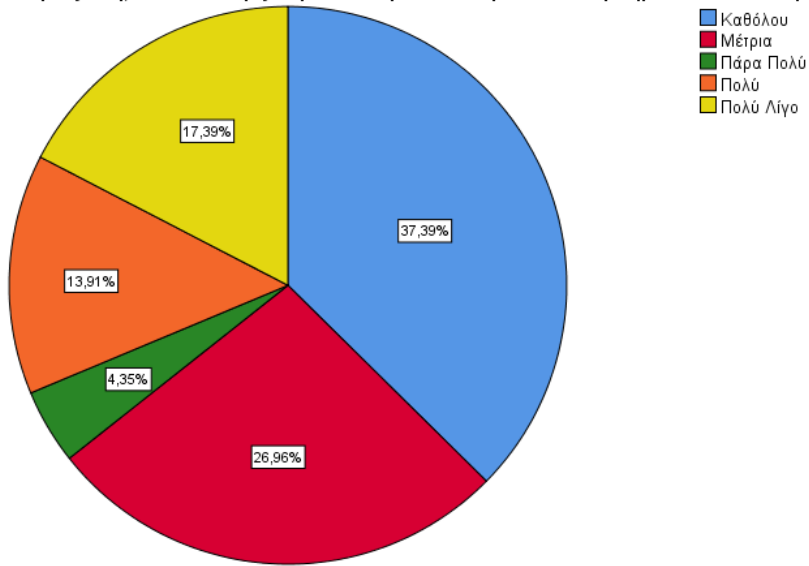
24. Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ' επέκταση στα capital controls;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	11	9,6	9,6	9,6
	Μέτρια	29	25,2	25,2	34,8
	Πάρα Πολύ	11	9,6	9,6	44,3
	Πολύ	41	35,7	35,7	80,0
	Πολύ Λίγο	23	20,0	20,0	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.32 Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'επέκταση στα capital controls;

Το 13,9% (16 ερωτηθέντες) πιστεύουν ότι αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό, το 27% (31 ερωτηθέντες) πως θα την ανακούφιζε μέτρια, το 17,4% (20 ερωτηθέντες) πως θα την ανακούφιζε πολύ λίγο, το 4,3% (5 ερωτηθέντες) πως θα την ανακούφιζε πάρα πολύ και το 37,4% (43 ερωτηθέντες) πως δε θα την ανακούφιζε καθόλου.

25. Πιστεύεται πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;

Διάγραμμα 5.35 Πιστεύετε πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;

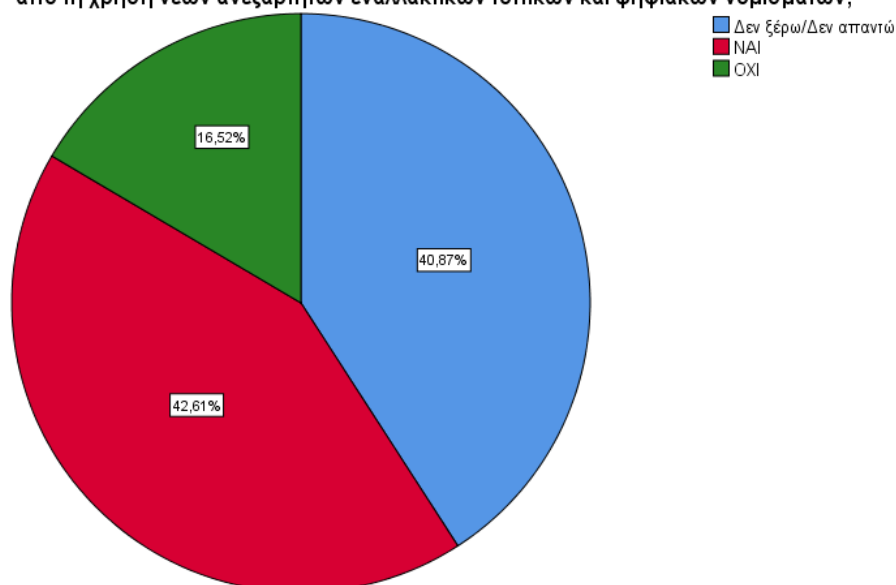
25. Πιστεύετε πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	43	37,4	37,4	37,4
	Μέτρια	31	27,0	27,0	64,3
	Πάρα Πολύ	5	4,3	4,3	68,7
	Πολύ	16	13,9	13,9	82,6
	Πολύ Λίγο	20	17,4	17,4	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.33 Πιστεύετε πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;

Το 42,6% (49 ερωτηθέντες) θεωρούν ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων, το 16,5% (19 ερωτηθέντες) δεν την θεωρούν καλύτερη και το 40,9% (47 ερωτηθέντες) δεν γνωρίζουν.

26. Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

Διάγραμμα 5.36 Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

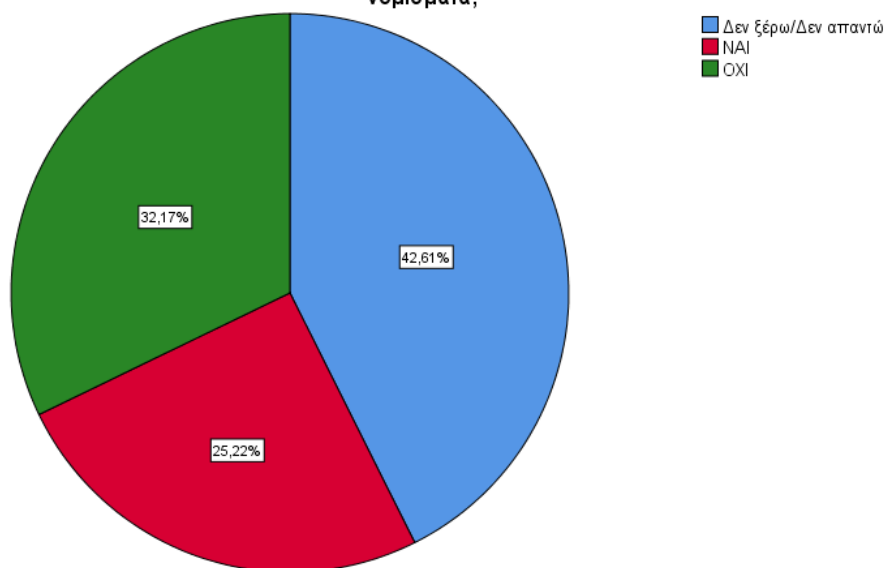
26. Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	47	40,9	40,9	40,9
	ΝΑΙ	49	42,6	42,6	83,5

	OXI	19	16,5	16,5	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.34 Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;

Τέλος, το 25,2% (29 ερωτηθέντες) πιστεύουν πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα, το 32,2% (37 ερωτηθέντες) απάντησαν αρνητικά και το 42,6% (49 ερωτηθέντες) δεν γνωρίζουν.

27. Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;

Διάγραμμα 5.37 Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;

27. Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	49	42,6	42,6	42,6
	ΝΑΙ	29	25,2	25,2	67,8
	ΟΧΙ	37	32,2	32,2	100,0
	Total	115	100,0	100,0	

Πίνακας 5.35 Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;

5.7.2 Έλεγχος ανεξαρτησίας Chi-Square Tests και έλεγχος υποθέσεων

Οι έλεγχοι ανεξαρτησίας Chi-Square Tests χρησιμοποιούνται για την μελέτη της ύπαρξης συσχέτισης ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες μεταβλητές. Οι έλεγχοι Chi-Square Tests γίνονται με τη χρήση ενός πίνακα συνάφειας Crosstab για την ανάλυση των δεδομένων. Επιπλέον διεξάγεται έλεγχος υποθέσεων ο οποίος καθιστά απαραίτητο τον καθορισμό της μηδενικής υπόθεσης (The Null Hypothesis, H_0) και της εναλλακτικής υπόθεσης (The Alternative Hypothesis, H_1). Εάν τα δεδομένα μας οδηγούν στην απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης τότε βασιζόμαστε στην εναλλακτική υπόθεση, όπου είναι γνωστό ότι ακόμα και αν απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση, αυτό δεν αποδεικνύει την εναλλακτική υπόθεση απλώς την υποστηρίζει.

Ο πρώτος έλεγχος ανεξαρτησίας αφορά την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ του αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτιώνει την οικονομική τους κατάσταση με τον τρόπο με τον οποίο διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές τους δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,474>0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 19 θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 19.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 19.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,474 > 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 19.

17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση; * 19. Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνεται τις συναλλαγές σας;

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,880 ^a	36	,474
Likelihood Ratio	42,599	36	,208
N of Valid Cases	115		

a. 53 cells (93,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,19.

Πίνακας 5.36 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*19

Η επόμενη συσχέτιση μεταξύ του αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική τους κατάσταση με το αν οι συμμετέχοντες θεωρούν πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,006 < 0,05$).

Συγκεκριμένα αυτοί που απάντησαν αρνητικά για τους εναλλακτικούς τρόπους πληρωμής πιστεύουν μέτρια και καθόλου πως το παράλληλο νόμισμα θα βοηθούσε.

17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση; * 25. Πιστεύεται πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;

Crosstab							
Count							
		25. Πιστεύεται πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό;					Total
		Καθόλου	Μέτρια	Πάρα Πολύ	Πολύ	Πολύ Λίγο	
17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση;	Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ	10	13	1	5	9	38
	ΝΑΙ	2	7	1	6	6	22
	ΟΧΙ	31	11	3	5	5	55
Total		43	31	5	16	20	115

Πίνακας 5.37 Πίνακας συνάφειας ερωτήσεων 17*25

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 25 θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 25.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 25.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,006 < 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση δεν γίνεται δεκτή, αποδεχόμαστε την εναλλακτική, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 25.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,626 ^a	8	,006
Likelihood Ratio	22,892	8	,004
N of Valid Cases	115		
a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,96.			

Πίνακας 5.38 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*25

Στη συνέχεια συσχετίζουμε μεταξύ του αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική τους κατάσταση με την οικογενειακή τους κατάσταση δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,972 > 0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 3 (Οικογενειακή κατάσταση) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 3.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 3.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,972 > 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 3.

17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση; * 3. Οικογενειακή κατάσταση

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,299 ^a	6	,972
Likelihood Ratio	1,682	6	,946
N of Valid Cases	115		
a. 6 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,19.			

Πίνακας 5.39 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*3 (Οικογενειακή κατάσταση)

Μία ακόμη συσχέτιση μεταξύ του αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική τους κατάσταση με το φύλο δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,693 > 0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 4 (Φύλο) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 4.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 4.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,693 > 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 17 και 4.

17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτιώνει την οικονομική σας κατάσταση; * 4. Φύλο

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,733 ^a	2	,693
Likelihood Ratio	,734	2	,693
N of Valid Cases	115		
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,90.			

Πίνακας 5.40 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 17*4 (Φύλο)

Η συσχέτιση μεταξύ της συχνότητας χρήσης εναλλακτικού δικτύου εξυπηρέτησης με τον τρόπο με τον οποίο διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές τους δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,708 > 0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 19 θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 19.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 19.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,708 > 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 19.

20. Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.) * 19. Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνεται τις συναλλαγές σας;

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	64,995 ^a	72	,708
Likelihood Ratio	56,121	72	,916
N of Valid Cases	115		
a. 91 cells (95,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.			

Πίνακας 5.41 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 20*19

Η συσχέτιση μεταξύ του φύλου με το αν οι συμμετέχοντες θεωρούν πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το

Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,693>0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 25 και 4 (Φύλο) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 25 και 4.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 25 και 4.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,693>0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 25 και 4 (Φύλο).

25. Πιστεύεται πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μνημονιακό δανεισμό; * 4. Φύλο

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,233 ^a	4	,693
Likelihood Ratio	2,251	4	,690
N of Valid Cases	115		
a. 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,48.			

Πίνακας 5.42 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 25*4 (Φύλο)

Στη συνέχεια διερευνάται η ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ του αν η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων με το μορφωτικό επίπεδο είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,018 < 0,05$). Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι ΑΕΙ και οι απόφοιτοι γυμνασίου και λυκείου είναι περισσότερο αρνητικοί και ουδέτεροι, ενώ οι κάτοχοι μεταπτυχιακού και οι απόφοιτοι ΙΕΚ και ΤΕΙ είναι περισσότερο θετικοί και ουδέτεροι.

26. Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων; * 1. Μορφωτικό επίπεδο

Crosstab		1. Μορφωτικό επίπεδο						Total
		Απόφοιτος Γυμνασίου / Λυκείου	Απόφοιτος Δημοτικού	ΙΕΚ	Μεταπτυχιακό	ΤΕΙ		
26. Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	1 4	4	0	2	24	3	47
	ΝΑΙ	8	2	1	4	26	8	49

των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;	OXI	1 2	2	0	1	2	2	19
Total		3 4	8	1	7	52	13	115

Πίνακας 5.43 Πίνακας συνάφειας ερωτήσεων 26*1 (Μορφωτικό επίπεδο)

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 26 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 26 και 1.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 26 και 1.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,018 < 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση δεν γίνεται δεκτή, αποδεχόμαστε την εναλλακτική, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 26 και 1.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,415 ^a	10	,018
Likelihood Ratio	22,886	10	,011
N of Valid Cases	115		

a. 10 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,17.

Πίνακας 5.44 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 26*1 (Μορφωτικό επίπεδο)

Μία επιπλέον συσχέτιση είναι μεταξύ του αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα με το μορφωτικό επίπεδο δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,484>0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 27 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 27 και 1.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 27 και 1.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,484>0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 27 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο).

27. Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα; * 1. Μορφωτικό επίπεδο

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,518 ^a	10	,484
Likelihood Ratio	12,087	10	,279

N of Valid Cases	115		
a. 11 cells (61,1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,25.			

Πίνακας 5.45 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 27*1 (Μορφωτικό επίπεδο)

Η επόμενη συσχέτιση αφορά τις μεταβλητές μεταξύ του αν γνωρίζουν τι είναι το bitcoin με την ηλικία και καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,715>0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 2 (Ηλικία) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 2.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 2.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,715>0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 2 (Ηλικία).

7. Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin; * 2. Ηλικία

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,111 ^a	4	,715
Likelihood Ratio	2,942	4	,568
N of Valid Cases	115		

a. 6 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,87.

Πίνακας 5.46 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 7*2 (Ηλικία)

Η συσχέτιση μεταξύ του αν θα εμπιστευόταν να κάνουν μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος με την ηλικία δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,160>0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 2 (Ηλικία) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 2.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 2.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,160>0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 2 (Ηλικία).

8. Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin) * 2. Ηλικία

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,574 ^a	4	,160
Likelihood Ratio	8,553	4	,073
N of Valid Cases	115		

a. 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,29.

Πίνακας 5.47 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 8*2 (Ηλικία)

Ακολουθεί η συσχέτιση μεταξύ του αν πιστεύουν πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα με την ηλικία και καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,432>0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 11 και 2 (Ηλικία) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 11 και 2.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 11 και 2.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,432>0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 11 και 2 (Ηλικία).

11. Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα; * 2. Ηλικία

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,020 ^a	8	,432
Likelihood Ratio	9,276	8	,320

N of Valid Cases	115		
a. 8 cells (53,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,04.			

Πίνακας 5.48 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 11*2 (Ηλικία)

Η συσχέτιση μεταξύ του πόσο συχνά οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης με την ηλικία είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,002<0,05$).

Συγκεκριμένα, άτομα 26 και άνω το χρησιμοποιούν 2-3 φορές την εβδομάδα, ενώ άτομα 18-25 το χρησιμοποιούν 1 φορά το δεκαπενθήμερο.

20. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.) * 2. Ηλικία

Crosstab		2. Ηλικία					Total
		18-25	26-35	36-45	46-55	πάνω από 55	
20. Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.)	Δυο με τρεις φορές την εβδομάδα	0	11	31	8	3	53
	Καθημερινά	1	4	18	3	0	26
	Καθόλου	1	0	0	0	0	1
	Μία φορά το δεκαπενθήμερο	2	4	13	6	2	27
	Μία φορά το μήνα	0	0	6	1	1	8

Total	4	19	68	18	6	115
-------	---	----	----	----	---	-----

Πίνακας 5.49 Πίνακας συνάφειας ερώτησης 20*2 (Ηλικία)

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 2 (Ηλικία) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 2.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 2.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,002 < 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση δεν γίνεται δεκτή, αποδεχόμαστε την εναλλακτική, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 20 και 2 (Ηλικία).

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,913 ^a	16	,002
Likelihood Ratio	21,015	16	,178
N of Valid Cases	115		
a. 20 cells (80,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.			

Πίνακας 5.50 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 20*2 (Ηλικία)

Η συσχέτιση μεταξύ του αν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'έπекταση στα capital controls με την ηλικία δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,712 > 0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 24 και 2 (Ηλικία) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 24 και 2.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 24 και 2.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,712 > 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 24 και 2 (Ηλικία).

24. Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'έκταση στα capital controls; *

2. Ηλικία

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,450 ^a	16	,712
Likelihood Ratio	15,966	16	,455
N of Valid Cases	115		
a. 18 cells (72,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,38.			

Πίνακας 5.51 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 24*2 (Ηλικία)

Η συσχέτιση μεταξύ του αν γνωρίζουν τι είναι το bitcoin με το μορφωτικό επίπεδο είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,021 < 0,05$).

Συγκεκριμένα, άτομα με μόρφωση Γυμνασίου και άνω γνωρίζουν περισσότερο από τους αποφοίτους Δημοτικού.

7. Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin; * 1. Μορφωτικό επίπεδο

Crosstab								
Count								
		1. Μορφωτικό επίπεδο						Total
		Α	Απόφοιτος Γυμνασίου / Λυκείου	Απόφοιτος Δημοτικού	ΙΕ Κ	Μεταπτυχιακό	ΤΕ Ι	
7. Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;	ΝΑΙ	26	5	0	4	47	8	90
	ΟΧΙ	8	3	1	3	5	5	25
Total		34	8	1	7	52	13	115

Πίνακας 5.52 Πίνακας συνάφειας ερώτησης 7*1 (Μορφωτικό επίπεδο)

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 1.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 1.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,021 < 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση δεν γίνεται δεκτή, αποδεχόμαστε την εναλλακτική, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο).

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,296 ^a	5	,021
Likelihood Ratio	12,934	5	,024
N of Valid Cases	115		
a. 5 cells (41,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,22.			

Πίνακας 5.53 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 7*1 (Μορφωτικό επίπεδο)

Μία τελευταία συσχέτιση μεταξύ του αν οι συμμετέχοντες θα εμπιστευόταν να κάνουν μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος με το μορφωτικό επίπεδο δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p=0,106 > 0,05$).

Για την διεξαγωγή του ελέγχου συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο) θα κάνουμε τις εξής υποθέσεις:

Η μηδενική υπόθεση H_0

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 1.

Η εναλλακτική υπόθεση H_1

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές, μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 1.

Σύμφωνα με τον πίνακα η τιμή της συνάρτησης $\chi^2 = 0,106 > 0,05$ οπότε η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή, επομένως δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 8 και 1 (Μορφωτικό επίπεδο).

8. Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin) * 1. Μορφωτικό επίπεδο

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,072 ^a	5	,106
Likelihood Ratio	11,903	5	,036
N of Valid Cases	115		
a. 6 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,32.			

Πίνακας 5.54 Αποτελέσματα συσχέτισης ερώτησης 8*1 (Μορφωτικό επίπεδο)

5.7.3 Ανάλυση απλής παλινδρόμησης

Η ανάλυση της παλινδρόμησης έχει ως σκοπό να εξεταστεί η σχέση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες μεταβλητές επιλέχθηκε ο συντελεστής συσχέτισης ως μέτρο της γραμμικής συμμεταβολής δύο μεταβλητών r καθώς η συνδιακύμανση δεν μπορεί να εκφράσει με αντικειμενικό τρόπο το βαθμό της γραμμικής συμμεταβολής του και δεν μπορεί να συγκρίνει το βαθμό γραμμικής συμμεταβολής διαφορετικών κατανομών. Επιπλέον εξετάζεται ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 (συντελεστής συσχέτισης στο τετράγωνο) και υποδεικνύει την ποιότητα προσαρμογής της γραμμής παλινδρόμησης στα δεδομένα.

Ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης:

- Είναι καθαρός αριθμός
- Είναι αριθμός απόλυτα μικρότερος της μονάδας $-1 \leq r \leq 1$

Στη συνέχεια, δημιουργήσαμε ένα γραμμικό μοντέλο για τον έλεγχο συσχέτισης της ηλικίας με την άποψη για το αν η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών

τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων. Ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης $r = 0,001$ άρα υπάρχει ασθενής συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Βλέπουμε πως ο συντελεστής σημαντικότητας της συσχέτισης είναι $sig = 0,995 > 0,05$, συνεπώς η γραμμή παλινδρόμησης που έχει εκτιμηθεί θεωρείται ότι **δεν είναι στατιστικά σημαντική**, άρα η ηλικία δεν μπορεί να προβλέψει την άποψη για την επικράτηση το αν η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων (δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ερώτησης 26 και της 2 (Ηλικία)). Επίσης ο συντελεστής προσδιορισμού είναι $R^2 = 0,009 (< 70\%)$ επομένως συμπεραίνουμε πως δεν υπάρχει σημαντική στατιστική αναλογία ανάμεσα στην ηλικία και αν η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,001 ^a	,000	-,009	,922
a. Predictors: (Constant), 2. Ηλικία				

Πίνακας 5.55 Model Summary 26*2 (Ηλικία)

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,000	1	,000	,000	,995 ^b
	Residual	95,965	113	,849		
	Total	95,965	114			
a. Dependent Variable: 26. Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;						
b. Predictors: (Constant), 2. Ηλικία						

Πίνακας 5.56 ANOVA Analysis 26*2 (Ηλικία)

Τέλος, δημιουργήσαμε ένα γραμμικό μοντέλο για τον έλεγχο συσχέτισης της ηλικίας με την άποψη για το αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο

τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα. Ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης $r = 0,244$ άρα υπάρχει ασθενής συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Βλέπουμε πως ο συντελεστής σημαντικότητας της συσχέτισης είναι $\text{sig} = 0,009 < 0,05$, συνεπώς η γραμμή παλινδρόμησης που έχει εκτιμηθεί θεωρείται ότι **είναι στατιστικά σημαντική**, άρα η ηλικία μπορεί να προβλέψει την άποψη για την επικράτηση του Bitcoin. Επίσης ο συντελεστής προσδιορισμού είναι $R^2 = 0,051$ ($< 70\%$) επομένως συμπεραίνουμε πως δεν υπάρχει σημαντική στατιστική αναλογία ανάμεσα στην ηλικία και την επικράτηση του Bitcoin.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,244 ^a	,060	,051	,788
a. Predictors: (Constant), 2. Ηλικία				

Πίνακας 5.57 Model Summary 27*2 (Ηλικία)

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4,439	1	4,439	7,157	,009 ^b
	Residual	70,083	113	,620		
	Total	74,522	114			

a. Dependent Variable: 27. Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;
b. Predictors: (Constant), 2. Ηλικία

Πίνακας 5.58 ANOVA Analysis 27*2 (Ηλικία)

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,447	,281		5,141	,000
	2. Ηλικία	,240	,090	,244	2,675	,009

a. Dependent Variable: 27. Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;

Πίνακας 5.59 Coefficients 27*2 (Ηλικία)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6 Συμπεράσματα

Η εμφάνιση της οικονομικής κρίσης το 2008 ώθησε τη δημιουργία εναλλακτικών τρόπων πληρωμής τοπικών και ψηφιακών σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην Ελλάδα η ύφεση της οικονομίας οδήγησε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού να βρει τρόπους για την βελτίωση της καθημερινότητας του έτσι ώστε να αντιμετωπίσει της συνέπειες της οικονομικής κρίσης, με τη δημιουργία ποικίλων εναλλακτικών τρόπων πληρωμής.

Η παρούσα εργασία διερευνά την επαφή των πολιτών με τα εναλλακτικά νομίσματα, την χρήση των εναλλακτικών δικτύων πληρωμής του τραπεζικού συστήματος και την άποψή τους για το είδος του νομίσματος που θα ήθελαν να επικρατεί.

Το μεγαλύτερο μέρος των απαντήσεων προήλθαν από άτομα που κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ή είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου, ηλικιακά κυμαίνεται 36-45 ετών καθώς είναι λογικό ότι ο ενεργός πληθυσμός που εργάζεται σε υπηρεσίες και στο ελεύθερο επάγγελμα είναι σε αυτή την ηλικία. Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση είναι φυσικό ότι η πλειοψηφία είναι έγγαμοι, και τέλος το φύλο δείχνει ότι υπάρχει ίδιο ποσοστό απαντήσεων από τον αντρικό πληθυσμό και τον γυναικείο.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μας το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων θεωρούν το χρήμα ως άκρως σημαντικό μέσο ανταλλαγής στην οικονομία, λίγο σημαντικό μέσο αποθήκευσης αξίας άρα δεν αποταμιεύει κανείς, αρκετά σημαντικό μέτρο της ανθρώπινης εργασίας, καθόλου σημαντικό είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο, πάρα πολύ σημαντικό ως μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών και τέλος καθόλου σημαντικό μέσο εξόφλησης των δανειακών τους υποχρεώσεων.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν ότι οι παραδοσιακοί τρόποι πληρωμής με την πάροδο του χρόνου θα τείνουν να εκλείψουν, είναι εμφανές ότι η προώθηση των εναλλακτικών δικτύων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών που υποστηρίζουν όλα τα τραπεζικά ιδρύματα και γενικότερα η οικονομία ωθεί την κοινωνία στην υιοθέτηση νέων τρόπων

συναλλαγής για την ικανοποίηση των καθημερινών αναγκών των πολιτών. Βέβαια οι Έλληνες θέλουν λίγο χρόνο έτσι ώστε να δεχτούν την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού τρόπου χρησιμοποίησης του χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές σύμφωνα με την έρευνά μας.

Στην προσπάθεια διερεύνησης της γνώσης των ερωτηθέντων για τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα το μεγαλύτερο ποσοστό δεν γνωρίζει και από αυτούς που γνωρίζουν πολλοί δεν έχουν χρησιμοποιήσει ή πιθανόν να χρησιμοποιούν και να μην το θεωρούν ως εναλλακτικό νόμισμα, ένα μικρό ποσοστό έχει χρησιμοποιήσει και γνωρίζει. Φυσικά θεωρώ ότι από τις απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση 6 ότι αν το δείγμα ήταν μεγαλύτερο πιθανόν το ποσοστό γνώσης του πληθυσμού για τα εναλλακτικά νομίσματα θα ήταν πιο ενδιαφέρον.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μας επιβεβαιώνουν την γνώση των ερωτηθέντων για το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin παρόλα αυτά δεν θα εμπιστευόντουσαν να κάνουν μία συναλλαγή με τη χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος. Οι ερωτηθέντες που θα εμπιστευόντουσαν να κάνουν συναλλαγή με Bitcoin θεωρούν ότι πολύ πιθανόν θα τους διευκόλυνε και στις καθημερινές τους συναλλαγές σε σύγκριση με το παραδοσιακό χρήμα. Επιπλέον πρωταρχικός λόγος χρήσης του ψηφιακού νομίσματος Bitcoin θεωρείται το ότι αποτελεί παγκόσμιο νόμισμα, καθώς δεν περιλαμβάνει φόρους, παρέχει ασφάλεια, υπάρχει ελευθερία πληρωμών και είναι ένα μη πληθωριστικό νόμισμα. Επίσης οι ερωτηθέντες θεωρούν την γρήγορη και ασφαλή μεταφορά χωρίς τη μεσολάβηση των τραπεζών έναν πάρα πολύ καλό λόγο χρήσης του ψηφιακού νομίσματος καθώς και το ότι δεν μεσολαβεί αναγκαστικός δανεισμός από την έκδοση έως την κυκλοφορία του.

Στη συνέχεια της έρευνας μας θέσαμε το ερώτημα αν τα ψηφιακά νομίσματα θα ωφελήσουν περισσότερο την κοινωνία από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα το μεγαλύτερο ποσοστό δεν γνωρίζει καθώς προφανώς δεν έχει χρησιμοποιήσει, από αυτούς που απάντησαν θετικά οι περισσότεροι εστιάζονται στο γεγονός ότι το νόμισμα δεν ελέγχεται από έναν κεντρικό οργανισμό (κεντρική τράπεζα) και δεν συμβουλευεται κοινοβούλια ή κυβερνήσεις καθώς δικαίωμα στην έκδοση κρυπτονομίσματος έχει ο καθένας. Η γνωριμία με κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα δεν είναι τόσο μεγάλη και αυτό φαίνεται από τα ποσοστά άρνησης στην ερώτηση όμως όσοι έχουν χρησιμοποιήσει

έχουν επιλέξει το Ethereum το δεύτερο παγκόσμιο ψηφιακό νόμισμα το οποίο έχει χρησιμοποιήσει την τεχνολογία του πρώτου ψηφιακού νομίσματος και δημιουργείται όχι μόνο μέσω εξόρυξης αλλά και μέσω μιας πλατφόρμας έξυπνου συμβολαίου (smart contract).

Ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων στις διαδικτυακές του συναλλαγές χρησιμοποιεί κατά βάση το ευρώ και από ότι φαίνεται ο πιο συχνός τρόπος διεκπεραίωσης των συναλλαγών του είναι το e-banking. Βέβαια ένα 20% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στην χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής διότι τα τοπικά νομίσματα δεν βασίζονται στον χρυσό αλλά στην πλουτοπαραγωγική ικανότητα των ανθρώπων, δεν δημιουργούν υπερχρεώσεις, είναι δημοκρατικά και βοηθά την παραμονή των κεφαλαίων στην τοπική κοινότητα όμως η δημιουργία τοπικών εναλλακτικών νομισμάτων μπορεί στην αρχή να είχε οφέλη, αλλά σε βάθος χρόνου θα γινόταν το ίδιο με το πραγματικό χρήμα καθώς η είσοδος περισσότερων μελών θα δημιουργούσε ανισότητες στη διαχείριση του εγχειρήματος.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας και η χρήση της στον τραπεζικό τομέα έχει βοηθήσει πολύ στην εξυπηρέτηση και την διευκόλυνση των τραπεζικών συναλλαγών έχοντας κερδίσει το κοινό, η εμπιστοσύνη που δείχνει στην ευρεία χρήση των ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης και η προτίμηση των ερωτηθέντων στη χρήση του τρόπου πληρωμής διαδικτυακών συναλλαγών με την κάρτα σε μεγάλο βαθμό και στη συνέχεια το e-banking δείχνει ότι πιθανόν στο μέλλον ένα μεγάλο μέρος των συναλλαγών θα γίνονται ηλεκτρονικά καθώς το κοινό είναι πολύ ευχαριστημένο από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος.

Η επιβολή των capital controls το 2015 πάγωσε τον επιχειρηματικό κλάδο και γενικότερα την οικονομία, σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η στροφή η οποία είχε ήδη αναπτυχθεί έγινε πιο έντονη εκείνη την περίοδο στην προσπάθεια του κοινού να ενισχύσουν το βιωτικό τους επίπεδο και να διατηρήσουν το εργασιακό τους περιβάλλον.

Στην ερώτηση εάν ένα παράλληλο ελληνικό νόμισμα εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών για εσωτερική χρήση μόνο κάτι που είχε προτείνει ο κ. Βαρουφάκης θα ανακούφιζε την οικονομία και τον μνημονιακό δανεισμό θεωρούν πως όχι, η εμφάνιση ενός παράλληλου νομίσματος με την πάροδο των ημερών θα γινόταν ολοένα και

μεγαλύτερη και μια υποτίμηση του θα ήταν δεδομένη καθιστώντας το δεύτερο νόμισμα μη λειτουργικό με αύξηση του πληθωρισμού και μείωση της πραγματικής αξίας του χρήματος.

Η επικράτηση ενός παγκόσμιου διεθνές νομίσματος είναι ουδέτερη συγκριτικά με την χρήση πολλών διαφορετικών εθνικών νομισμάτων.

Σύμφωνα με συσχετίσεις μεταβλητών που πραγματοποιηθήκαν στο εν λόγω ερωτηματολόγιο αποδείχθηκε ότι όσοι είναι αρνητικοί στους εναλλακτικούς τρόπους πληρωμής (τοπικούς και ψηφιακούς) θεωρούν ότι ένα παράλληλο νόμισμα εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών για εσωτερική μόνο χρήση δεν θα βοηθούσε την οικονομία και δε θα μείωνε το μνημονιακό δανεισμό.

Επιπλέον ο τρόπος που διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές τους, η οικογενειακή κατάσταση και το φύλο δεν επηρεάζει την οικονομική τους κατάσταση από τη χρήση των εναλλακτικών τρόπων πληρωμής, καθώς και ο τρόπος που διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές τους δεν επηρεάζεται από τη συχνότητα χρήσης ενός εναλλακτικού δικτύου εξυπηρέτησης.

Τέλος η συσχέτιση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και το αν η χρήση ψηφιακών συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων σύμφωνα με τα αποτελέσματα υπάρχει εξάρτηση και συγκεκριμένα οι απόφοιτοι ΑΕΙ, Γυμνασίου/Λυκείου είναι περισσότερο αρνητικοί και ουδέτεροι ενώ οι κάτοχοι μεταπτυχιακού, απόφοιτοι ΤΕΙ και ΙΕΚ θετικοί και ουδέτεροι. Επίσης το μορφωτικό επίπεδο δεν επηρεάζει την άποψη των ερωτηθέντων για την επικράτηση ενός ψηφιακού νομίσματος όπως το Bitcoin σε όλο τον πλανήτη από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα.

Εν κατακλείδι το μικρό δείγμα αποτελεί ανασταλτικός παράγοντας για την διεξαγωγή αποτελεσμάτων σε καλό επίπεδο. Ένα μεγαλύτερο δείγμα θα μπορούσε να δώσει πολύ καλύτερα αποτελέσματα.

7 Προτάσεις

Η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των δικτύων της χώρας για την εύρεση πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των δικτύων προς βελτίωση τους και την εύρυθμη λειτουργία τους προς όφελος της κάλυψης των αναγκών των πολιτών.

Η ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας μέσω ευαισθητοποίησης των πολιτών για την βοήθεια, εμπύχωση και ενθάρρυνση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο Εναλλακτικά Νομίσματα

* Required

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
Σχολή Οικονομικών και Διοικητικών Επιστημών
Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών "Λογιστική-Χρηματοοικονομική και Διοικητική επιστήμη"

Εναλλακτικά τοπικά και ψηφιακά νομίσματα σε σύγκριση με το τρέχον τραπεζικό νομισματικό σύστημα

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί δημιουργήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας στο τμήμα Λογιστικής-Χρηματοοικονομικής και Διοικητικής επιστήμης του ΤΕΙ Ηπείρου. Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να ερευνήσω και αναλύσω τη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων σε σύγκριση με το τρέχον τραπεζικό νομισματικό σύστημα στην Ελλάδα. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και εμπιστευτικό και θα χρησιμοποιηθεί μόνο στα πλαίσια της στατιστικής ανάλυσης της έρευνας.

Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων για τη συμβολή και το χρόνο σας.

Με εκτίμηση
Σιόγια Δανάη

1. **1. Πώς θα χαρακτηρίζατε την ικανότητα σας στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή;** * *Mark only one oval.*

- Άριστη Καλή
- Μέτρια
- Χαμηλή
- Ανεπαρκής
- 2 2. Τι αποτελεί το χρήμα για εσάς;** *

Σημειώστε τους αριθμούς 1 έως 6 όπου 1 είναι "καθόλου σημαντικό" και 6 "άκρως σημαντικό" *Mark only one oval per row.*

	1	2	3	4	5	6
Μέσο ανταλλαγής στην οικονομία	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Μέσο αποθήκευσης αξίας	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Μέτρο της ανθρώπινης εργασίας	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Είδος εξουσίας από άνθρωπο σε άνθρωπο	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Μέσο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. **3. Πιστεύετε ότι η χρήση των παραδοσιακών μέσων πληρωμής (τραπεζογραμμάτια, κέρματα) τείνει να εκλείψει;** * *Mark only one oval.*

- Ναι, θα γίνονται όλα ηλεκτρονικά
- Πιθανόν με την πάροδο του χρόνου Όχι
-

4. **4. Πιστεύετε ότι οι Έλληνες δέχονται θετικά την μετάβαση από τη χρήση του παραδοσιακού χρήματος στις ηλεκτρονικές πληρωμές ως μέσο συναλλαγής;** * *Mark only one oval.*

- Ναι, ήδη συμβαίνει
- Θέλει λίγο χρόνο
- Όχι ομαλά (ειδικά για τους 50+)

5. **5. Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό τοπικό σύστημα πληρωμής στο οποίο δεν χρησιμοποιείτε το ευρώ για τις συναλλαγές σας στην Ελλάδα;** *

(π.χ. TEM, Οβολός, Μονάδα, Τράπεζα χρόνου Αθήνας κ.λπ.) *Mark only one oval.*

- Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει
- Ναι, γνωρίζω αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει Δεν
- γνωρίζω

6. **6. Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει;** *Mark only one oval.*

- Δώσε – Πάρε
- Οβολός
- TEM
- Xariseto
-
-
-
-
-
-

Μονάδα

Τράπεζα Χρόνου Αθήνας

Το Φασούλι

Το Κουκί Το Κουκούτσι

Other:

7. **7. Γνωρίζετε τι είναι το ψηφιακό νόμισμα Bitcoin;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ

8. **8. Θα εμπιστευόσασταν να κάνετε μια συναλλαγή με χρήση ενός ψηφιακού νομίσματος; (π.χ. bitcoin)** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ, θεωρώ ότι είναι απόλυτα ασφαλές
 ΟΧΙ

9. **9. Πιστεύετε ότι μια συναλλαγή με Bitcoin θα σας διευκόλυne στις καθημερινές σας συναλλαγές από ότι το παραδοσιακό χρήμα;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ, είναι το μέλλον
 ΟΧΙ

10. **10. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο βασικός λόγος που χρησιμοποιείται το Bitcoin; (περισσότερες από μια απαντήσεις)** * *Check all that apply.*

- Ελευθερία πληρωμών
 Πολύ χαμηλά τέλη
 Λιγότεροι κίνδυνοι για τους εμπόρους
 Ασφάλεια και έλεγχος
 Διαφανής και ουδέτερος
 Παγκόσμιο νόμισμα
 Μη πληθωριστικό νόμισμα
 Αυτονομία
 Δεν περιλαμβάνει φόρους
 Οι συναλλαγές και η μεταφορά των χρημάτων γίνονται πιο γρήγορα και ασφαλέστερα, χωρίς την μεσολάβηση των τραπεζών
 Από την έκδοση ως την κυκλοφορία του δεν μεσολαβεί ο αναγκαστικός δανεισμός
 Other: _____

11. **11. Πιστεύετε πως τα ηλεκτρονικά νομίσματα μπορούν να ωφελήσουν την κοινωνία περισσότερο από ότι το παρόν νομισματικό τραπεζικό σύστημα;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ
 Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

12. **12. Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 11, γιατί πιστεύετε ότι μπορούν τα ηλεκτρονικά νομίσματα να ωφελήσουν θετικά;** *Mark only one oval.*

- Διότι από την έκδοση του μέχρι την κυκλοφορία του δεν μεσολαβεί ο αναγκαστικός δανεισμός του όπως π.χ. ευρώ ή δολάριο
- Διότι το νόμισμα δεν ελέγχεται πραξικοπηματικά κεντρικά από ένα κεντρικό οργανισμό (την κεντρική τράπεζα) η οποία δεν έχει υποχρέωση να συμβουλευτεί τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια
- Διότι καθένας μπορεί να εκδώσει ηλεκτρονικό κρυπτονόμισμα και η αποκεντρωμένη έκδοση του είναι περισσότερο δημοκρατική

13. **13. Γνωρίζετε κάποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα;** *

(π.χ. Ethereum Project, Litecoin, Ripple, The DAO, Dash, Lisk κ.λπ.) *Mark only one oval.*

- Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει
- Ναι, γνωρίζω αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει
- Δεν γνωρίζω

14 **14. Εάν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι "Ναι, γνωρίζω και έχω χρησιμοποιήσει" ποιο εναλλακτικό ψηφιακό νόμισμα έχετε χρησιμοποιήσει;**

15. **15. Πόσο συχνά κάνετε μια διαδικτυακή συναλλαγή χωρίς να χρησιμοποιήσετε το ευρώ; (η χρήση αφορά τα εναλλακτικά τοπικά ή ψηφιακά νομίσματα)** * *Mark only one oval.*

- Καθόλου
- Πολύ Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

16. **16. Θεωρείτε ότι υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που ωθούν την κοινωνία στη χρήση των εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

17. **17. Θεωρείτε ότι η χρήση εναλλακτικών τρόπων πληρωμής (χωρίς τη χρήση του ευρώ) θα βελτίωνε την οικονομική σας κατάσταση;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

18. **18. Εάν απαντήσατε θετικά στην ερώτηση 17, οι αιτίες για αυτό είναι:** *Mark only one oval.*

- Διότι υπάρχουν οι πρώτες ύλες, η τεχνογνωσία παραγωγής, το ανθρώπινο δυναμικό και η ζήτηση, αλλά δεν υπάρχει αρκετό ευρώ σε κυκλοφορία και το εναλλακτικό νόμισμα καλύπτει αυτή την έλλειψη
- Διότι τα εναλλακτικά τοπικά νομίσματα δεν δημιουργούν υπερχρεώσεις όπως τα τραπεζικά νομίσματα.
- Διότι τα τοπικά εναλλακτικά νομίσματα είναι αποκεντρωμένα και περισσότερο δημοκρατικά.
- Διότι τα τοπικά εναλλακτικά ψηφιακά νομίσματα μπορούν να έχουν νέους κανόνες έκδοσης και κυκλοφορίας που δεν βασίζονται στον χρυσό αλλά στην πλουτοπαραγωγική ικανότητα των ανθρώπων. Για όλους τους παραπάνω λόγους
- Other: _____

19. **19. Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνεται τις συναλλαγές σας;** * *Check all that apply.*

- Ταμείο καταστήματος
- e-banking
- ATM
- phone banking
- mobile banking

Other: _____

20. **20. Πόσο συχνά χρησιμοποιείται ένα εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης; (ATM, e-banking, phone banking κ.λπ.)** * *Mark only one oval.*

- Καθημερινά
- Δυο με τρεις φορές την εβδομάδα
- Μία φορά το δεκαπενθήμερο
- Μία φορά το μήνα
- Καθόλου

21. **21. Θεωρείτε ασφαλής τη χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών καναλιών εξυπηρέτησης (e-banking, mobile banking, phone banking) για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών σας;** * *Mark only one oval.*

- Καθόλου
- Πολύ Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

22. **22. Όταν κάνετε αγορές στο διαδίκτυο ποιον τρόπο πληρωμής προτιμάτε; (περισσότερες από μια απαντήσεις) ***

Check all that apply.

- Bitcoin
- Χρεωστική/ Πιστωτική/ Προπληρωμένη κάρτα
- Paypal
-
-
- _____

Έμβασμα

Μεταφορά μέσω e-banking Other:

23. **23. Είστε ικανοποιημένος από τα δίκτυα ηλεκτρονικού χρήματος του τραπεζικού συστήματος;** * *Mark only one oval.*

- Καθόλου
- Πολύ Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

24. **24. Πιστεύετε ότι η στροφή στα εναλλακτικά συστήματα πληρωμής (τοπικά και ψηφιακά) οφείλεται στην οικονομική κρίση και κατ'επέκταση στα capital controls;** * *Mark only one oval.*

- Καθόλου
- Πολύ Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

25. **25. Πιστεύεται πως αν η κυβέρνηση προχωρούσε σε κρατικό ελληνικό νόμισμα παράλληλο του ευρώ, εκδιδόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών, για εσωτερική Ελληνική μόνο χρήση, χωρίς να βγούμε από την Ευρωζώνη, θα ανακούφιζε την οικονομία και θα μείωνε τον μηνιαίο δανεισμό;** * *Mark only one oval.*

- Καθόλου
- Πολύ Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

26. **26. Θεωρείτε ότι η χρήση ψηφιακών τρόπων συναλλαγών και πληρωμών μέσω των τραπεζών είναι καλύτερη από τη χρήση νέων ανεξάρτητων εναλλακτικών τοπικών και ψηφιακών νομισμάτων;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

27. **27. Πιστεύετε πως αν ένα ψηφιακό κρυπτονόμισμα όπως το Bitcoin επικρατούσε σε όλο τον πλανήτη ως παγκόσμιο διεθνές νόμισμα, θα ήταν καλύτερα από τώρα που χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά εθνικά νομίσματα;** * *Mark only one oval.*

- ΝΑΙ
-
-

ΟΧΙ Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

Δημογραφικά Στοιχεία

28. **1. Μορφωτικό επίπεδο** * *Mark only one oval.*

- Απόφοιτος Δημοτικού
- Απόφοιτος Γυμνασίου / Λυκείου
- ΙΕΚ
- ΤΕΙ
- ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό
- Διδακτορικό

29. **2. Ηλικία** * *Mark only one oval.*

- 18-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
-

πάνω από 55 30

Οικογενειακή κατάσταση

*

- Άγαμος
- Έγγαμος
- Χήρος
- Διαζευγμένος

31. **Φύλο** *

- Άνδρας
- Γυναίκα

32. **Απασχόληση** *

- Δημόσιος υπάλληλος
- Ιδιωτικός υπάλληλος
- Ελεύθερος επαγγελματίας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Aristeidis Samitas, S. P. (2015, December 17). Freeing Greece from capital controls: Were the restrictions enforced in time? *Elsevier*(37), pp. 196-213. Retrieved Απριλίου 15, 2019, from www.elsevier.com
- Banco Palmas. (n.d.). *Community Currency Knowledge Gateway*. Retrieved Φεβρουαρίου 24, 2019, from <http://community-currency.info/en/currencies/banco-palmas/>
- Barbara Casu, C. G. (2015). *Introduction to banking*. London: Pearson Education Limited. Retrieved Απριλίου 12, 2019, from www.academia.edu/23399651/_Barbara_Casu_Claudia_Girardone_Philip_Molyneux_BookZZ.org_
- Cecchetti Stephen G, K. L. (2016). *Χρήμα, Τράπεζες και χρηματοπιστωτικές αγορές* (4η έκδοση εκδ.). (Κ. Λουλούδη, Μεταφρ.) Λευκωσία: Broken Hill. Ανάκτηση Μαΐου 5, 2019
- Cerebrux (Επιμ.). (n.d.). Τι είναι το Bitcoin, πως λειτουργεί και που θα φτάσει η τιμή και η αξία του . Ανάκτηση Μαρτίου 6, 2019, από cerebrux.net/2017/12/13/τι-είναι-το-bitcoin-πως-λειτουργεί-και-που-θα/
- Commission, E. (n.d.). who can join and when. *Ποιος μπορεί να συμμετάσχει και πότε;*. (Ε. Commission, Επιμ.) Ανάκτηση Ιανουάριος 12, 2019, από <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/enlargement-euro-area/who-can-join-and-when>
- Commission, E. (n.d.). Κριτήρια σύγκλισης για την ένταξη. (Ε. Commission, Επιμ., & Ε. Commission, Συντάκτης) Ανάκτηση Ιανουάριος 12, 2019, από https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/enlargement-euro-area/convergence-criteria-joining_en
- Dwyer, G. P. (2015). The economics of Bitcoin and similar private digital currencies. (J. o. Stability, Ed.) *Journal of Financial Stability*(17), 81-91. Retrieved Μαρτίου 24, 2019, from www.journals.elsevier.com/journal-of-financial-stability
- enallaktikos. (n.d.). Αλληλέγγυα και Ανταλλακτικά Δίκτυα. Ανάκτηση Ιανουαρίου 21, 2019, από http://www.enallaktikos.gr/kg15el_allileggya-kai-antallaktika-diktya_t39.html

- Gateway, C. C. (Ed.). (n.d.). Brixton Pound. Retrieved Φεβρουαρίου 24, 2019, from <http://community-currency.info/en/currencies/brixton-pound/>
- Greece, B. C. (Επιμ.). (n.d.). Μερικά πράγματα που πρέπει να γνωρίζετε. Ανάκτηση Μαρτίου 16, 2019, από bitcoincommunity.gr/πρέπει-να-ξέρω/
- Greece, B. C. (n.d.). Πλεονεκτήματα. Θεσσαλονίκη. Ανάκτηση Μαρτίου 13, 2019, από bitcoincommunity.gr/πλεονεκτήματα/
- GREEK.LAMARESCHALE.ORG. (2018, Φεβρουαρίου 6). Bitcoin εναντίον Litecoin - Σημαντικές Διαφορές και Ομοιότητες! (GREEK.LAMARESCHALE.ORG, Επιμ.) Ανάκτηση Μαρτίου 20, 2019, από greek.lamareschale.org/bitcoin/bitcoinvalues_bitcoin-vs-litecoin-major-differences/
- Hayashi, M. (2012). Japan's Fureai Kippu Time-banking in elderly care: Origins, development, challenges and impact. *International Journal of Community Currency Research*(Vol 16 (2012)), A30-44. Retrieved Φεβρουαρίου 25, 2019, from www.ijccr.net
- Hayashi, M. (2012, Αυγουστος 16). Japan's Fureai Kippu Time-banking in elderly care: Origins, development, challenges and impact. *International Journal of Community Currency Research*(Vol 16 (2012)), A30-44. Retrieved Φεβρουαρίου 25, 2019, from www.ijccr.net
- HistoryofBitcoin. (n.d.). Retrieved Μαρτίου 30, 2019, from <http://historyofbitcoin.org/>
- Hub, H. B. (n.d.). Τι Είναι Η Τεχνολογία Blockchain. Αθήνα. Ανάκτηση Μαρτίου 24, 2019, από <http://blockchain.org.gr/home/mathe/>
- Huckstadt, B. (2012-2013). *Gradido Natural Economy of Life*. (H. Teske, Trans.) Germany. Retrieved Φεβρουαρίου 25, 2019, from <https://gradido.net>
- John Fry, E.-T. C. (2016). Negative bubbles and shocks in cryptocurrency markets. (I. R. Analysis, Ed.) *International Review of Financial Analysis*(47), 343–352. Retrieved Μαρτίου 24, 2019
- Lietaer, B. (2010, Μαρτίου 27). Currency Solutions for a wiser world. *Το Πείραμα Wörgl: Αυστρία (1932-1933)*. (B. Lietaer, Ed., & B. Lietaer, Compiler) Retrieved Φεβρουαρίου 25, 2019, from <http://www.lietaer.com/2010/03/the-worgl-experiment/>

- Local Currency for the Berkshire Region. (n.d.). Retrieved Φεβρουαρίου 24, 2019, from <http://www.berkshares.org>
- Mascornick, J. (2012, May 28). Local Currency Loans and Grants: Comparative Case Studies of Ithaca HOURS and Calgary Dollars. (IJCCR, Ed.) *International Journal of Community Currency Research*(Vol 11 (2007)), 1-22. Retrieved Φεβρουαρίου 23, 2019, from <https://ijccr.net/tag/ithaca-hours/>
- Michael McLeay, A. R. (2014, Μαρτίου 14). Money in the modern economy: an introduction. *Το χρήμα στη σύγχρονη οικονομία: Μια εισαγωγή (μέρος Β')*, Άρθρο. (B. ο. England, Επιμ., Κ. Μιχάλης, Μεταφρ., & A. R. Michael McLeay, Συντάκτης) Αγγλία: fekyou.info. Ανάκτηση Ιανουάριος 12, 2019, από <http://fekyou.info/post/2292>
- Michael McLeay, A. R. (2014, Μαρτίου 14). Money in the modern economy:an introduction. *Το χρήμα στη σύγχρονη οικονομία: Μια εισαγωγή (μέρος Α')*. (B. ο. England, Επιμ., & Κ. Μιχάλης, Μεταφρ.) Αγγλία. Ανάκτηση Ιανουάριος 10, 2019, από Bank of England: <http://fekyou.info/post/2284>, <http://www.bankofengland.co.uk/publications/Documents/quarterlybulletin/2014/qb14q1prereleasemoneyintro.pdf>
- Mourdoukoutas, P. (2019, Ιανουάριος 30). Τα τρία μεγαλύτερα προβλήματα που εμποδίζουν το Bitcoin να κατακτήσει τις μάζες. (F. A. συνεργασία, Επιμ.) *Capital.gr*. Ανάκτηση Μαρτίου 24, 2019, από www.capital.gr/forbes/3341015/ta-tria-megalutera-problimata-pou-empodizoun-to-bitcoin-na-kataktisei-tis-mazes
- Orzi, R. (2015, February 25). French Complementary Currency Systems: Exploring Contributions to promote social currency in Argentina. *International Journal of Community Currency Research*(Vol 19 (2015)), D94-105. Retrieved Φεβρουάριος 24, 2019, from <https://ijccr.net/tag/france/>
- Sardex.net*. (n.d.). Ανάκτηση Φεβρουαρίου 25, 2019, από sardex.net
- sch.gr*. (n.d.). Το Χρήμα. *Κεφάλαιο Έκτο*. (Π. Σ. Δίκτυο, Επιμ., & https://www.sch.gr/teachers_sites/, Συντάκτης) Ανάκτηση Ιανουάριος 8, 2019, από <http://users.sch.gr/kdemiris/attachments/article/75/%CE%9A%CE%95%CE%A6%206%20%CE%A4%CE%9F%20%CE%A7%CE%A1%CE%97%CE%9C%CE%91%20%CE%91%CE%9F.pdf>

- Sotiropoulou, I. (2015). Prices in parallel currency: The case of the exchange network of Chania, Crete. *International Journal of Community Currency Research*, pp. 128-136. Retrieved Φεβρουάριος 21, 2019, from www.ijccr.net
- Thiel, C. (2012, May 29). Complementary Currencies in Germany: The Regiogeld System. *International Journal of Community Currency Research, Special Issue 04*(Vol 15 (2011)), D17-21. Retrieved Φεβρουαρίου 24, 2019, from www.ijccr.net
- www.piraeusbank.gr (Επιμ.). (n.d.). winbank mobile app. Ανάκτηση Απριλίου 11, 2019, από www.piraeusbank.gr/el/idiwtes/trapezikes-ypiresies/e-banking/ilektronika-kanalia-eksypiretisis/winbank-mobile-banking-app
- Αδαμ, Σ. (2010). *Κοινωνική οικονομία και κοινωνικός αποκλεισμός: Μια κριτική προσέγγιση*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Ανδρέας, Ρ. (2012). *Μπορώ και χωρίς ευρώ*. Αθήνα: IANOS.
- Από τη Βικιπαίδεια, τ. ε. (n.d.). Εναλλακτικά Ανταλλακτικά Δίκτυα. Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια. Ανάκτηση Ιανουαρίου 17, 2019, από https://el.wikipedia.org/wiki/Εναλλακτικά_Ανταλλακτικά_Δίκτυα
- Από τη Βικιπαίδεια, τ. ε. (n.d.). ΧΡΗΜΑ. (τ. ε. Από τη Βικιπαίδεια, Συντάκτης) Ανάκτηση Ιανουάριος 07, 2019, από <https://el.wikipedia.org/wiki/Χρήμα>
- Από την Βικιπαίδεια, τ. ε. (n.d.). Ιστορία του bitcoin. Ανάκτηση Μαρτίου 30, 2019, από en.wikipedia.org/wiki/History_of_bitcoin#2015
- Από την Βικιπαίδεια, τ. ε. (n.d.). Σίλβιο Γκέσελ. *Οικονομική φιλοσοφία*. (τ. ε. Από την Βικιπαίδεια, Επιμ.) Ανάκτηση Ιανουάριος 17, 2019, από https://en.wikipedia.org/wiki/Silvio_Gesell
- Βαρβιτσιώτη, Ε. (2017, Ιούλιος 5). Το σχέδιο Βαρουφάκη για παράλληλο νόμισμα και πληρωμές με κουπόνια . *Η Καθημερινή* . Ανάκτηση Ιανουαρίου 27, 2019, από <http://www.kathimerini.gr/916921/gallery/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/to-sxedio-varoufakh-gia-parallhlo-nomisma-kai-plhrwmes-me-koyponia---video>
- Βαρουφάκης, Γ. (2014). *Η γένεση της Μνημονιακής Ελλάδας Ένα χρονικό της Κρίσης* (Α Έκδοση εκδ.). Αθήνα : Εκδόσεις Gutenberg.

- Δημητράκος, Π. (n.d.). *Κρυπτονόμισμα: Ένα αναδυόμενο εργαλείο οικονομικής ελευθερίας*. (Ι. ο. Affairs, Επιμ.) Ανάκτηση Μαρτίου 9, 2019, από The American College of Greece: www.acg.edu/ckeditor_assets/attachments/2063/kriptonomismata.pdf
- Δίκτυο Ανταλλαγών <το Κουκί>. (n.d.). Ηράκλειο. Ανάκτηση Φεβρουαρίου 25, 2019, από <https://heraklion.cooperativas.gr/el/content/kouki-local-exchange-network>
- ΕΕΤ. (2018). *Από τα 70 στα 90* (Α Έκδοση εκδ.). (Ε. ΕΕΤ, Επιμ.) Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών. Ανάκτηση Απριλίου 17, 2019, από www.hba.gr/5Ekdosis/UplFiles/vivlia-downloads/apologiamos_eet_GR_F_onepage_web.pdf
- Ζαχαριάδη-Σούρα, Δ. (1993). *ΧΡΗΜΑ-ΠΙΣΤΗ-ΤΡΑΠΕΖΕΣ Μια Εισαγωγή στην Νομισματική Θεωρία και Πολιτική και στις Χρηματοπιστωτικές Αγορές*. Αθήνα-Πειραιάς: Α. Σταμούλης.
- Η Ελλάδα πρώτη στη χρήση κάρτας πληρωμών σε σχέση με τον πληθυσμό της. (2019, Ιανουάριος 7). *The Best News*. Ανάκτηση Απριλίου 14, 2019, από <http://www.thebest.gr/news/index/viewStory/511223>
- Ισπανικό χωριό εγκατέλειψε το ευρώ και επέστρεψε στην πεσέτα. (2012, Φεβρουάριος 14). *iefimerida*. Ανάκτηση Φεβρουαρίου 24, 2019, από <https://www.iefimerida.gr>
- ΚΑΠΑ, Δ. (n.d.). Βασικές έννοιες- Ορισμοί κοινωνικής οικονομίας. (Κ. Υ. Επιχειρήσεων, Επιμ.) Ανάκτηση Ιανουάριος 17, 2019, από https://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/Basikes_Ennoies.pdf
- Καρανικόλας, Δ. (n.d.). Το χρήμα και το τραπεζικό σύστημα. *ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*. (Ε. έργο, Επιμ.) Ανάκτηση Ιανουάριος 8, 2019, από <http://www.dimitriskaranikolas.gr/main.asp-ElementId=12513.htm>
- Κάρολος-Ιωσήφ Καβουλάκος, Γ. Γ. (2015). *Εναλλακτικοί οικονομικοί και πολιτικοί χώροι*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανάκτηση Ιανουάριος 21, 2019, από www.kallipos.gr
- Καφιδάς, Λ. (2008). Υπέρ και κατά του ευρώ. *Η επιλογή σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών*. (Δ. Π. Οικονομία, Επιμ.) Αθήνα. Ανάκτηση Ιανουάριος 13, 2019, από http://www.economica.gr/files/kafidas_euro.pdf

- Κόλλια, Β. (2016, Οκτώβριος 10). Κοινωνική Οικονομία: Ο τρίτος τομέας της οικονομίας. Liberal Ελεύθερη ενημέρωση. Ανάκτηση Ιανουάριος 27, 2019, από <https://www.liberal.gr/arthro/84108/apopsi/arthra/koinoniki-oikonomia-o-tritos-tomeas-tis-oikonomias.html>
- Κοντίνη, Κ. (2012, Μαΐου 15). Το πείραμα του Wörgl. (Ε. σ. αποψης, Επιμ.) enfo.gr. Ανάκτηση Φεβρουαρίου 25, 2019, από <https://enfo.gr/ar1104>
- Κυριαζής, Δ. Ν. (2018-23). Στα άδυτα των Bitcoin, Ethereum, Ripple και Litecoin... Ποιό συμφέρει το κάθε είδος επενδυτή;. 1-10. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Ανάκτηση Μαρτίου 20, 2019, από ergopolis.econ.uth.gr/images/booklibrarydata/κΟιΔΑ-2018-23.pdf
- Κυρίτσης Κωνσταντίνος, Μ. Κ. (2018, Ιούνιος 01). Καθρέπτης Τραπεζών. *Οι τράπεζες και τα ψηφιακά νομίσματα στον μακροσκοπικό καθρέπτη της αντικειμενικής επιστήμης των μαθηματικών.*
- Κυρίτσης, Κ. (2018, Σεπτεμβρίου 24). Το Νομισματικό Σύστημα Χρέους, επίλυση κρίσεων χρέους από εναλλακτικά ηλεκτρονικά νομίσματα / Άμεση Ηλεκτρονική Δημοκρατία. *Πώς το τρέχον νομισματικό σύστημα δημιουργεί περιοδικά κρίσεις χρέους και πώς μπορεί να διορθωθεί με άμεση ηλεκτρονική δημοκρατία και εναλλακτικά ηλεκτρονικά νομίσματα.* (G. Μετάφραση, Μεταφρ.) Ελλάδα. Ανάκτηση Μαΐου 5, 2019, από <http://overdebtmonetarysystem.blogspot.com/>
- Κώστας, Ζ. (2015). Κατασκευή ερωτηματολογίου. Στο Ζ. Κώστας, *Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών.* Κριτική. Ανάκτηση Ιουνίου 28, 2019, από kritiki.gr/wp-content/uploads/2015/09/Zafeiropoulos-apospasma.pdf
- Λαμπίρης, Γ. (2015, Ιανουαρίου 4). Γιατί απέτυχαν τα συστήματα ανταλλακτικής οικονομίας που λειτούργησαν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. *newsbeast*. Ανάκτηση Μαρτίου 26, 2019, από www.newsbeast.gr/weekend/arthro/773780/poies-ellinikes-poleis-dimiourgisan-nomismata-upokatastata-tou-euro
- Λογαράς, Κ. (2018, Ιουνίου 21). Η τεχνολογία Blockchain, οι εφαρμογές της και οι νομικές πτυχές της. *Ναυτεμπορική*. Ανάκτηση Μαρτίου 24, 2019, από m.naftemporiki.gr/story/1363055/i-texnologia-blockchain-oi-efarmoges-tis-kai-oi-nomikes-ptuxes-tis

- Μανδραβέλης, Β. (2018, Ιανουάριος 18). Κυκλοφόρησε στην αγορά το πρώτο ελληνικό κρυπτονόμισμα. *Η Καθημερινή*. Ανάκτηση Μαρτίου 21, 2019, από <http://www.kathimerini.gr/943892/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/kykloforhse-sthn-agera-to-prwto-ellhniko-kryptonomisma>
- Μπαλδιμιτσή, Φ. (2018, Φεβρουαρίου 25). *Δεν ξέρω αν το bitcoin θα επιβιώσει, αλλά η τεχνολογία του blockchain ήρθε για να μείνει*. (Ε. Ε. Δίκτυο, Επιμ.) Ανάκτηση Μαρτίου 25, 2019, από [Alfavita.gr: www.alfavita.gr/epistimi/246968_den-xero-bitcoin-tha-epibiosei-alla-i-tehnologia-toy-blockchain-irthe-gia-na-meinei](http://www.alfavita.gr/epistimi/246968_den-xero-bitcoin-tha-epibiosei-alla-i-tehnologia-toy-blockchain-irthe-gia-na-meinei)
- Μωράτης, Γ. (2017, Σεπτεμβρίου 7). Πέρα από το Bitcoin - Ripple ένα κρυπτονόμισμα με ιδιαιτερότητες. *Capital.gr*. Ανάκτηση Μαρτίου 20, 2019, από www.capital.gr/me-aropsi/3237758/pera-apo-to-bitcoin-ripple-ena-kryptonomisma-me-idiaiterotites
- Νικολάου, Ι. (n.d.). Κοινωνική Οικονομία –Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. (Υ. Π. μάθησης, Επιμ.) Ανάκτηση Ιανουάριος 17, 2019, από <http://kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.2.pdf>
- Νούλας, Α. Γ. (2000). *Χρήμα και Τράπεζες*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Ντούλια, Θ. (2015). *Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα*. Αθήνα: Οσελοτος.
- όλους, Α. γ. (n.d.). Τράπεζα χρόνου-τι είναι και πώς λειτουργεί-παραδείγματα. Ανάκτηση Φεβρουαρίου 21, 2019, από <https://www.solidarity4all.gr>
- Όρων, Ε. Ο. (n.d.). Τί είναι χρήμα στη σύγχρονη οικονομία (Money in the modern economy). (Ε. Ο. Όρων, Επιμ.) Ανάκτηση Ιανουάριος 10, 2019, από <https://www.euretirio.com/ti-einai-xrima-sti-sygxroni-oikonomia/>
- Ποιά είναι τα μειονεκτήματα του Bitcoin . (n.d.). bitcoin.org. Ανάκτηση Μαρτίου 16, 2019, από bitcoin.org/el/faq#what-are-the-disadvantages-of-bitcoin
- Ποιά είναι τα πλεονεκτήματα του Bitcoin. (n.d.). Ανάκτηση Μαρτίου 16, 2019, από bitcoin.org/el/faq#what-are-the-advantages-of-bitcoin
- Σπαθάς, Β. (2017, Φεβρουάριος 11). Τί είναι το ψηφιακό νόμισμα;. *Δρόμος της αριστεράς*(Φύλλο 346). Ανάκτηση 1 8, 2019, από <https://www.e-dromos.gr/ti-einai-to-pshfiako-nomisma/>

- σύνταξης, Ο. (2018, Ιανουάριος 18). Κυκλοφόρησε στην αγορά το πρώτο ελληνικό κρυπτονόμισμα. *HANIA.news*. Ανάκτηση Μαρτίου 21, 2019, από <http://hania.news/2018/01/18/%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CF%86%CF%8C%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B5-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%BF-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD/>
- Συρμακέζης, Σ. (n.d.). Όλα όσα θέλατε να μάθετε για τις ηλεκτρονικές πληρωμές και εισπράξεις (και δεν ξέρατε που να ρωτήσετε). (Ε. Ε. ΤΡΑΠΕΖΩΝ, Επιμ.) Ανάκτηση Απριλίου 11, 2019, από www.hba.gr
- Τοπικά εναλλακτικά νομίσματα. (n.d.). Ανάκτηση Φεβρουάριος 7, 2019, από http://www.enallaktikos.gr/kg15el_topika-enallaktika-nomismata_t40.html
- Τοπικό Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης Μαγνησίας. (n.d.). Βόλος. Ανάκτηση Φεβρουάριος 7, 2019, από www.tem-magnisia.gr
- Τράπεζα, Ε. Κ. (n.d.). Χάρτης της ζώνης του ευρώ 1999 – 2015. Ανάκτηση Ιανουαρίου 13, 2019, από <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.el.html>
- Τράπεζες χρόνου. (n.d.). Ανάκτηση Φεβρουάριος 7, 2019, από http://www.enallaktikos.gr/kg15el_trapezes-xronoy_t41.html
- Τραπεζών, Ε. Έ. (2017, Φεβρουάριος 4). Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών . Ανάκτηση Απριλίου 14, 2019, από www.eea.gr/arthra-eea/diarthrosi-toy-ellinikoy-trapezikoy-systimatatos/
- Χρήμα, τραπεζικό σύστημα και νομισματική πολιτική. (n.d.). Ανάκτηση Απριλίου 13, 2019, από www.esofia.net/sites/default/files/indicative-capital/_12.pdf
- Χυζ, Γ. Γ.-Α. (2016). *ΧΡΗΜΑ & ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ*. Πρέβεζα: ΓΕΦΥΡΑ.

[Οπισθόφυλλο. Κενή σελίδα]